

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI
Fakulta přírodovědně-humanitní
a pedagogická

Kynologie u československého četnictva v letech 1918-1938

Diplomová práce

Studijní program: N7105 – Historické vědy

Studijní obor: 7105T021 – Historie

Autor práce: **Bc. Martina Viková**

Vedoucí práce: PhDr. Pavel Smrž

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Martina Viková**
Osobní číslo: **P13000635**
Studijní program: **N7105 Historické vědy**
Studijní obor: **Historie**
Název tématu: **Kynologie u československého četnictva v letech 1918-1938**
Zadávací katedra: **Katedra historie**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem diplomové práce je komplexně seznámit s kynologií u četnického sboru v době tzv. první republiky. Zhodnocen bude také význam a přínos kynologie pro četnictvo. V práci budou analyzovány dostupné prameny k tomuto tématu, které se dochovaly především v Národním archivu v Praze a Muzeu policie ČR. Získané poznatky z pramenů budou konfrontovány s dostupnou literaturou.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování diplomové práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

HAUSMAN, Gerald HAUSMANOVÁ, Loretta. Historie psích plemen. 1. vyd. Praha Plzeň: BETA-Dobrovský; Ševčík: 1999. ISBN: 80-86278-08-5 (Beta) ISBN: 80-86029-72-7 (Ševčík).

HRUŠOVSKÝ, Jozef a kol. Pes a jeho výcvik. 2. vyd. Praha: Naše vojsko, 1990. ISBN: 80-206-0091-4.

MACEK, Pavel, UHLÍŘ, Lubomír. Dějiny policie a četnictva I.: Habsburská monarchie (1526-1918). 1. vyd. Praha: Themis, 1997. ISBN: 80-85821-52-4.

MACEK, Pavel, UHLÍŘ, Lubomír. Dějiny policie a četnictva II.: Československo (1918-1939). 1. vyd. Praha: POLICE HISTORY, 1999. ISBN: 80-902670-0-9.

RULC, Jiří. Dějiny služební kynologie: Historický vývoj a vznik četnické a policejní kynologie, jakož i kynologie ostatních ozbrojených sborů na území našeho státu. 1. vyd. Praha: CanisTR, 2010. ISBN: 978-80-904210-3-5.

Vedoucí diplomové práce: **PhDr. Pavel Smrž**
Katedra historie

Datum zadání diplomové práce: **30. dubna 2014**

Termín odevzdání diplomové práce: **4. května 2015**

doc. RNDr. Miroslav Brzezina, CSc.
děkan

L.S.

PhDr. Jaroslav Pažout, Ph.D.
vedoucí katedry

V Liberci dne 30. dubna 2014

Prohlášení

Byla jsem seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé diplomové práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li diplomovou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Diplomovou práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé diplomové práce a konzultantem.

Současně čestně prohlašuji, že tištěná verze práce se shoduje s elektronickou verzí, vloženou do IS STAG.

Datum:

Podpis:

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucímu své diplomové práce PhDr. Pavlu Smržovi za jeho cenné rady, připomínky a věnovaný čas. Mé další poděkování patří mým rodičům, bratru Ondřejovi a příteli Martinovi za jejich podporu a pomoc při studiu. Chtěla bych také poděkovat pracovníkům Národního archivu, knihovny Národního archivu, Muzea policie České republiky a Národní knihovny České republiky za jejich ochotu a vstřícnost.

Anotace

Diplomová práce se zabývá historií kynologie u československého četnictva v letech 1918 až 1938. Její první kapitola je věnována počátku používání psů ve službě na českém území za dob habsburské monarchie. Na ni plynule navazuje druhá kapitola, věnující se stěžejním létům 1918 až 1938. Je zde rozebráno nejen jednání o znovuoživení instituce služebních psů, ale i její obnovení. Zachycen je chov a výcvik služebních psů, a výnosy upravující používání psů na četnických stanicích a ve službě. Stranou zájmu nezůstaly ani významné osobnosti z řad četnictva, které měly na rozvoji této organizace obrovský podíl. Krátce je také pojednáno o ochranných psech zavedených v roce 1933. Třetí kapitola nastiňuje vývoj četnické kynologie od roku 1938 až doposud.

Klíčová slova

četnictvo, československé četnictvo, kynologie, četnická kynologie, služební pes, policejní pes, ochranný pes, Nové Hrady, Pyšely, Theodor Rotter, Josef Ježek, Oldřich Pinkas, Adolf Horák

Annotation

The Master's thesis is about the cynology of the Czechoslovakian gendarmerie from 1918 to 1938. The first chapter is devoted to the beginning of the using dogs in the Gendarmerie's services in the Czech area during the Habsburg Monarchy. The second chapter is picking up the story fluidly, which is about the main years of 1918 to 1938. Here there are analysed the negotiations about revitalization and renewal of the institution of police dogs. Next, this chapter is also about dogs breeding, their training and ministerial orders, which regulated using dogs in the Gendarmerie's services. There are also mentioned the noted persons from Gendarmerie, who had a share in the development of the institution of police dogs. There is also a short text about the protective dogs used from 1933. The third chapter adumbrates the development of the Gendarmerie's cynology from 1938 until now.

Key words

Gendarmerie, Czechoslovakian gendarmerie, Cynology, Gendarmerie's cynology, Police dog, Protective dog Nové Hrady, Pyšely, Theodor Rotter, Josef Ježek, Oldřich Pinkas, Adolf Horák

Obsah

Seznam použitých zkratek	9
Úvod	10
1 Stručná historie kynologie u četnictva do roku 1918	13
2 Četnická kynologie v letech 1918 až 1938	18
2.1 Znovuobnovení instituce služebních psů u četnictva v letech 1919 a 1920.....	18
2.1.1 Jednání o obnovení chovu a výcviku psů	18
2.1.2 Situace na Podkarpatské Rusi.....	28
2.1.3 Vyřizování agendy služebních psů	29
2.2 Chov a výcvik služebních psů v letech 1921 až 1938	30
2.2.1 Chov a výcvik v letech 1921 a 1922.....	31
2.2.2 Chov a výcvik v letech 1923 a 1924.....	37
2.2.3 Chov a výcvik v letech 1925 až 1938.....	43
2.2.4 Prezentace chovu a výcviku služebních psů četnictva	49
2.2.5 Členství vůdců v kynologických spolcích	52
2.3 Služební psi na četnických stanicích v letech 1921 až 1938.....	54
2.3.1 Předpisy a výnosy týkající se použití služebních psů a činnosti jejich vůdců...	55
2.3.2 Případy řešené s použitím služebního psa	61
2.3.3 Pojištění služebních psů	67
2.4 Ochranní psi na četnických stanicích v letech 1933 až 1938	74
2.4.1 Jednání o zavedení ochranných psů.....	76
2.4.2 Zavedení ochranných psů	80
2.4.3 Pojištění ochranných psů	81
2.5 Osobnosti četnické kynologie.....	81
2.5.1 Theodor (Bohuslav) Rotter	81
2.5.2 Josef Ježek	82
2.5.3 Oldřich Pinkas	84
2.5.4 Adolf Horák.....	85
3 Stručný vývoj služební kynologie u četnictva po roce 1938	87
Závěr	90
Seznam použité literatury a pramenů	93
Seznam příloh	99

Seznam použitých zkratek

1) institucí a organizací

ČO – Četnické oddělení

GVČ – Generální velitel četnictva

MNO – Ministerstvo národní obrany

MV – Ministerstvo vnitra

OČV – Okresní četnické velitelství

PS – Pohraniční stráž

SNB – Sbor národní bezpečnosti

ÚČPO – Ústřední četnické pátrací oddělení

VB – Veřejná bezpečnost

ZČV – Československé zemské velitelství (do roku 1921); Zemské četnické velitelství

2) hodností a funkcí

exp. četn. št. důst. – exponovaný četnický štábní důstojník

gen. – generál

gen. just. – generál justiční služby

kpt. – kapitán

mjr. – major

pol. obv. insp. – policejní obvodní inspektor

plk. – plukovník

pplk. – podplukovník

strážm. – strážmistr

šstrážm. – štábní strážmistr

vrch. strážm. – vrchní strážmistr

vrch. strážm. I. třídy – vrchní strážmistr I. třídy

Úvod

Pes je od nepaměti považován za nejlepšího přítele člověka. Díky jeho vlastnostem ho při práci využívají záchranné, bezpečnostní i ozbrojené složky. Postupem času se zde stal nenahraditelným pomocníkem. Mnohdy právě na něm závisí nejen osud psů, ale i dalších osob. V České republice má nezastupitelné místo, např. u Policie České republiky či u obecních policií. Tomuto stavu však v minulosti předcházela dlouhá cesta, jejíž část se snaží osvětlit tato diplomová práce. Jejím cílem je seznámit s kynologií u četnictva v letech 1918 až 1938. Právě zde totiž leží jeden z „kamenů“ vedoucí k vybudování uznávané instituce služebních psů u nás.

Tato diplomová práce je rozdělena na tři části. První z nich se snaží osvětlit počátky četnické kynologie na českém území, které vůbec nebyly jednoduché. Druhá část se věnuje tématu diplomové práce, tj. kynologii u četnictva v letech 1918 až 1938. Je zde rozebráno jednání o obnovení této instituce, dále pak chov a výcvik psů a jejich vůdců. Nechybí ani podkapitola pojednávající o služebních psech na stanicích. Ta zahrnuje výnosy upravující službu, řešené případy a pojištění psů pro případ újmy na zdraví či škody na majetku. Dále jsou zde uvedeni ochranní psi, jejichž zavedení roku 1933 bylo pro četníky při občůzkové službě velice přínosné. Závěr druhé části je věnován seznámení se s hlavními osobnostmi četnické kynologie, tj. Theodorem Rotterem, Josefem Ježkem, Oldřichem Pinkasem a Adolfem Horákem. Třetí díl práce stručně nastiňuje vývoj četnické služební kynologie za Protektorátu Čechy a Morava a navazujících institucí v éře socialistického Československa a v současné době.

Práce ve velké míře využívá dochovaných archivních pramenů. Ty byly získány z Národního archivu v Praze z celkem tří fondů. Prvním a nejobsáhlejším je *fond Ministerstvo vnitra I. – stará registratura*, kde se mimo jiné nachází velké množství výnosů a spisů týkajících se instituce služebních psů u četnictva. Do roku 1927 byla veškerá agenda postupována přímo ministerstvu vnitra, což je patrné i z dochovaných archiválií. Po jejím rozdělení mezi ministerstvo a příslušná zemská četnická velitelství došlo ke snížení počtu jemu zasílaných hlášení. V roce 1929 byl chov a výcvik služebních psů přičleněn k ústřednímu četnickému pátracímu oddělení, které však přímo spadalo pod ministerstvo vnitra. Z tohoto období lze ve fondu nalézt především záznamy o pojistných událostech, průběhu výcvikových kurzů apod. Druhým obsáhlým fondem je *fond Zemské četnické velitelství Praha*. Zde jsou uloženy především archiválie, týkající se jeho obvodu,

přičemž totéž platí i pro služební psy. Třetím je *fond Generální velitel četnictva*, v němž byly nalezeny osobní záznamy četnických důstojníků a dokumenty mapující jednání o znovuoobnovení instituce služebních psů u četnictva. Zde je nutné zdůraznit, že prameny jsou v poznámkovém aparátu z důvodu přehlednosti uvedeny pouze pod číslem spisu (případně výnosu) či číslem jednacím, přičemž v závorce za ním je uvedena zkratka instituce, která jej takto označila. V případě, že pramen takovéto číslo nemá, pak je napsán jeho název či popis. V textu je dále dbáno na zachování hodnotí a názvů institucí, které byly platné ve zmiňované době. Vše je přepsáno doslovně i s gramatickými a stylistickými chybami, a tehdejšími výrazy.

Dále je v práci čerpáno z dobové literatury a tisku, která je uložena ve třech institucích. První z nich je Muzeum policie České republiky. Odtud byla získána kniha od mjr. Josefa Erharta *Rukověť četnictva*¹ z roku 1937. Jedná se o velice přehledný soubor všech důležitých nařízení a výnosů platících pro příslušníky četnictva, který ministerstvo vnitra schválilo jako učební pomůcku. Veškeré údaje zde uvedené jsou platné k roku 1937 a tato práce z nich velmi čerpá. Některé z výnosů ministerstva vnitra byly také zveřejňovány ve *Věstnicích četnictva*, jejichž ofoceně kopie muzeum vlastní a jsou zde použity. Nelze opomenout ani *Pokyny pro službu pátrací a daktyloskopickou bezpečnostních orgánů*², které sestavil Josef Povondra společně s Oldřichem Pinkasem. I tuto knihu ministerstvo vnitra schválilo jako učební pomůcku pro četnictvo, neboť zde byly sepsány důležité informace a pokyny, jak postupovat při službě pátrací. Další použitou publikací ze sbírek muzea je kniha od Viléma Staňka a Josefa Podhorského *Pes: Úplný výcvik policejního psa: Německý ovčák – Boxer – Knírač obrovský – Dobermann – Airedaleterrier – Rottweiler – Tatranský ovčák*³ součástí knihy jsou i rady od zvěrolékaře MVDr. R. Hostovského. Dále bylo použito periodikum *Bezpečnostní služba: Časopis pro úřady, sbory a orgány bezpečnostní v Československé republice*, které pod tímto názvem vycházelo v letech 1931 až 1941. V další instituci v knihovně Národního archivu byla nalezena a použita kniha od Václava Matouška *Policejní pes: Jeho výchova a výcvik pro ochranu i policejní službu*⁴, jež obsahuje i plemenné známky vypracované „Klubem pěstitelů policejních a ušlechtilých

¹ ERHART, Josef. *Rukověť četnictva*. Praha: Nákladem mjr. četn. Josefa Erharta, 1937.

² POVONDRA, Josef, PINKAS, Oldřich. *Pokyny pro službu pátrací a daktyloskopickou bezpečnostních orgánů*. 2. vyd. Kroměříž: J. Gusek, 1923.

³ STANĚK, Vilém, PODHORSKÝ, Josef. *Pes: Úplný výcvik policejního psa: Německý ovčák – Boxer – Knírač obrovský – Dobermann – Airedaleterrier – Rottweiler – Tatranský ovčák*. Pardubice: B. Turek, 1934.

⁴ MATOUŠEK, Václav. *Policejní pes: Jeho výchova a výcvik pro ochranu i policejní službu*. Praha: A. Neubert, 1922.

psů v Praze“ a ministerstvem vnitra schválený zkušební řád pro služební psy z roku 1922. A dále publikace od Jaroslava Drásty a zvěrolékaře Stanislava Knora *Tělověda, výcvik, choroby, chov a výživa psa pro účely policejní služby*⁵. Ze třetí a zároveň poslední instituce z Národní knihovny České republiky bylo získáno periodikum *Bratrství: List československé milice* vycházející v letech 1919 až 1927, jehož přílohou bývala část věnovaná četnictvu, tj. „Četnická hlídka“.

Prameny, dobová literatura a tisk jsou vhodně doplněny současnou odbornou literaturou, případně internetovým zdrojem. Mezi dvě nejčastěji citovaná díla patří kniha od Michala Dlouhého *Století četnické kriminalistiky: Historie kriminalistiky u četnictva na území České republiky*⁶. Autor se v ní věnuje pátrací službě u četnictva v letech 1850 až 1945, přičemž odborný text prokládá případy podle skutečných událostí. Druhou monografií jsou *Dějiny československé služební kynologie: Vznik a historický vývoj četnické a policejní kynologie, jakož i ostatní služební kynologie na území Československa*⁷ od Jiřího Rulce, Juraje Štaudinger a Petera Nevolného. Jak samotný název publikace napovídá, autoři v ní mapují služební kynologii a vše s ní související od jejích historických začátků do současnosti. Dále bylo pro doplnění v diplomové práci použito knih z tetralogie od Pavla Macka a Lubomíra Uhlíře. Jedná se o *Dějiny policie a četnictva I.: Habsburská monarchie (1526–1918)*⁸; *Dějiny policie a četnictva II.: Československo (1918–1939)*⁹ a *Dějiny policie a četnictva IV.: Československo (1945–1989)*¹⁰. Všechny tři knihy jsou přehledně zpracovány a pojednávají o tématu, které vyplývá z jejich názvu.

⁵ DRÁSTA, Jaroslav, KNOR, Stanislav. *Tělověda, výcvik, choroby, chov a výživa psa pro účely policejní služby*. Kroměříž, J. Gusek, 1926.

⁶ DLOUHÝ, Michal. *Století četnické kriminalistiky: Historie kriminalistiky u četnictva na území České republiky*. 1. vyd. Cheb: Svět křídel, 2014. ISBN: 978-80-87567-42-5.

⁷ RULC, Jiří, ŠTAUDINGER, Juraj, NEVOLNÝ, Peter. *Dějiny československé služební kynologie: Vznik a historický vývoj četnické a policejní kynologie, jakož i ostatní služební kynologie na území Československa*. 1. vyd. Praha: CanisTR, 2014. ISBN: 978-80-904210-8-0.

⁸ MACEK, Pavel, UHLÍŘ, Lubomír. *Dějiny policie a četnictva I.: Habsburská monarchie (1526–1918)*. 1. vyd. Praha: Themis, 1997. ISBN: 80-85821-52-4.

⁹ MACEK, Pavel, UHLÍŘ, Lubomír. *Dějiny policie a četnictva II.: Československo (1918–1939)*. 1. vyd. Praha: POLICE HISTORY, 1999. ISBN: 80-902670-0-9.

¹⁰ MACEK, Pavel, UHLÍŘ, Lubomír. *Dějiny policie a četnictva IV.: Československo (1945–1989)*. 1. vyd. Praha: POLICE HISTORY, 2011. ISBN: 978-80-866477-55-8.

1 Stručná historie kynologie u četnictva do roku 1918

Od počátku existence četnictva v habsburské monarchii platil výslovný zákaz vodění psů do služby, jenž byl uveden v metodické příručce *Poučení o službě pro zemské četnictvo* z roku 1851. Cílem tohoto nařízení bylo zabránit negativním narážkám na četnictvo a ohlasům ze strany obyvatelstva. Situace v Rakousku-Uhersku se začala měnit až na počátku 20. století. V roce 1897 Dr. Hans Gross¹¹ ve svém článku vyzdvihl kladný přínos psů pro četnickou službu. Rozlišoval mezi tzv. Kriegshund (pes válečný) a Begleithund (pes doprovodný). Podle jeho pojetí by byl pes doprovázející vhodným pomocníkem četníka ve službě, neboť „*tento pes má prý býti především věrným, vždy bdělým a pozorným průvodcem, který jsa od přírody vyzbrojen daleko ostřejšími čivy (smysly), mnohem více zpozoruje než člověk a může proto četníka předem upozorniti na hrozící nebezpečí, na přítomnost osob, na schované a pohozené věci a na mnoho a mnoho jiných okolností, které by on sám buď vůbec neb včas postřehnouti nemohl*“.¹² Zároveň však by pes musel být vycvičen tak, aby neprozradil svého pána; čekal tam, kde mu bude poručeno; byl schopen doručit vzkaz od svého pána a v neposlední řadě našel jiné věci nebo zavražděné osoby. U psů měly být využity jejich vrozené vlastnosti bez ohledu na jejich rasu. Nutno konstatovat, že k zavedení psů do služby u rakouského četnictva ještě nedošlo a bylo zde dlouho odmítáno. Avšak podle M. Dlouhého se první případ, při kterém byl použit pes, odehrál v roce 1899. Jednalo se o dosud neobjasněnou vraždu Anežky Hružové v Polné. Nešlo však o psa policejního, nýbrž o psa mysliveckého. Prvně doložení policejní psi začali být používáni v belgickém Gentu v roce 1900 a to výhradně ke kriminalistickým účelům.¹³

Roku 1909 došlo k založení „C. a k. rakousko–uherského spolku pro policejní psy“ (Polizeihundverein), kde byli cvičeni psi i pro potřeby četnictva. Tento spolek požádal četnickou správu, tj. ministerstvo zeměbrany, o umožnění členství příslušníkům četnictva. Zpočátku byla tato žádost zamítnuta, ale později ji četnický inspektor schválil s podmínkou, že „*nesmí tím vzniknout žádné větší materiální oběti pro četnictvo a že není*

¹¹ Dr. Hans Gross byl rakouský vyšetřující soudce a zakladatel moderní kriminalistiky. Zároveň byl profesorem trestního práva na německé univerzitě v Praze a ve Štýrském Hradci a autorem Příručky pro vyšetřující soudce, policejní úředníky, četníky atd. DLOUHÝ, Michal, pozn. 6, s. 117. RULC, Jirí et al., pozn. 7, s. 27.

¹² JEŽEK, Josef, Instituce služebních psů u četnictva, in: *Bezpečnostní služba: Časopis pro úřady, sbory a orgány bezpečnostní v Československé republice*, roč. 2, 1932, č. 1, s. 1.

¹³ DLOUHÝ, Michal, pozn. 6, s. 235, 236. JEŽEK, Josef, pozn. 12, s. 1, 2. MACEK, Pavel, UHLÍŘ, Lubomír, pozn. 8, s. 71.

*tím současně také dovoleno držeti psy na četnických stanicích a voditi je do služby.*¹⁴ Podle jeho názoru by použití psů přineslo jen problémy, např. na venkově by se četník se psem stal předmětem zájmu volně pobíhajících psů. Zároveň si však uvědomoval i výhody použití psa ve službě pátrací, z tohoto důvodu radil využití psa ve zvláštních případech. Pes musel být cvičen a ošetřován nečlenem četnického sboru, přičemž výdaje byly hrazeny ze státní pokladny. I přes tento částečně stále rezervovaný postoj četnické správy zakoupil ve Fuchsově psinci roku 1909 četnický rytmistr Theodor Rotter dva ovčácké psy. Pojmenoval je Vlk a Vlčka a cvičil je pro použití v bezpečnostní službě četnictva. V témže roce také vznikl první psinec v Praze nazvaný „PRAGA“, který se specializoval na chov čistokrevných policejních psů. Jeho zakladatelem byl obvodní policejní inspektor (obv. pol. insp.) Václav Matoušek.¹⁵

O rok později, v roce 1910, došlo na základě podnětu zmíněného spolku a rytmistra Theodora Rottera ke zkušebnímu umístění tří policejních psů na stanice Ostrava, Karvín a Fryštát se souhlasem ministerstva zeměbrany. Psi byli vlastnictvím jejich vůdců a důkladně vycvičeni pro službu u četnictva. Po rozšíření této informace začala žádat i jiná zemská velitelství o umožnění umístění psů na zkoušku i k nim. V téže době také došlo ke stanovení úkolů policejního psa.¹⁶ Ten mohl být ve službě použit buď jako hlídací, doprovázející četníka nebo jako pes pro službu pátrací (zde se rozlišovalo: bez použití na osobu nebo s použitím na osobu). Poslední možnost se stala jeho hlavním úkolem, především z důvodu využití vynikajícího čichu. Bylo však poukázáno na to, že pro další využití psích vlastností je nutné psa vycvičit tak, aby při zásahu na osobu ji nezpůsobil poranění. Avšak z důvodu rozdílných názorů k takovému využití psa a rovněž nedostatku zákonných ustanovení, byl tento způsob zásahu zakázán. Zároveň také bylo zapovězeno používat policejního psa k hledání ztracených dětí¹⁷ a vodit ho do služeb, kde by „překážel“, např. při domovní prohlídce, svědeckých výpovědích, eskortách. V této záležitosti zpracoval četnický inspektor rozsáhlou zprávu pro ministerstvo zeměbrany, které ještě v roce 1910 udělilo svolení k tomu, aby zkušebně mohli být stávající psi bráni do služby. Zároveň povolilo čerpání státních příspěvků na péči o psy a jejich chov

¹⁴ JEŽEK, Josef, pozn. 12, s. 2.

¹⁵ JEŽEK, Josef, pozn. 12, s. 2. MACEK, Pavel, UHLÍŘ, Lubomír, pozn. 8, str. 79. RULC, Jirí et al., pozn. 7, s. 31.

¹⁶ V této době se také začalo používat označení policejní pes pro toho, který byl používán ve službě bezpečnostní.

¹⁷ Cílem tohoto zákazu bylo zabránit zranění a psychickému šoku u dětí.

vybraným důstojníkům.¹⁸ Z tohoto důvodu byl i poprvé definován úkol výcviku: „*účelem dresury je, aby psi byli poslušni svého vůdce, aby mu byli spolehlivým průvodcem, aby byli co nejlepšími stopaři a konečně, aby se jich dalo použít při zachraňování života, hlavně ve vodě. Hlavní zřetel však musí být vzat na výcvik pro kriminální službu pátrací, jakožto na jeho hlavní účel. Při použití psa ve službě pátrací musí být absolutně vyloučeno: 1. používání psa bez náhubku, 2. k zastavení a pronásledování zločince a 3. k ochraně vůdce.*“¹⁹

V roce 1911 vydal Theodor Rotter první služební předpis *Anleitung zur Dressur von Polizeihunden*²⁰, který upravoval použití psů u četnického sboru a zároveň obsahoval pokyny k výcviku. Směrnice byla schválena ministerstvem zeměbrany výnosem č. 382, odděl. XX. dne 27. června 1911. Autor zde také jako první stanovil dovednosti a vlastnosti psa vhodného pro četnickou službu. Zároveň se také věnoval instrukcím, kterak měl četník před soudem vypovídat o použití svého psa při řešení případu. Cílem Theodora Rottera bylo zabránit nevěrohodnému svědectví, jako se to událo v roce 1910 při soudním jednání s pachatelem „pojišťovací“ vraždy v Hodoníně. Nezkušený psovod tak průběh procesu značně zkomplikoval a teprve po zásahu odborného znalce T. Rottera se vše podařilo uvést na pravou míru. Příslušník četnictva tedy musel vylíčit událost a užití psa pravdivě a srozumitelně, přičemž byl povinen zdržet se veškerých závěrů. „*Svěddecká výpověď psovoda nemá jiného účelu, než prokázati, že psem odhalená osoba jest ve spojitosti s místem činu a že použila jediné oné cesty (podle pachové stopy), kterou služební pes „vypracoval*“.“²¹ Nicméně díky tomuto prvnímu předpisu vzrostl zájem členů četnického sboru o policejní psy a zároveň si četnická správa stanovila za cíl postupné zavádění psů, tak aby se alespoň jeden pes nacházel v obvodu každého krajského soudu. Došlo i k upravení požitkových příspěvků.²²

Roku 1912 podal četnický inspektor zprávu o rozvoji chovu policejních psů a uvedl v ní, že by bylo třeba, aby vrchní zemské soudy a politické úřady vydaly úřední návod

¹⁸ JEŽEK, Josef, pozn. 12, s. 2, 3.

¹⁹ JEŽEK, Josef, pozn. 12, s. 3.

²⁰ ROTTER, Theodor. *Anleitung zur Dressur von Polizeihunden*, Kremsier, H. Gusch, 1911.

Sám autor instrukce ji ve svém článku z roku 1937 přeložil jako „Výcvik a použití služebních psů“. ROTTER, Theodor, pozn. 21, s. 330.

²¹ ROTTER, Theodor. Užití vycvičeného psa ve službě bezpečnostní s hlediska našeho zákonodárství ve srovnání se zákonodárstvím států sousedních, in: *Bezpečnostní služba: časopis pro úřady, sbory a orgány bezpečnostní v Československé republice*, roč. 7, 1937, č. 11, s. 330.

²² DLOUHÝ, Michal, pozn. 6, s. 320. JEŽEK, Josef, pozn. 12, s. 2, 3. ROTTER, Theodor, pozn. 21, s. 329, 330.

o používání policejních psů. Inspektor dále také upozornil, že není nutné snížit vůdcům policejních psů počet služebních hodin, jelikož výcvik vykonávali při běžných obchůzkách. Dále neshledával důvod na tom, aby vůdci psů dostávali zvláštní příspěvky, avšak nedoporučoval jejich využívání k dlouhým venkovským službám. Dále ve své zprávě poukazyval na nutnost vycvičeného zástupce vůdce policejního psa. K otázce výstroje vůdce psa, speciální karabiny, jen podotkl, že má být počkáno na výsledky vyzkoušení nových předpisů o výzbroji v horách.²³

V říjnu 1913 založilo ministerstvo zeměbrany na základě výnosu od ministerstva spravedlnosti stanice policejních psů u různých četnických stanic. Pro každou z nich pak určilo rámcové použití psa. Následujícího roku předložil četnický inspektor ministerstvu zeměbrany své návrhy, které pak na jejich základě vydalo výnosy²⁴ pro jednotlivá velitelství. Mezi jeho návrhy patřilo: vybavit vůdce policejního psa pistolí; dovolit použití psa při eskortě; povolit sundání koše na vodítku psovi při práci na stopě; stanovení minimálního denního počtu pěti hodin služby se psem pro vůdce psa; zákaz přijímání odměny od kohokoliv za jeho použití.²⁵

Roku 1915 došlo k založení státního psince v Písku pod vedením rytmistra (později majora) Theodora Rottera. Následně poté každý rok psinec odevzdával určitý počet policejních psů jednotlivým zemským četnickým velitelstvím. O dva roky později pověřila zvláštní inspekce Theodora Rottera odbornou kontrolou stanic, kde byli umístěni policejní psi. Získané poznatky shrnul do hlášení: nedoporučoval založení stanic se psy ve větších městech, ale spíše v místech železničních křižovatek; nadřizení by neměli vždy vyžadovat přítomnost policejního psa; veřejnost by měla být poučena o zákazu vstupu do místa trestného činu a v poslední řadě radil povolit brání psa s sebou na všechny pochůzky. Ještě v téže roce ministerstvo zeměbrany povolení udělilo s výjimkou, že pes nebude brán na extrémně dlouhé pochůzky. V souvislosti s tímto souhlasem radilo, aby bylo využito volného prostranství pro další výcvik. Jednalo se o první úřední směrnici, jež upravovala používání služebních psů přímo ve službě.²⁶

Za první světové války došlo k pozastavení vývoje této organizace u četnictva. Po vyhlášení samostatného Československa dne 28. října 1918 byla málem zrušena, přičemž

²³ JEŽEK, Josef, pozn. 12, s. 3.

²⁴ K realizaci jednotných předpisů nikdy za éry Rakouska–Uherska nedošlo.

²⁵ JEŽEK, Josef, pozn. 12, s. 3, 4. RULC, Jiří et al., pozn. 7, s. 37.

²⁶ JEŽEK, Josef, pozn. 12, s. 4. MACEK, Pavel, UHLÍŘ, Lubomír, pozn. 1, s. 79.

se na území Čech, Moravy a Slezska nacházelo celkem 27 četnických psů. Psinec v Písku byl brzy po vzniku republiky zrušen a v něm nacházející se psi byli rozprodáni. Ostatní „čtyřnozí pomocníci“ zůstali na jim určených četnických stanicích. Během československo-polského sporu o Těšínsko tři z těchto psů zůstali na stanicích Třinec, Skočov a Strumeň, které byly obsazeny Polskem. Zda se vrátili do Československa, se nepodařilo zatím zjistit.²⁷

²⁷ JEŽEK, Josef, pozn. 12, s. 4.; JEŽEK, Josef: Instituce služebních psů u četnictva - pokračování, in: *Bezpečnostní služba: Časopis pro úřady, sbory a orgány bezpečnostní v Československé republice*, roč. 2, 1932, č. 14, s. 213. NA, MV-SR, inv. č. 2470, sign. 16/109, ka 453, Spis č. 28.770/1919 (MV).

2 Četnická kynologie v letech 1918 až 1938

Po vzniku Československé republiky málem došlo u četnického sboru ke zrušení této instituce, ačkoliv se podle dochovaných hlášení na některých stanicích psi nacházeli. Podle Josefa Ježka se jednalo o důsledek poválečných poměrů, personálních a stravovacích potíží. Neúspěchy služebních²⁸ psů v posledních letech války shledával v častém střídání četníků na pozici vůdce služebního psa²⁹. Po stabilizování situace v nově vzniklé republice nařídilo ministerstvo vnitra (MV) zachování a obnovení této organizace.³⁰ Během let 1918 až 1938 instituce služebních psů u četnictva prošla značným vývojem a získala si svou nezastupitelnou pozici v pátrací službě.

2.1 Znovuobnovení instituce služebních psů u četnictva v letech 1919 a 1920

Tato podkapitola je rozdělena na tři části, které společně vedly ke znovuzavedení instituce služebních psů u československého četnictva. První z nich mapuje jednání o jejím obnovení mezi MV a četnictvem. Druhá část sleduje situaci na Podkarpatské Rusi. Poslední z nich pojednává o některých výnosech, které upravovaly chov a výcvik v průběhu jednání o obnovení instituce.

2.1.1 Jednání o obnovení chovu a výcviku psů

Jednání o obnovení chovu a výcviku psů se vedla od května 1919. Na výnos MV vždy zareagoval generální velitel četnictva (GVČ). Ten s ním seznámil příslušná zemská četnická velitelství (ZČV) v zemi a požádal je o vyjádření. Celkem takto MV vydalo dva výnosy, ke kterým se vážou četnická hlášení. Pro lepší přehlednost je podkapitola rozdělena na dvě části, jež vždy začínají dotčeným výnosem a po něm následují vyjádření

²⁸ Po založení Československé republiky pro označení psa využívaného k četnické službě se užívalo označení „policejní pes“ – dle mého názoru se s největší pravděpodobností jedná o překlad německého „Polizeihund“. Později byl zaveden pojem „služební pes“, který se užíval až do konce sledovaného období. Označení policejní pes zcela zmizelo, příp. v některých případech bylo uváděno v závorce za slovem služební. Podle J. Rulce označení „služební pes“ znamenalo, že pes úspěšně vykonal všechny stanovené zkoušky a mohl být tedy využíván v pátrací službě. Z důvodu lepší orientace a srozumitelnosti je v této práci používáno označení „služební pes“ v období 1918–1938. Pouze u přímých citacích je z důvodu autenticity zachováno původní označení.

RULC, Jiří et al., pozn. 7, s. 91. NA, MV-SR, inv. č. 12881, sign. 13/24, ka 6080, Spis č. 58.284/1939 (MV).

²⁹ Označení „vůdce služebního psa“ bylo v Československu používáno namísto rakouského „Hundeführer“, tj. psovod. V prvních letech nově vzniklé republiky se lze v archivních materiálech setkat s označeními psovod či psovůdce. Opět z důvodu lepší orientace a srozumitelnosti je zde uváděn pojem „vůdce služebního psa“ v období 1918–1938. Ostatní pojmy jsou zachovány pouze v přímých citacích z důvodu autenticity textu. NA, MV-SR, inv. č. 12881, sign. 13/24, ka 6080, Spis č. 58.284/1939 (MV).

³⁰ JEŽEK, Josef, pozn. 27, s. 213.

jednotlivých ZČV. Jejich nejlepší poznatky a návrhy jsou pak shrnuty v hlášení od GVČ pro MV.

2.1.1.1 První výnos ministerstva vnitra ze dne 23. května 1919

Dne 16. listopadu 1918 podalo četnického oddělení (ČO) v Písku č. 14 návrh ZČV v Praze na rozpuštění psince v Písku. Důvodem byla změna poměrů a nedostatek výživy pro chov. Psi, tj. pět vycvičených psů, jedna chovná fena a osm mladých štěňat, byli tedy rozprodáni a utržená částka za ně byla předána nadřízenému ZČV. Podle vyjádření MV ve výnosu č. 18.985/13/19 ze dne 23. května 1919 se jednalo o „*ukvapené rozprodání cenného materiálu nevysvětlitelným tím více, že se stalo po ukončení války, kdy bylo se nadíti již ponenáhlého zlepšení výživy, a kdy šetrné a hospodárné zacházení se státním majetkem obzvláště jest nutné.*“³¹ Z tohoto důvodu MV zakázalo odprodej zbývajících inventáře a zvažovalo zachování instituce a obnovení vlastního chovu služebních psů. Obrátilo se tedy na GVČ, aby předložil svůj návrh. Dále přikázalo, aby všechna ZČV u všech svých podřízených zjistila, zda by někdo z nich neměl zájem podílet se na výchově a výcviku služebních psů ve výcvikové stanici. Pokud ano, tak do 1. srpna 1919 měli zájemci prostřednictvím GVČ přeložit svou přihlášku. Zároveň ministerstvo také všechna ZČV žádalo o návrh, jak na základě dosavadních zkušeností využití psů, co nejlépe zdokonalit jejich výchovu a výcvik. To mělo vést k tomu, aby se psy pracovali pouze lidé s opravdovým zájmem.³²

Na základě tohoto výnosu vydal dne 30. května 1919 GVČ gen. Václav Řezáč rozkaz č. j. 1855/1919, kterým všem československým zemským velitelstvím přikázal, aby do 10. června 1919 předložily své návrhy na zlepšení služby na základě stávajících zkušeností. Dále se pak měly vyjádřit k výhodám, jež by získali důstojníci a mužstvo podřízející se na výcviku a výchově služebních psů.³³ Na jeho výzvu postupně zareagovala všechna doposud zřízená ZČV v Československu.

Dne 29. června 1919 byl ještě vydán dodatek k nařízení GVČ, aby všichni podřízení četníci byli informováni o možnosti dobrovolně se přihlásit k výchově služebních psů a o zvláštních, ještě nedefinovaných, výhodách od ministerstva vnitra pro ně. Zájemci měli odevzdat své přihlášky nejpozději do 25. července 1919. Seznamy přihlášených důstojníků a členů mužstva byly prvně postoupeny MV společně s vyjádřením GVČ dne 18. července

³¹ NA, GVČ, inv. č. 111, sign. 2079, ka 51, Spis č. j. 2079/20 (GVČ) – výnos MV ze dne 23. 5. 1919

³² NA, GVČ, inv. č. 111, sign. 2079, ka 51, Spis č. j. 2079/20 (GVČ) – výnos MV ze dne 23. 5. 1919

³³ NA, GVČ, inv. č. 111, sign. 2079, ka 51, Spis č. j. 2079/20 (GVČ) – nařízení GVČ ze dne 30. 5. 1919

1919. Další pravděpodobně následovaly později, jak napovídá list od ZČV pro Slovensko ze dne 29. července 1919, kde je GVC informován o předložení seznamu dobrovolníků hlásících se k výchově a výcviku služebních psů.³⁴ Žádný seznam zájemců se dnes v archivní složce již bohužel nenachází.

2.1.1.1.1 Vyjádření Čs. zemského četnického velitelství pro Moravu

Jako první zareagovalo dne 6. června³⁵ 1919 ZČV pro Moravu vedené plk. Langem. Podle jeho názoru nebude možné, aby služební psi byli opět oficiálně zavedeni. Nicméně by měli být podporováni četníci, kteří k výchově psů mají talent a chuť a jejich psy by bylo možno v případě potřeby použít. Jejich činnost měla následně být jednotně řízena a na základě nových poznatků později upravena. Doporučoval s tímto posečkat na vhodnější dobu, až se poměry ve státě uklidní a zvýší se početní stav mužstva. Na závěr navrhol, aby vybraní vůdci psů, kterých v době míru bylo osm, a dohlížející správní či výkonný důstojník měli stejné výhody jako dříve.³⁶

2.1.1.1.2 Vyjádření Čs. zemského četnického velitelství pro Slezsko

Jako další se dne 9. června 1919 vyjádřilo ZČV se sídlem v Opavě vedené pplk. Vyčítalem. Ten navrhol, aby u každého ZČV byl umístěn jeden správní či výkonný důstojník, který by dohlížel na četnické stanice se psy, tj. na jejich výkon služby, dosažené výsledky, správné ošetřování, výchovu a zacházení se zvířetem a nepravdělně u nich konal inspekci. Tyto četnické stanice měly být umístěny na dobře přístupných nefrekventovaných místech. Dále pplk. Vyčítal doporučoval, aby se po čase erární pes stal majetkem svého vůdce, což by u něj probudilo chuť k výchově psa a zároveň by tak bylo postaráno o psovo ošetřování. Zvíře tak mělo mít pouze jednoho majitele (nejlépe svobodného dobrovolníka), aby nedošlo k ohrožení jeho výchovy a využití ve službě. Jeho vůdce by ho musel mít vždy u sebe, i když by bydlel mimo kasárna, tj. byl by ženatý. Podle podplukovníkova názoru by vůdce psa měl být používán pouze v místní službě, aby v případě sledování stop nebyl unavený. S tím souviselo také snížení počtu hodin služby na 120 hodin měsíčně. Zbylý čas měl vůdce věnovat výcviku psa a v případě zájmu mohl prezentovat výsledky na závodech policejních psů, které by se konaly jednou za rok. Zde zemský četnický velitel radil za nejlepší výsledky udělit vůdcům ze skupiny důstojníků pochvalná uznání od MV nebo

³⁴ NA, GVC, inv. č. 111, sign. 2079, ka 51, Spis č. j. 2079/20 (GVC) – nařízení GVC z 29. 5. 1919; vyjádření GVC z 18. 7. 1919; Seznam od ZČV pro Slovensko.

³⁵ V hlášení je uvedeno chybné datum 6. května 1919 namísto 6. června 1919.

³⁶ NA, GVC, inv. č. 111, sign. 2079, ka 51, Spis č. j. 2079/20 (GVC) – vyjádření ZČV pro Mor. z 6. 6. 1919.

GVČ. Vůdci z řad řadových četníků by k uznání obdrželi i cenu ve formě finančního obnosu či cenného předmětu.³⁷

2.1.1.1.3 Vyjádření Čs. zemského četnického velitelství pro Čechy

Dne 10. června 1919 se vyjádřil zemský velitel pro Čechy plk. Skorkovský. „*Příznivé výsledky v této službě lze očekávat pouze tehdy, když psí materiál jakož i jejich výcvik vyhovuje veškerým podmínkám, které prospěch služby od nich vyžaduje, dále když psůvůdci v tomto oboru jsou dobře vyškoleni, pro tuto službu mají zájem a tu směrnicí sledují, že psůvůdce jest duševním vůdcem práce policejního psa, který k výsledku práce pouze těmi smysly přispěje, kterých psůvůdce jako člověk postrádá.*“³⁸ Dle tohoto návrhu radil upravit službu služebních psů. Z tohoto důvodu navrhoval v Písku zbudovat školu pro výcvik psů a jejich vůdců. Ta by byla řízena schopným důstojníkem, pod kterého by spadali pomocníci, tj. vyškolení četníci mající zájem o tuto službu. Jejich úkolem by byl výcvik psů a školení vůdců. Stávající vůdci a služební psi by se ve škole v Písku účastnili redrezury, tj. zopakování výcviku, jelikož během války byl jejich výcvik opomenut. Dále navrhoval, aby se v každém obvodu krajského soudu nacházela na vhodném místě alespoň jedna stanice s policejním psem. V Písku pak radil vybudování plemenné stanice. Za vůdce služebního psa měli být vybráni pouze dobrovolně přihlášení četníci, které zemský četnický velitel považoval za záruku dobrých výsledků této služby. Ti měli absolvovat odborné zkoušky v Písku před velitelem psince jeho dvěma pomocníky. Po zahájení služby na pozici vůdce služebního psa by získali i určité výhody, např. příplatky, prémie za docílené výsledky při použití psa. Také ještě navrhoval, aby vůdci služebních psů nebyli využíváni k jiným služebním činnostem než k těm, které souvisejí se služebním psem. Jako příloha byla ke zprávě vložena doposud osvědčená instrukce pro výcvik služebních psů, avšak v dnešní době se tam bohužel již nenachází.³⁹

2.1.1.1.4 Vyjádření Čs. zemského četnického velitelství pro Slovensko

Jako předposlední se vyjádřil dne 23. června 1919 mjr. Adamička ze ZČV pro Slovensko, který k tomu byl zvláště vyzván dne 10. června 1919. Zároveň tím došlo k vyřízení nařízení GVČ ze dne 30. května 1919. Mjr. Adamička ve své zprávě uvedl, že za dob monarchie byly podmínky naprosto nevyhovující. „*Primitivně zařízený psinec v Písku byl pro celou oblast bývalého Rakouska příliš malý, výcvik psů se konal ponejvíce mužstvem, které bylo k této důležité službě přímo komandováno a nejevilo proto pro označenou službu bud'*

³⁷ NA, GVČ, inv. č. 111, sign. 2079, ka 51, Spis č. j. 2079/20 (GVČ) – vyjádření ZČV pro Slz. z 9. 6. 1919.

³⁸ NA, GVČ, inv. č. 111, sign. 2079, ka 51, Spis č. j. 2079/20 (GVČ) – vyjádření ZČV pro Č. z 10. 6. 1919.

³⁹ NA, GVČ, inv. č. 111, sign. 2079, ka 51, Spis č. j. 2079/20 (GVČ) – vyjádření ZČV pro Č. z 10. 6. 1919.

žádného, nebo jen malý zájem.“⁴⁰ Díky tomu docházelo ke špatnému používání psů v pátrací službě či k tomu, že správně vycvičený pes byl veden neschopným vůdcem. To vedlo k minimálním výsledkům této instituce. Řešení této situace viděl mjr. Adamička ve vůdci, kterého by služba vůdce bavila, a stále se věnoval výcviku psa. Návrh na upravení služby rozdělil do čtyř částí, a to chov služebních psů, výcvik, mužstvo a všeobecné poznámky.

Ohledně chovu služebních psů navrhoval mjr. Adamička zřídit psince s čistokrevnými a službě způsobilými psy, tj. dobrmany, německými ovčáky a erdelteriéry, u každého ZČV v republice, vyjma ZČV pro Slezsko – to doporučoval připojit k ZČV pro Moravu. Počet těchto institucí by závisel na procentuálním počtu četnických stanic respektive na velikosti příslušného ZČV. Psince měly vyhovovat všem moderním požadavkům, přičemž pro psy by byl zabezpečen volný pohyb a kryté přístřeší. Štěňata by v nich zůstávala maximálně šest měsíců a během této doby by byla podrobena prohlídce, zda jsou vhodná k výcviku. Po té by nevhodná štěňata byla odprodána v dražbě a ta zbylá předána budoucím, dobrovolně přihlášeným vůdcům. Ti by přibližně po uplynutí jednoho roku od jejich narození začali s výcvikem ve výcvikovém kurzu, který by se odehrával v psinci. Mjr. Adamička nedoporučoval vázat výcvik na předem stanovenou dobu, neboť každý pes a vůdce je jiný. Ukončení výcviku by záleželo na veliteli kurzu, přičemž průměrná doba jeho trvání měla být čtyři měsíce. Po absolvování kurzu měl být vůdce schopen vhodně posoudit místo činu, správně vycvičeného psa nasadit na nalezenou stopu a klidně jej vést. Jinak by mohlo dojít ke zmaření práce služebního psa.

Podmínky k volbě této služby stanovil mjr. Adamička následovně: všeobecný zájem o psy; zvláštní způsobilost ke službě pátrací, k výcviku psů a patřičná inteligence; úplné zdraví; vhodný věk včetně duševní a tělesné hbitosti; osvobození od jiných služeb u četnictva, aby se vůdce mohl plně věnovat psovi a své přípravě; přiznání hmotného příspěvku jako náhrady za opotřebení bot a stejnokroje; změna vůdce psa pouze ve vážných případech; po cca šesti letech by se pes stal majetkem svého vůdce. Dále mjr. Adamička radil každoročně pořádat soutěž služebních psů, do které by se vůdci společně se svými psy mohli dobrovolně přihlásit. Nejlepší výsledky by byly veřejně vyhlášeny a odměněny hmotnými cenami a diplomy.

⁴⁰ NA, GVC, inv. č. 111, sign. 2079, ka 51, Spis č. j. 2079/20 (GVC) – vyjádření ZČV pro Slovensko z 23. 6. 1919.

Na závěr svého hlášení mjr. Adamička doporučoval méně rozsáhlé obvody působnosti služebních psů, aby jejich služba byla úspěšná. Z tohoto důvodu navrhoval zřízení jedné stanice v každém obvodu okresního soudu.⁴¹

2.1.1.1.5 Shrnující a konečný návrh generálního velitele četnictva ze dne 18. července 1919

Po shromáždění výše uvedených vyjádření od všech ZČV sepsal GVC gen. Řezáč dne 18. července 1919 svůj návrh pro MV. Hned v úvodu uvedl, že instituce služebních psů je řazena k moderním pátracím prostředkům a využívána ve všech pokrokových státech. Na základě tohoto tvrzení gen. Řezáč navrhoval, aby tato instituce byla na území Československa opětovně vybudována. Četnictvo mělo mít vlastní chov tří plemen, tj. německého ovčáka, dobrmana a erdelteriéra, v nově zřízeném psinci. Podle názoru generálního velitele se totiž ten původní v Písku neosvědčil, neboť byl malý, těsný a vyskytoval se v něm svrab. Doporučoval tedy nový vyhovující psinec a výcvikové středisko umístit v okolí Prahy. Nákup nových psů nepovažoval za nutný, neboť u četnictva se nacházelo v používání dostatečné množství čistokrevných a k chovu hodících se psů.

Dále gen. Řezáč navrhoval, aby dobrovolní zájemci o pozici vůdce povinně prošli společně se psem odborným výcvikem a drezurou. Jejich výcvik by probíhal ve speciálních kurzech s ohledem na počet psího dorostu. Po jeho řádném absolvování by došlo k přidělení vyškolených vůdců a jejich psů na frekventované četnické stanice a dostali by na starost vlastní rajón, kde by vykonávali pátrací službu. Zároveň by vůdcům byly poskytnuty výhody, např. usnadnění kariérního postupu. Podle gen. Řezáče by GVC k této otázce vydalo zvláštní návrh, pokud by došlo ke schválení obnovení instituce.

Ke zprávě bylo připojeno šest příloh, které se v archivní složce dodnes nedochovaly. Z nich lze vyzdvihnout překlad k návodu výcviku služebních psů od pplk. Theodora (Bohdana) Rottera, ke kterému měla nakladatelské právo firma H. Gusek z Kroměříže. S největší pravděpodobností se jedná o již zmíněný předpis *Anleitung zur Dressur von Polizeihunden*⁴². Dále byla připojena instrukce týkající se chovu, výcviku a využití psů,

⁴¹ NA, GVC, inv. č. 111, sign. 2079, ka 51, Spis č. j. 2079/20 (GVC) – vyjádření ZČV pro Slovensko z 23. 6. 1919.

⁴² ROTTER, Theodor, pozn. 20.

jež byla za první světové války zavedena v ruské části Polska.⁴³ Podle gen. Řezáče by mohla posloužit jako hrubý nástin organizace služby. Jako poslední byl připojen již zmíněný seznam dobrovolníků hlásících se k práci se služebními psy.⁴⁴

2.1.1.2 Druhý výnos ministerstva vnitra ze dne 10. října 1919

Dne 10. října 1919 MV vyjádřilo svůj souhlas s řešením, které navrhl GVČ gen. Václav Řezáč. Zároveň výnosem č. 36667/13-1919 žádalo o předložení konkrétního návrhu ohledně umístění psince, jmenování jeho správce a úpravy poskytování výhod pro dobrovolně se hlásící vůdce. Po vyřízení požadovalo ministerstvo vnitra vrátit spis zpět.⁴⁵

Na základě výše zmíněného výnosu od MV vydal gen. Řezáč dne 27. října 1919 rozkaz ZČV sídlícím v Praze a v Bratislavě, aby předložila své návrhy k daným záležitostem, tj. vhodné umístění psince, jméno vhodného správce a upravení poskytovaných peněžitých a jiných výhod pro dobrovolně přihlášené vůdce.⁴⁶

Dne 12. února 1920 MV urgovalo vyřízení svého výnosu č. 36667/13-1919 z října 1919. Na to s prodlevou dvou měsíců, spis byl totiž při převzetí agend nedopatřením založen, reagoval GVČ. Ten dne 13. dubna 1920 rozeslal ZČV pro Čechy a ZČV pro Slovensko rozkazy, aby se co nejrychleji vyjádřila. Zároveň žádal mjr. Adamičku ze ZČV pro Slovensko, aby se vyslovil k žádosti domobraneckého poručíka Jaroslava Drásty⁴⁷ a k záležitostem uvedeným v rozkazu. Vyjádření GVČ očekával od ZČV pro Slovensko do 24. dubna 1920.⁴⁸

2.1.1.2.1 Vyjádření Čs. zemského četnického velitelství pro Slovensko

Dne 15. dubna 1920 byl rozkaz od GVČ předán mjr. Adamičkovi, který se k němu vyjádřil dne 18. dubna 1920. Podle mjr. Adamičky by bylo dílo, obsahující všechny pokyny pro chov a výcvik psů, od kynologa Jaroslava Drásty skvělou pomůckou pro všechny zájemce o toto téma. Zmínil, že četnictvo stále využívá prvotní instrukci od Theodora (Bohdana)

⁴³ V roce 1916 byla v ruské části Polska vybudována instituce četnictva podle rakouského vzoru a v březnu 1916 byl v Lublíně vybudován ústav a psinec pro výcvik policejních psů. Stejně tak v roce 1917 vznikla instituce policejních psů u polního četnictva v Černé Hoře. JEŽEK, Josef, pozn. 12, s. 4.

⁴⁴ NA, GVČ, inv. č. 111, sign. 2079, ka 51, Spis č. j. 2079/20 (GVČ) – vyjádření GVČ z 18. 7. 1919.

⁴⁵ NA, GVČ, inv. č. 111, sign. 2079, ka 51, Spis č. j. 2079/20 (GVČ) – reakce MV z 10. 10. 1919.

⁴⁶ NA, GVČ, inv. č. 111, sign. 2079, ka 51, Spis č. j. 2079/20 (GVČ) – rozkaz GVČ z 27. 10. 1919.

⁴⁷ Jaroslav Drásta byl bývalý velitel oddělení válečných psů ve Vídni a někdejší předseda bývalé odvodní komise pro psy. Jeho kniha vyšla poprvé v roce 1923 pod názvem *Výcvik, chov a nemoci policejního psa*. V roce 1926 pak pod pozměněným názvem blíže viz DRÁSTA, Jaroslav, KNOR, Stanislav, pozn. 5.

NA, MV-ST, inv. č. 2470, sign. 16/109, ka 454, Spis č. 7151/1920 (MV).

⁴⁸ NA, GVČ, inv. č. 111, sign. 2079, ka 51, Spis č. j. 2079/20 (GVČ) – urgence MV z 12. 2. 1920, rozkaz GVČ ze 13. 4. 1920.

Rottera, která je v některých ohledech nedostačující díky pokroku ve vývoji kynologické otázky. Dále ve své zprávě kritizoval dvě zastaralé okolnosti. A to vykonávání jiných druhů služeb vůdci služebních psů a velmi rozsáhlé obvody pro stanice se služebními psy. Tyto okolnosti mnohdy vedly k neúspěchům použití psa v pátrací službě. Ze strany vůdce psa pak k pochybování o sobě a především o psovi, neboť „*služba psovoda vyžaduje ale dokonalou způsobilost a schopnost k bezpečnostní /pátrací/ službě vůbec, neúnavnou práci a lásku ke svěřenému zvířeti zvlášť.*“⁴⁹ Odstranění těchto nedostatků shledával mjr. Adamička v rozšíření počtu stanic se služebními psy a výběrem vhodných vůdců. Ti měli být po uplynutí určité doby posláni ke zkouškám do hodnostní školy. Zároveň měli získat nárok na hmotné výhody. Jednalo by se především o oděvní příspěvek a hmotné prémie za úspěchy v pátrací službě. To by vedlo k větší sebedůvěře vůdce psa a také k pozvednutí významu této instituce. Mjr. Adamička navrhoval upravit službu vůdce služebního psa tak, aby v četnickém odborném výcviku a kázni podléhal veliteli stanice. Zatímco na výkon služby vůdce psa by velitel stanice jen dohlížel. Na závěr svého hlášení mjr. Adamička navrhoval zřízení psince v zahradě bývalé kadetní školy v Bratislavě, tj. v kapslové střelnici, za podmínky, že by budova a pozemek byly převedeny do majetku MV.⁵⁰

2.1.1.2.2 Vyjádření Čs. zemského četnického velitelství pro Čechy

Vyjádření ze ZČV pro Čechy bylo sepsáno až 7. července 1920 zemským četnickým velitelem plk. Skorkovským. Ten považoval otázku reorganizace a vybudování instituce služebních psů za naléhavou a hodně finančně náročnou. Dle jeho mínění se jednalo o důležitý nástroj moderní kriminalistiky a také tato instituce byla pro veřejnost hodně zajímavá a žádoucí. Stav služebních psů v obvodu ZČV pro Čechy v roce 1920 považoval za nevyhovující z hlediska způsobilosti a jejich počtu. Zde spatřoval největší finanční náklady na doplnění současného počtu policejních psů nekříženými plemeny. Plk. Skorkovský navrhoval, aby v každém obvodu ČO byla co nejdříve zřízena stanice se služebním psem. Založení psince doporučoval v Praze nebo v jejím nejbližším okolí za účelem umožnění styku s kynologickými spolky a lepší informovanost veřejnosti o vývoji této instituce u četnictva. Bývalý psinec v Písku považoval plk. Skorkovský za nevhodný z důvodu chybějícího zařízení k chovu psů a nevhodného ubytování. Zmínil však možnost dočasného umístění četnického psince v psinci „Klamovka“, jehož majitel by byl ochoten

⁴⁹ NA, GVC, inv. č. 111, sign. 2079, ka 51, Spis č. j. 2079/20 (GVČ)- odpověď ze ZČV pro Slovensko ze dne 18. 4. 1920.

⁵⁰ NA, GVC, inv. č. 111, sign. 2079, ka 51, Spis č. j. 2079/20 (GVČ) – odpověď ze ZČV pro Slovensko ze dne 18. 4. 1920.

poskytnout část svých prostor. Na pozici správce psince navrhoval schopného správního důstojníka přímo ze ZČV pro Čechy mjr. Müllera, jenž byl správcem psince ve Lvově. Z dalších důstojníků by přicházeli v úvahu pouze kpt. Wít a kpt. Klofanda. Ti však neměli odpovídající odborné vzdělání.

Za vůdce služebních psů navrhoval pouze dobrovolně přihlášené a zkušené četníky, kteří by vyhověli všem požadavkům kladeným na pozici vůdce. „*Služba psivoda jest těžká a zodpovědná, která vyžaduje velikou bystrost, trpělivost a též napětí veškerých sil k docílení vyžadovaného výsledku.*“⁵¹ Z tohoto důvodu navrhoval plk. Skorkovský pro vůdce psů zvláštní příspěvky a prémie za každý docílený výsledek. Tímto způsobem, by podle jeho názoru, došlo k probuzení ctižádosti u vůdců služebních psů a zároveň k pozvednutí zájmu o tuto službu.⁵²

2.1.1.2.3 Shrnující a konečný návrh generálního velitele četnictva ze dne 26. července 1920

Po shromáždění všech podkladů od oslovených ZČV byla GVC dne 26. července 1920 sepsána zpráva reagující na výnos MV ze dne 10. října 1919. Gen. Řezáč zde podle příkazu předložil faktické řešení situace. Navrhoval založení dvou psinců pro četnictvo na území Československé republiky. První z nich se měl nacházet v Praze, který by byl spádový pro všechny stanice v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Stejně jako plk. Skorkovský navrhoval dočasné umístění četnického psince v psinci „Klamovka“ na Smíchově, jehož majitel byl ochotný část svého psince poskytnout četnictvu. Podrobnější podmínky zapůjčení objektu nebyly s majitelem vyjednány, záleželo tedy na rozhodnutí MV. Jako správce pražského psince doporučoval mjr. Müllera a k němu pro získání zkušeností přidělit kpt. Leopolda Kanna. Druhý psinec navrhoval umístit v Bratislavě v zahradě bývalé kadetní školy, pokud by se budova s pozemkem stala majetkem MV. Tento psinec, pod vedením mjr. Adamičky a školícího se kpt. Jiřího Jeschkeho, měl být spádový pro stanice na Slovensku a na Podkarpatské Rusi.

Podle gen. Řezáče dobré výsledky služby záležely na splnění všech vyžadovaných podmínek. Z tohoto důvodu měli mít všichni stávající i budoucí vůdci vlastní zájem o službu a měli být dobře vycvičení. Vůdce služebního psa „*jest duševním vůdcem práce*

⁵¹ NA, GVC, inv. č. 111, sign. 2079, ka 51, Spis č. j. 2079/20 (GVC) – vyjádření ZČV pro Čechy ze dne 7. 7. 1920.

⁵² NA, GVC, inv. č. 111, sign. 2079, ka 51, Spis č. j. 2079/20 (GVC) - vyjádření ZČV pro Čechy ze dne 7. 7. 1920.

*policejního psa, který k výsledku práce pouze těmi smysly přispěje, kterých psůvůdce jako člověk postrádá.*⁵³ Na tomto principu radil generál vytvořit úpravu služby služebních psů, kterou měli vykonávat především pracovití četníci s láskou ke zvířatům. Podle jeho doporučení se služební pes měl po čase stát majetkem svého jediného vůdce, který by jej měl u sebe i pokud by bydlel mimo kasárna. Jednalo se o motivaci vůdce k řádnému výcviku a ošetřování. Dále měl být vůdce motivován hmotnými odměnami za úspěchy psa v pátrací službě, zvýšením příspěvku na výstroj a každoročním konáním závodů policejních psů. GVC gen. Řezáč počítal s tím, že nejlepší výkony by byly slavnostně odměněny. Důstojníci by obdrželi pochvalné uznání od MV nebo GVC a mužstvo navíc i peněžité obnos či hmotné dary. To zároveň mělo vést k zvýšení sebedůvěry vůdce psa.

GVC doporučoval, aby vůdce služebního psa nebyl pověřován jinými četnickými úkoly než konáním odborné služby a výcvikem svého čtyřnohého pomocníka. Veliteli stanice měl podléhat pouze v záležitostech kázně a odborného výcviku. Na vůdcovu odbornou službu měl jeho nadřízený pouze dohlížet. Odsloužená doba služby nesměla překročit 120 hodin měsíčně. Dále gen. Řezáč navrhoval zmenšení obvodů pro služební psy. Ty měly být postupně zmenšovány tak, aby v každém obvodu ČO byl zařazen jeden služební pes na stanici s dobrým dopravním spojením, ne však ve velkých městech. Na těchto stanicích by nejméně jednou ročně prováděl kontrolu psů velitel psince společně se svými (jedním nebo dvěma) společníky. Zaměřili by se především na výkon služby, docílené výsledky, zacházení se psem, výchovu a ošetřování.

Gen. Řezáč se ve své zprávě věnoval i otázce kurzů pro vůdce služebních psů. Do prvního kurzu trvajícího přibližně dva měsíce navrhoval povolát všechny stávající vůdce a jejich služební psy. Důvodem byl zanedbaný výcvik psů během války a zopakování výcviku vůdců, tj. redrezura. Do druhého kurzu doporučoval pozvat četníky, kteří již výcvik kdysi absolvovali a dál by se chtěli věnovat této službě.

Závěrem svého návrhu se generální velitel vyjádřil ke kynologickému dílu Jaroslava Drásky. Tuto knihu shledával skvělou pomůckou pro všechny zájemce o kynologii, neboť obsahovala všechny pokyny pro chov a výcvik služebních psů. V souvislosti s tím,

⁵³ NA, GVC, inv. č. 111, sign. 2079, ka 51, Spis č. j. 2079/20 (GVC) – zpráva GVC ze dne 26. 7. 1920.

doporučoval doplnění dosavadní instrukce od Theodora (Bohdana) Rottera⁵⁴, která již byla částečně zastaralá.⁵⁵

2.1.2 Situace na Podkarpatské Rusi

Dne 27. prosince 1919 došla GVČ zpráva z Podkarpatské Rusi, kde se v té době ještě konsolidovala situace. Z generálova rozkazu ji zaslal civilní náměstek. Žádal v ní, aby některým četnickým stanicím byli přiděleni psi, případně aby v zemi vznik psinec pro výchovu služebních psů. Ke své zprávě ještě přiložil dvě přílohy.⁵⁶

První příloha byla opisem zprávy ze dne 20. prosince 1919 od vrchního velitele Podkarpatské Rusi gen. Hennocque pro armádní velitelství v Užhorodě. Opět ji za generála vypracoval civilní náměstek. Pojednával zde o zhoršené bezpečnostní situaci a množících se loupežích, vraždách a přepadávání na silnicích. Mimo jiné byli zákeřně přepadeni a ohrožováni střelbou z pušek i dva úředníci civilní správy na cestě z Užhorodu na Michalovce. Vrchní velitel zde žádal, aby armádní velitelství společně s politickým referátem civilní správy a ZČV v Užhorodě nařídilo celoplošný zátah zahrnující přísnou prohlídku zájezdních hostinců, výčepů lihovin, o samotě stojící domy apod.⁵⁷

Druhá příloha bylo hlášení od četnické stanice v Poleně ze dne 7. prosince 1919 předložené županskému úřadu v Munkači. Jednalo se o popis loupeže a vraždy v Izvaru, která se odehrála začátkem prosince v domě obchodníka se dřevem Josefa Goldsteina. Do jeho domu se vloupalo pět mužů oblečených do vojenských stejnokrojů a ozbrojených vojenskými puškami. Muži ukradli menší peněžní obnos a několik cenných předmětů. Při loupeži došlo k fyzickému napadení Josefa Goldsteina a jeho manželka byla smrtelně zraněna. Na základě této události žádal župan dr. Slavík civilní správu v Užhorodě o přidělení služebních psů alespoň na některé četnické stanice.⁵⁸

⁵⁴ ROTTER, Theodor, pozn. 20.

⁵⁵ NA, GVČ, inv. č. 111, sign. 2079, ka 51, Spis č. j. 2079/20 (GVČ) – vyjádření GVČ ze dne 26. 7. 1920.

⁵⁶ NA, GVČ, inv. č. 111, sign. 2079, ka 51, Spis č. j. 2079/20 (GVČ) – zpráva od civilního náměstka na Podkarpatské Rusi z prosince 1919.

⁵⁷ NA, GVČ, inv. č. 111, sign. 2079, ka 51, Spis č. j. 2079/20 (GVČ) – první příloha opis od generálního velitele Hennocque.

⁵⁸ NA, GVČ, inv. č. 111, sign. 2079, ka 51, Spis č. j. 2079/20 (GVČ) – druhá příloha hlášení od četnické stanice v Poleně.

Na celý spis zareagoval dne 4. ledna 1920 GVČ gen. Řezáč slovy „*K podání návrhu.*“ Na základě tohoto příkazu předložil pplk. Jirka z četnického velitelství pro Ruskou Krajinu⁵⁹ návrh, aby služební psi byli umístěni na stanice Užhorod, Munkáč, Velká Berezná a Beregszasz.⁶⁰

2.1.3 Vyřizování agendy služebních psů

I v průběhu jednání o znovuoobnovení instituce služebních psů bylo nutné usměrňovat jejich chov, výcvik a používání na četnických stanicích. Z tohoto důvodu docházelo převážně k regulování platnosti stávajících pravidel. Jedním z nich byl i výnos ministerstva zeměbrany č. 4636-XIX ze září 1916, který byl nahrazen výnosem MV č. 45766/20-13 ze srpna 1920. To vedlo k zákazu dávání mléka kojícím fenám z důvodu jeho všeobecného nedostatku a vysoké ceny. Místo toho došlo k zavedení zvláštního přídatku v hodnotě 1 Kč na den, ze kterého byla placena vydatnější potrava po dobu čtyř neděl od vrhnutí štěňat. Dále lze zmínit nařízení ZČV pro Čechy, které dne 20. srpna 1920 nově nařídilo všem svým podřízeným, aby se služebním psem chodil na procházku pouze jeho vůdce či stanovený zástupce vůdce. Dle názoru ZČV měl styk psa s jinými neurčenými osobami negativní vliv na pátrací službu.⁶¹

V archivních fondech lze létům 1919 a 1920 nalézt hlášení a spisy týkající se, např. neschopnosti psa k službě, jeho zdechnutí či odprodeji. Právě k případu odprodeje psa z důvodu jeho neschopnosti k službě tam je zachován zajímavý spis. V prosinci 1919 byla četnická stanice v Hradci Králové nucena požádat MV o povolení odprodeje služebního psa, feny Tilly, která byla díky své slepotě k výkonu služby zcela nevyhovující. MV to dne 31. ledna 1920 povolilo. Zároveň také zrušilo označení „četnická stanice s policejním psem“, přičemž obvod byl přidělen četnické stanici v Trutnově. Podle dalšího nařízení ZČV bouda a výstroj psa byly prozatím ponechány v Hradci Králové. Za jejich bezvadné udržování zodpovídal velitel stanice. O Tilly projevil zájem vrch. strážm. I. třídy Karel Mathe ze stanice Vysoké Veselí, který nabízel 60 Kč, a policejní komisař Ladislav Dvořáček z Roudnice. Ten dříve sloužil na hradecké stanici jako psovod. Ve svém dopise z 26. února 1920 uvedl, že fenka Tilly byla jeho osobním vlastnictvím a objasnil, proč se

⁵⁹ Ve zprávě od GVČ je uvedeno Velitelství četnictva pro Karpatskou Rus, na razítku dané instituce je označení Četnické velitelství pro Ruskou Krajinu. K založení ZČV pro Podkarpatskou Rus došlo dne 1. ledna 1921 výnosem MV č. 77.601-13, který byl zveřejněn ve *Věstníku četnictva*, roč. 1, 1920, č. 21, s. 84.

⁶⁰ NA, GVČ, inv. č. 111, sign. 2079, ka 51, Spis č. j. 2079/20 (GVČ) – příkaz GVČ 4. 1. 1920, návrh četnického velitelství pro Podkarpatskou Rus ze dne 22. 1. 1920.

⁶¹ NA, ZČV Praha, inv. č. 883, ka 1069, Složka Služební psi 1918–30: Výnos č. 45766/20-13 (MV), č. j. 10110 pob. (ZČV pro Čechy).

ho musel vzdát. Po nástupu do kurzu k Theodoru Rotterovi v Písku mu byla přidělena služba neschopná fena, z tohoto důvodu požádal, zda by mohl absolvovat výcvik s vlastní fenou jménem Tilly. Rytmistr Rotter mu to povolil. Když se přesvědčil o její způsobilosti, požádal L. Dvořáčka, aby mu ji prodal. Ten, ač nerad, tak nakonec učinil. Rytmistr Rotter mu navíc slíbil, že v případě vrhu dostane jedno její štěně a až Tilly nebude schopna služby, tak ji dostane zpět. Nyní se tedy policejní inspektor Dvořáček dovolával splnění slibu a nabízel za fenu 140 Kč. Pes mu však nebyl odprodán, ačkoliv tak zástupce zemského četnického velitele přikázal. Četnická stanice v Hradci Králové fenku prodala dne 29. února 1920 za 60 Kč vrch. strážm. I. třídy Mathému, tudíž ještě před doručením rozkazu ZČV. Později v hlášení pro ZČV udala, že L. Dvořáček před rokem nabízel 50 Kč a aktuální nabídku pouze refletoval bez udání ceny. Je tedy pravděpodobné, že zmíněný dopis zasláný ZČV pro Čechy dne 26. února 1920 se dostal na četnickou stanici pozdě, až po odprodání fenky.⁶²

2.2 Chov a výcvik služebních psů v letech 1921 až 1938

Jak bylo uvedeno v předcházející kapitole, po skončení jednání mezi MV a četnictvem začalo docházet k obnovování instituce služebních psů. MV ve své zprávě pro ZČV na Slovensku z ledna 1921 zmínilo svůj záměr: „*Vycvičených policejních psů mělo by býti v dohledné době získáno tolik, aby každý politický okres mohl býti podělen aspoň jedním. Tato dosti nákladná instituce může odpovídati svému účelu jen tehdy, jestliže při prvotřídní výchově čistokrevných psů zabezpečen bude také potřebný počet vycvičených psovodů a zajištěn zájem a pochopení všech velitelů pro tuto instituci. Také otázka pravidelné redrezury a přezkoušení psů ve službě jsoucích musí býti řešena.*“⁶³ K jeho naplnění vedla dlouhá, avšak poměrně úspěšná cesta. Tu je možno rozdělit do třech částí podle časového období, z tohoto důvodu je takto rozčleněna i tato podkapitola. Samostatně jsou pak uvedeny části pojednávající o prezentaci četnické kynologie a o členství četníků v kynologických spolcích, které protínaly všechna zmíněná rozčleněná období.

V průběhu let 1918–1938 byly pro zájemce o chov a výcvik služebních psů v odborných časopisech zveřejňovány tématické články jak od samotných vůdců služebních psů, tak i od jejich nadřízených. Jednalo se o časopisy, např. *Bratrství*, *Bezpečnostní služba*. Dále

⁶² NA, ZČV Praha, inv. č. 883, ka 1069, Složka Služební psi 1918–30: Spis odprodej psa Tilly - č. 64324/19 (MV), č. j. 2243 (ZČV pro Čechy).

⁶³ NA, MV-SR, inv. č. 2470, sign. 16/109, ka 453, Spis č. 1942/1921 (MV) – zpráva od MV pro ZČV na Slovensku.

byla vydávána řada odborných knih od předních odborníků na tuto problematiku. Pro ilustraci lze uvést některé z nich, např. *Policejní pes: Jeho výchova a výcvik pro ochrannou i policejní službu*⁶⁴ od Václava Matouška; *Tělověda, výcvik, choroby, chov a výživa psa pro účely policejní služby*⁶⁵ od Jaroslava Drásty a Stanislava Knora; *Pes: úplný výcvik policejního psa*⁶⁶ od Viléma Staňka a Jaroslava Podhorského. Publikace zároveň sloužily četníkům jako vzdělávací materiály. Nalezli v nich informace o chovu, výživě, nemocích a výcviku. Bylo v nich i uvedeno, co všechno musel vycvičený služební pes zvládat. Autoři Staněk a Podhorský to shrnuli následovně: vodění psa na šňůře; volné sledování pána na noze; pokyny sedni, lehni, čekej; přiběhnutí na rozkaz a uposlechnutí pokynu sedni-lehni-sedni-vstaň-stůj; obrana vůdce; štěkání na rozkaz; neúplatnost; plazení; aportování; skok a šplh; hledání ztracených věcí; hlídání předmětů; odpoutávání svázaného vůdce; stopování; hlídání zatčeného; doprovod zatčeného, tj. eskorta; pátrání (revírování); lezení po žebříku; nošení depeší; návyk střelbě; práce ve vodě.⁶⁷

2.2.1 Chov a výcvik v letech 1921 a 1922

K naplnění v úvodu zmíněného záměru bylo potřeba nejdříve založit moderní a všem požadavkům vyhovující psinec. Uvažovalo se o jeho umístění v Brně a v Bratislavě. Nakonec došlo v 1. polovině roku 1921 ke zřízení jen toho v Bratislavě pod vedením pplk. Aloise Adamičky. Prozatímní psinec o kapacitě deseti míst se nacházel v zahradě budovy bývalé kadetní školy, přičemž stále nebylo vyřešeno jeho přidělení četnictvu. Zde se také v říjnu 1921 pod vedením vrch. strážm. Suchého a za přítomnosti zvěrolékaře kpt. Gustava Heinricha konalo komisionální přezkoušení schopnosti erárních psů ke službě a v případě kladného výsledku jejich dvouměsíční redrezura. V případě negativního výsledku měl následovat návrh na jejich ponechání k plemenným účelům či odprodej z důvodu neschopnosti ke službě. Počítalo se také s tím, že vůdci schopných psů budou školeni nejen službě kynologické, ale také pátrací a kriminalistické. Pro účastníky kurzu došlo ke zvýšení příspěvku na vydržování psa o 50% a příspěvku na výcvik o 20 Kč. Ke komisionálnímu přezkoušení se z celého Československa dostavilo se svými vůdci pouze devět psů. Z nichž byl pouze jeden uznán schopným ke službě s podmínkou absolvování redrezury. Jednalo se o německého ovčáka Donna ze stanice ve Slezské Ostravě, který pak zůstal v psinci ke znovu vycvičení společně se svým vůdcem strážm. Josefem Bosákem.

⁶⁴ MATOUŠEK, Václav, pozn. 4.

⁶⁵ DRÁSTA, Jaroslav; KNOR, Stanislav, pozn. 5.

⁶⁶ STANĚK, Vilém, PODHORSKÝ, Jaroslav, pozn. 3.

⁶⁷ STANĚK, Vilém, PODHORSKÝ, Jaroslav, pozn. 3, s. 50.

Zbýlých osm psů odjelo zpět společně se svými vůdci na kmenové stanice, kde pak po schválení návrhu došlo k jejich odprodeji. Pro zajímavost lze zmínit, že pes Donn byl po absolvování redrezury shledán neschopným k pátrací službě z důvodu nedostatků ve stopování. Vzhledem k jeho pokročilému stáří navrhl pplk. Adamička dne 9. prosince 1921 odprodej. Dne 29. ledna 1922 se konala veřejná dražba, kde psa za částku 850 Kč koupil pplk. Josef Woitsch. Vzhledem k tomu, že pes ještě předtím způsobil škodu⁶⁸ v hodnotě 80 Kč, připadlo ZČV pro Slezsko 770 Kč. Výzbroj psa byla odeslána do psince v Bratislavě.⁶⁹

2.2.1.1 Povolení k držbě a výcviku vlastních služebních psů

Na konci dubna 1921 vydal GVC nařízení č. j. 1452, kde požadoval, aby mu všechna podřízená ZČV oznámila počet čistokrevných soukromých psů ve svém obvodu, jejichž vlastníci byli příslušníky četnického sboru. Zároveň měla uvést, zda byli psi již vycvičeni a zda by byli jejich majitelé ochotni je použít v bezpečnostní službě a za jakých podmínek. Z došlých hlášení lze vyčíst, že na jaře 1921 se ve vlastnictví 67 četníků nacházelo celkem 71 čistokrevných psů. Většina z nich byla ochotna poskytnout psa pro účely bezpečnostní služby buď bezpodmínečně, nebo s určitými podmínkami. Na základě tohoto šetření doporučoval GVC nadřízenému ministerstvu, ve své zprávě ze dne 22. června 1921, se dále zaobírat přijatelnými nabídkami a přistoupit pouze na některé z kladených podmínek. A to: udržování psa a jeho pojištění pro případ úrazu a škodu jím způsobenou ze státních prostředků; ponechání psa v majitelově vlastnictví; používání psa podle stanovených směrnic bez nároku na zvláštní odměnu; dohled na vůdce a jeho psa kompetentními osobami; nařízení redrezury v případě potřeby; právo kdykoliv vyřadit psa z používání v bezpečnostní službě bez udání důvodu a bez nároku na odškodnění.⁷⁰

MV si uvědomovalo, že používání psa ve službě by vedlo k větší četnickové bezpečnosti, avšak v nejbližší době nebylo schopno stav optimalizovat a splnit svůj zmíněný cíl. Z tohoto důvodu vydalo dne 11. května 1921 výnos č. 34178/1921-13 *Držba a výcvik vlastních policejních psů četnictvem*, jímž došlo k usměrnění doposud platícího §10 rakouské služební instrukce, která zakazovala vodění psů do služby. Tímto výnosem MV zmocnilo všechna ZČV k tomu, aby mohla udělovat povolení k držení a výcviku vlastních

⁶⁸ Blíže viz žádost o náhradu škody ze dne 25. ledna 1922 v podkapitole 2.2.3.2.1.1.2.

⁶⁹ NA, MV-SR, inv. č. 2470, sign. 16/109, ka 453, Spis č. 1942/1921, Spis č. 55.852/1921, Spis č. 79.190/1921. NA, MV-SR, inv. č. 2470, sign. 16/109, ka 455, Spis č. 14.175/1922.

⁷⁰ NA, MV-SR, inv. č. 2470, sign. 16/109, ka 453, Spis č. 50.063/1921 (MV). NA, MV-SR, inv. č. 2470, sign. 16/109, ka 455, Ke spisu č. 50.063/1921 (MV) – č. j. 1452.

čistokrevných psů na četnických stanicích všem zájemců z řad četnictva. Mezi povolené rasy patřil ovčák, dobrman a erdelteriér. Po skončení výcviku musel budoucí vůdce společně se svým psem absolvovat zkoušku před zvláštní komisí. V případě jejího kladného výsledku, udělilo MV majiteli povolení k braní psa do četnické služby. Ještě předtím se však daný četník musel zavázat, že v případě nutnosti bez výhrady zapůjčí svého psa k bezpečnostní službě v příslušném soudním okrese. MV pak převzalo veškeré výlohy za ošetřování, stravování a pojištění psa. Pokud by se majitel k tomuto nezavázal, pak by musel veškeré náklady hradit sám, stejně tak jako činil během výcviku psa. Závěrem výnosu MV opětovně zdůraznilo „že výcvikem policejního psa nesmí služba v žádném směru utrpěti úhony a že až do povoleného používání psa ve službě ručí jeho majitel a cvičitel za veškeré škody psem způsobené.“⁷¹ Přihlášky pro zájemce o zkoušky služebních psů měly být ministerstvu vnitra předkládány vždy čtvrtletně do 1. ledna, 1. dubna, 1. července a 1. října. Z tohoto důvodu ZČV pro Čechy, aby mohlo vyhovět rozkazu ministerstva vnitra, přikázalo všem četnickým oddělením předkládat seznamy zájemců čtvrtletně do 15. března, 15. června, 15. září a 15. prosince.⁷²

2.2.1.1.1 Zkoušky vlastních psů

Zkoušky vlastních psů se v tomto období konaly pod patronací „Klubu pěstitelů policejních a ušlechtilých psů v Praze“, který byl veden prokuristou Živnobanky Václavem Douchou a advokátem Eduardem Justem. Úplně první zkoušení se odehrálo dne 27. listopadu 1921 v Jandově ohradě v Praze na Pankráci. Přítomen byl i zemský velitel četnictva gen. K. Skorkovský a důstojníci četnictva pplk. J. Ježek, pplk. Adamička, mjr. Holna a kpt. O. Pinkas. Zkoušek se společně se svými psy zúčastnilo celkem osm vůdců. Z řad vrchních strážmistrů to byli Václav Hlína, František Ráb, František Černý a Hynek Tyšer a dále strážmistři Antonín Zahradník, Adolf Horák, Alois Křeček a Ludvík Roleček. Zkoušku řídil obvodní policejní inspektor Václav Matoušek a sestávala se ze tří částí: základní cvičení; stopování; doprovod a obrana vůdce. První díl splnili všichni psi. Ve stopování uspěli částečně pouze čtyři psi. Poslední třetí částí zkoušky neprošel žádný pes, poněvadž ani jeden nezvládl všechny stanovené podmínky. Dle Václava Matouška a členů komise nejlepšího výsledku docílili čtyři psi, kteří byli ve vlastnictví vrch. strážmistrů Hlíny a Tyšera a dále strážmistrů Křečka a Rolečka. Jak se záznamu vyplývá, nevyhověli všem zkušebním požadavkům, avšak při pokračování intenzivního výcviku se to mohlo

⁷¹ NA, ZČV Praha, inv. č. 883, ka 1069, Složka Policejní psi 1911-15: Výnos č. 34.178/1921-13 (MV).

⁷² NA, ZČV Praha, inv. č. 883, ka 1069, Složka Policejní psi 1911-15: Výnos č. 34.178/1921-13 (MV), č. j. 5797 pob. (ZČV pro Čechy). ERHART, Josef: pozn. 1, s. 396.

změnit. MV bylo ochotno převzat za tyto psy výlohy za stravování, vydržování a pojištění dle zmíněného výnosu č. 34178/1921-13, po té co mu vůdci doručili souhlas se stanovenými podmínkami. V průběhu zkoušek vyšlo mimo jiné najevo, že do budoucna bude nutné zřídit školu pro vůdce psů a sjednotit výcvik psů či alespoň vydat jednotnou učební pomůcku.⁷³ Celkový dojem ze zkoušky shrnul obv. pol. insp. Matoušek do krátkého dopisu pro MV.⁷⁴

Pro zkoušky musel být vydán také zkušební řád pro četnické psy. Jeho návrh vypracoval v prosinci 1921 „Klub pěstitelů policejních a ušlechtilých psů v Praze“ společně s pplk. Josefem Ježkem a kpt. Oldřichem Pinkasem. MV poté požádalo o vyjádření pplk. Adamičku, který zkušební řád uvítal. Zároveň také uvedl, že následkem drahoty nelze po vůdcích soukromých psů požadovat, aby z vlastních prostředků zakoupili oděv pro pomocníka pro trénink útoku na muže. Z tohoto důvodu doporučil vykonávat na stanicích pouze výcvik, kde není nutná účast pomocníka. Na základě jeho vyjádření MV zkušební řád schválilo dne 12. ledna 1922 výnosem č. 2427/1922. Zároveň žádalo o zaslání instrukce pro výcvik psů. S největší pravděpodobností se jednalo o výše uvedenou knihu od Václava Matouška *Policejní pes: Jeho výchova a výcvik pro ochrannou i policejní službu*⁷⁵, která obsahuje i již zmíněný schválený zkušební řád.⁷⁶

Další zkoušky vlastních četnických psů se konaly dne 10. září 1922 na závodisti v Chuchli. Ve zkušební komisi zasedl pol. obv. insp. Václav Matoušek (vedoucí zkoušek), L. Hudertmark z Berlína (soudce), E. Just, R. Mašner a za četnictvo kpt. Oldřich Pinkas. Zkoušek se nakonec zúčastnil vrch. strážm. Ladislav Gaudl, strážm. Josef Pařcha a strážm. Adolf Horák, který byl ze zdravotních důvodů zastupován strážm. Aloisem Křečkem. Za účelem přezkoušení psa se dostavil vrch. strážm. Václav Hlína a poprvé strážm. Karel Prosche. Jako diváci se zkoušek mohli zúčastnit i zájemci o kynologii z řad četnického sboru. Zkušební okruhy byly podobné jako loňský rok, tj. cviky poslušnosti, stopování, doprovod zločince a obrana vůdce. Na základě zkoušek byli schopnými pro službu bezpečnostní shledání tři psi. A to: opětně vrch. strážm. V. Hlíny, strážm. J. Pařchy a strážm. A. Horáka. Zmínění dva noví vůdci opět po přistoupení na podmínky zveřejněné

⁷³ NA, MV-SR, inv. č. 2470, sign. 16/109, ka 455, Spis 90.863/1921 (MV), Spis č. 1603/1923 (MV). JEŽEK, Josef, pozn. 27, s. 213, 214.

⁷⁴ Viz příloha 1: Celkový dojem z prvních zkoušek vlastních policejních psů – V. Matoušek

⁷⁵ MATOUŠEK, pozn. 4.

⁷⁶ NA, MV-SR, inv. č. 2470, sign. 16/109, ka 455, Spis 90.863/1921 (MV), Výnos č. 2427/1922 (MV). MATOUŠEK, Václav, pozn. 4, s. 1.

ve výnosu č. 34.178/1921-13 mohli své psy používat ve službě a MV za ně přebralo veškeré výlohy. Zároveň byla zpětně četníkům V. Hlínovi a K. Proschovi cesta započítána jako služební, dostavili se totiž bez přihlášky. Výsledek zkoušky byl shledán jako uspokojivý, i z důvodu chybějící vlastní cvičitelské průpravy ve zvláštním ústavu. O těchto zkouškách poreferoval v časopise *Bratrství* i četník, zabývající se kynologií a zároveň člen pořádacího klubu, podepsaný pouze jako „Vrch. str. L. H.“, který se jich osobně jako divák zúčastnil. Dle jeho názoru se ukázala nutnost vlastního četnického ústavu pro chov a výcvik služebních psů. Tím by zároveň došlo i ke zlepšení stávajících pomůcek pro výcvik, ale především by se vůdce mohl soustavně několik týdnů věnovat pouze psovi. Stejný názor měl i „Klub pěstitelů policejních a ušlechtilých psů“, který svůj názor prezentoval v memorandu.⁷⁷

2.2.1.2 Založení vlastního chovu u četnictva

Jak již bylo zmíněno, během zkoušek vyšla najevo velká potřeba založení vlastního ústavu, ale také získání vlastního základu ušlechtilých chovných psů. Obojí však bylo velice nákladné a cena ušlechtilých psů příliš vysoká. Z tohoto důvodu ministerstvo vnitra navázalo kontakt s dalšími institucemi, u nichž použití psů ve službě přicházelo v úvahu např. policie. A zároveň zahrnulo do rozpočtu pro rok 1922 první položku pro zřízení vlastního psince. Zvažováno bylo také určité náhradní řešení pro chov a výcvik psů, což se nakonec povedlo vrch. strážm. Bedřichu Frommovi v Nových Hradech. Ten zřízení kurzu zde navrhl a rozpracoval ve své zprávě ze dne 2. června 1922, kterou vypracoval na ústní rozkaz GVČ gen. Josefa Langa z května 1922.⁷⁸

Uvedený vrch. strážm. Bedřich Fromm v červenci 1922 navštívil dva německé státní ústavy zabývající se chovem a výcvikem služebních psů. První se nacházel v lese na samotě v Grünheide u Berlína a věnoval se chovu a výcviku psů pro německé bezpečnostní složky. Druhý ústav podřízený železničnímu ředitelství byl umístěn v Röntgenhalu v Berlíně pod vedením Leopolda Hundertmark. Tento ústav shledal vrch. strážm. Fromm mnohem lépe a moderněji vybavený než ten první. Zároveň jej velmi zaujalo, že zde pořádané osmi týdenní kurzy byly přístupné i pro zájemce ze zahraničí. Ve svém hlášení o svých zjištěných poznatcích ze dne 21. července 1922 navrhl zakoupení vhodných psů na berlínské mezinárodní výstavě konané v říjnu 1922. K tomu uvedl: „*Odporučovalo by se*

⁷⁷ NA, MV-SR, inv. č. 2470, sign. 16/109, ka 455, Spis č. 67.270/1922 (MV), Spis č. 69.605/1922 (MV), Spis č. 1603/1923 (MV). Vrch. str. L. H.: Zkoušky policejních psů, in: *Bratrství: List československé milice*, roč. 4, 1922, č. 47, s. 3.

⁷⁸ NA, MV-SR, inv. č. 2470, sign. 16/109, ka 455, Spis č. 47.598/1922 (MV). JEŽEK, Josef, pozn. 27, s. 214.

zakoupiti material prvotřídní k policejní službě schopný, s kterým by se mohlo dále pěstovati. Německý ovčák ztrácí v poslední době na oblibě, jelikož mnoho kriminalistů a kinologů potvrzuje, že se u tohoto plemene ukazuje následkem přepěstění bázlivost a zavádí se proto také do služby dobrmančtí pinčové a airedalteriéři.“⁷⁹ Později dodatkem k původnímu hlášení požádal vrch. strážm. Fromm o umožnění účasti na jednom z již zmíněných dvouměsíčních kurzů v hodnotě 6000 marek na státní útraty. Uvedená částka zahrnovala stravování a ubytování psa plus jeho výcvik a zapůjčené pomůcky. MV souhlasilo a zároveň vrch. strážm. Frommovi přiznalo nárok na denní přídavek 25 Kč za odvelení a 10 Kč nocležné. Na ostatní výdaje pak paušální částku 1000 Kč. Po jeho návratu bylo vše zúčtováno. Situace se nakonec změnila a vrch. strážm. Fromm absolvoval kurz ve státním ústavu Grünheide v období od října do prosince 1922.⁸⁰

Podle hlášení ze dne 9. října 1922 vrch. strážm. Fromma se jeden kvalitní pes dal v Německu zakoupit za cca 2 000 Kč. V případě souhlasu s nákupem žádal zaslání cca 12 000 Kč nebo důstojníka, který by psy zakoupil. MV se rozhodlo pro druhou možnost. Dne 19. října 1922 se vypravil kpt. Oldřich Pinkas a zvěrolékař dr. Antonín Tlustý do ústavu v Grünheide u Berlína s rozkazem zakoupit pět čistokrevných policejních psů, tj. 3 – 4 feny a 1 – 2 psy, jako základ pro vytvoření vlastního chovného kmene u četnictva. K úhradě cestovních výloh a na nákup psů jim MV poskytlo částku 14 000 Kč. Dle hlášení kpt. Pinkase ze dne 30. října 1922 byly požadované částky za psy velice vysoké v důsledku valutárních poměrů a vysokému počtu poptávajících ze zahraničí především ze Spojených států a ze Švýcarska. Kpt. Pinkas se pokoušel zakoupit vhodné psy i mimo ústav, ale bohužel bez úspěchu. Ceny psů s rodokmenem byly taktéž vysoké. Psy bez rodokmenu odmítl zakoupit s odůvodněním, že se jedná o základ chovného kmene. Zároveň v hlášení zmínil, že vývoz kvalitních psů do ciziny je velice komplikovaný. Povolení k vývozu udělovat totiž německý říšský svaz pro chov a výcvik policejních psů a ten se tak bránil „odlivu“ kvalitních psů ze země. Nicméně ještě před návratem domů kpt. Pinkas uložil u čs. konzulátu v Berlíně částku 10 000 Kč pro případnou koupí psů vrch. strážm. Frommem. Zároveň mu přikázal, aby před případnou koupí zaslal MV rodokmen a zvěrolékařské vysvědčení nabízeného psa a vyčkal nařízení dalšího postupu. Vrch. strážm. Fromm však ještě před příjezdem kpt. Pinkase do Berlína zakoupil fenu erdelteriéra, která byla již vycvičená a skvěle se hodila k chovu. Nakonec vrch. strážm. Fromm zakoupil v Německu

⁷⁹ NA, MV-SR, inv. č. 2470, sign. 16/109, ka 455, Spis č. 67.144/1922 (MV).

⁸⁰ NA, MV-SR, inv. č. 2470, sign. 16/109, ka 455, Spis č. 67.144/1922 (MV). JEŽEK, Josef, pozn. 27, s. 214.

výstroj pro jednoho psa a celkem pět čistokrevných psů u soukromníků. Celkové hlavní výdaje za psy tvořily částku 11 151 Kč a vedlejší výdaje byly 1 128 Kč 86 hal. Tři z nich byli do Nových Hradů dopraveni už v listopadu 1922. Zároveň v téže době došlo k přidělení pěti strážmistrů na tamní četnickou stanici, kteří se dobrovolně přihlásili na pozici vůdce psa. Ubytování se pro ně našlo v místním hostinci. V prosinci 1922 dorazili zbylí dva psi společně s vrch. strážm. Bedřichem Frommem. Začátkem ledna 1923 si přijel kpt. Pinkas prohlédnout všechny nové četnické „pomocníky“, tj. 4 německé ovčáky a 1 fenu erdelteriéra. Dle jeho vyjádření se pro chov velice hodili a byli zdraví až na jednoho psa, který měl na levé přední noze lišej. Psi byli se svými vůdci ve dne i v noci a pomalu se také začínalo s výcvikem podle zvláštního rozvrhu. Během své návštěvy v Nových Hradech jednal kpt. Oldřich Pinkas také s tajemníkem velkostatku patřícího panu Buquoyi. Ten ochotně svolil k propůjčení velké louky a kryté jízďárny pro potřeby výcviku služebních psů.⁸¹

2.2.2 Chov a výcvik v letech 1923 a 1924

Chov a výcvik služebních psů četnictva byl v Nových Hradech pod vedením vrch. strážm. Bedřicha Fromma a za pomoci ošetřovatele Jana Schattauera realizován v letech 1923 a 1924. Celkem zde proběhly čtyři dvanáctitýdenní kurzy, tj. tři v roce 1923 a jeden v roce 1924. Tím byla dočasně naplněna potřeba této odborné instituce u četnictva. V roce 1924 došlo ke zrušení chovu a zároveň výcvikových kurzů v Nových Hradech. Všichni erární psi, kteří se tam v té době nacházeli, byli dáni do ošetřování zájemcům o službu erárního psa nebo dočasně ponecháni v prozatímním psinci Jana Schattauera v Údolí u Nových Hradů. Žádní noví psi tam odesíláni nebyli. Další krytí fen mělo proběhnout až na jaře 1925 v Pyšelích.⁸²

Vzhledem k velké podobnosti proběhlých kurzů bude zde pojednáno pouze o tom prvním, který se jeví jako nejzásadnější. Po jeho zkouškách totiž došlo výnosem MV č. 27.500/1923-13 k vydání první směrnice týkající se používání psů ve službě bezpečnostní a úkolů jejich vůdců, dále došlo k vydání výnosů upravujících chov apod. Zároveň po skončení tohoto kurzu byl v *Národních listech* uveřejněn článek „Policejní psi četnictva“, kde autor referoval o proběhlých zkouškách a důležitosti existence instituce služebních psů. Na závěr vyzval čtenáře, aby nabídli MV resp. jeho 13. oddělení „statné,

⁸¹ NA, MV-SR, inv. č. 2470, sign. 16/109, ka 455, Spis č. 67.144/1922 (MV), Spis 79.248/1922 (MV), Spis 83.137/1922 (MV), Spis 749/1923 (MV), Spis č. 7690/1923 (MV). JEŽEK, Josef, pozn. 27, s. 214.

⁸² NA, MV-SR, inv. č. 2470, sign. 16/109, ka 454, Spis č. 70.792/1924 (MV). JEŽEK, Josef, pozn. 27, s. 215.

*ostré psy, bez ohledu na pohlaví*⁸³ a naopak mírné feny darovali „Stanici pro výcvik psů a vůdců pro válečné slepce“ sídlící v Praze na Břevnově. Jeho výzva nezůstala nevyslyšena, např. na jaře 1923 dr. Just daroval četnictvu čistokrevné mládě erdelteriéra.⁸⁴

2.2.2.1 První výcvikový kurz konaný v Nových Hradech

Dne 6. ledna 1923 vydalo MV výnos č. 746/1923-13, kde sdělovalo, že dne 15. ledna 1923 bude v Nových Hradech zahájen kurz pro výcvik služebních psů a jejich vůdců. Toho se mělo zúčastnit všech 5 strážmistrů, kteří byli do Nových Hradů přiděleni v listopadu 1922, a zároveň dobrovolně se hlásící četníci majitelé soukromých psů. Jejich psi měli být rok nejvýše dva roky staří. MV přesně stanovilo počet četníků se soukromými psy. Celkem jich mělo být osm, tj. pět četníků z obvodu ZČV pro Čechy, dva z obvodu ZČV pro Moravu a jeden ze ZČV pro Slezsko a ze ZČV pro Slovensko. Tito zájemci se v případě kladného skončení kurzu měli zavázat k poskytnutí psa pro bezpečnostní službu podle podmínek uvedených ve výnosu MV č. 34178/1921-13. Dále byl do kurzu povolán s fenou Alpinou strážm. František Nejedlý ze Slovenska. Všichni tito účastníci se měli do Nových Hradů dostavit v plné služební výzbroji ke dni zahájení kurzu. Každý z nich si musel s sebou vzít: *„2 páry dobrých bot, teplé zimní prádlo, pokrývku pro psa, nádobu na potravu pro psa, veškerý výstroj pro psa /náhubek, obojek, krátkou i dlouhou šňůru na vodění, poprsní postroj, kozlík pro aportování/ a nástroje k čištění psa.“*⁸⁵ Po dobu kurzu byl stanoven denní příspěvek na psa v hodnotě 3 Kč. MV dále ve výnosu informovalo, že odvelení vůdců z jejich kmenových stanic je pouze dočasné a dovolená jim bude udělována pouze ve výjimečných případech. Dále MV nařídilo ZČV pro Slovensko, aby zařídilo odeslání veškerých evidenčních knih o psech a výstroje na četnickou stanici v Nových Hradech. Tyto předměty byly v roce 1921 zaslány exp. četn. št. důst. v Bratislavě, pravděpodobně v souvislosti se zřízením zamýšleného psince. V závěru výnosu MV uvedlo, že výlohy vzniklé, např. stravováním psů, mají být účtovány na vrub četnické položky ve státním rozpočtu pro rok 1923. A také zmocnilo všechna ZČV, aby samostatně povolovala výlohy za opravy a doplnění předepsaného zařízení pro služební psy.⁸⁶

⁸³ JEŽEK, Josef, pozn. 27, s. 215.

⁸⁴ JEŽEK, Josef, pozn. 27, s. 215, 216.

⁸⁵ NA, ZČV Praha, inv. č. 883, ka 1070, Složka I. kurz pro výcvik policejních psů v Nových Hradech: Výnos č. 746/1923-13 (MV).

⁸⁶ NA, ZČV Praha, inv. č. 883, ka 1070, Složka I. kurz pro výcvik policejních psů v Nových Hradech: Výnos č. 746/1923-13 (MV).

První výcvikový kurz byl tedy zahájen dne 15. ledna 1922. Účastnilo se ho celkem 14 četníků⁸⁷. Se soukromými psy se dostavili: vrch. strážm. Josef Bartoníček, vrch. strážm. František Slabý, strážm. Karel Brosche, strážm. František Dvořák, strážm. Emanuel Fabricius, strážm. Mořic Klement, strážm. František Prinz, strážm. Jan Rychlík a strážm. Bohumil Voráč. Erární psi cvičili: strážm. Josef Čížek, strážm. František Došek, strážm. Josef Fořst, strážm. Felix Kotásek a strážm. Josef Topič. Nedostavil se pouze strážm. František Nejedlý s fenou Alpinou, která na konci prosince 1922 vrhla štěňata. Veškeré dění v kurzu podléhalo přímému dozoru MV. Cvičitelem byl jmenován vrch. strážm. Bedřich Fromm, jenž byl uvolněn z funkce velitele stanice po dobu výcviku. Odborný dozor vykonával kpt. Oldřich Pinkas. Dále se zde angažoval zvěrolékař dr. Karel Thaller⁸⁸ a poštovní p. Waage, který byl kynologickým odborníkem a přednášel zde o chovu. Hlášení o průběhu výcviku MV zasílal nejen vrch. strážm. Fromm a kpt. Pinkas, ale také exp. četn. št. důst. v Českých Budějovicích mjr. Hubert Steffel. Pokud zde vykonal přehlídku.⁸⁹

Vrch. strážm. Fromm zasílal stručná hlášení zhruba každých 14 dní, přičemž průběžně informoval o probrané a opakované látce. Pouze první hlášení ze dne 1. února 1922 bylo obsáhlejší. Informoval zde MV, že psi vrch. strážm. Josefa Bartoníčka, strážm. Karla Brosche a strážm. Františka Dvořáka jsou pro výcvik a budoucí četnickou službu naprosto nevhodní. Jako důvod udával bázlivost a nespolehlivost. Všichni tři zmínění četníci si museli najít jiného čistokrevného psa, aby mohli v kurzu pokračovat. Pouze vrch. strážm. Bartoníček nejevil zájem o hledání nového „pomocníka“. Rozhodl se totiž přejít do civilní služby jako certifikatista. Podle hlášení o průběhu nečekané přehlídky ze dne 5. března 1922 od exp. četn. št. důst. v Českých Budějovicích vstržm. Josef Bartoníček kurz ukončil a vrátil se na svou kmenovou stanici. Také uvedl, že se v kurzu během inspekce dále nenacházel strážm. Fabricius, který byl na třídní dovolené z důvodu uzavření sňatku. Jinak se v kurzu nacházeli všichni jeho účastníci včetně vrch. strážm. Fromma. Jejich zdravotní stav byl uspokojivý a stejně tak i cvičení psi se nacházeli ve velmi dobrém stavu. Zároveň mjr. Steffel sdělil nadřazeným informace o ubytování mužstva. To bylo ubytováno

⁸⁷ Viz příloha č. 2: Přehled účastníků I. výcvikového kurzu v Nových Hradech

⁸⁸ Dr. Karl Thaller prováděl pouze pravidelné čtrnáctidenní prohlídky psů za poplatek 5 Kč. Přednášky na zvěrolékařská témata pronášel vstržm. Fromm, neboť K. Thaller neovládal český jazyk a v okolí Nových Hradů žádný český zvěrolékař nebyl.

⁸⁹ NA, ZČV Praha, inv. č. 883, ka 1070, Složka I. kurz pro výcvik policejních psů v Nových Hradech – seznam. NA, MV-SR, inv.č. 2470, sign. 16/109, ka 455, Spis č. 5045/1923 (MV), Spis č. 7060/1923 (MV). JEŽEK, Josef, pozn. 27, s. 215.

společně se psy ve čtyřech hostincích, kde se i stravovalo. Všem psům stravu připravovala manželka řezníka. Dále se mjr. Steffel věnoval probíhajícímu výcviku. Vzhledem k deštivému počasí nemohl sledovat výcvik v přírodě. Z tohoto důvodu navštívil teoretickou hodinu probíhající od 8 do 10 hodin dopoledne. Poté od 10 od 12 hodin následovalo cvičení cviků poslušnosti na louce zapůjčené velkostatkem. Průběh výcviku shledal z laického pohledu jako uspokojující. Dle názoru vrch. strážm. Fromma všichni vůdci a psi by mohli být v budoucnu zařazeni na stanicích se služebními psy. Během návštěvy exp. četn. št. důst. mjr. Steffela nikdo nepřednesl žádnou prosbu ani stížnost.⁹⁰

Ve dnech 9. a 10. března 1923 se v Nových Hradech pod dozorem vrch. strážm. Bedřicha Fromma konaly zkoušky vůdců a jejich psů, kterých se jako diváci mohli účastnit četníci se zájmem o chov a výcvik služebních psů z okolí. Zkušební komise se skládala z následujících členů: pplk. Josefa Ježka (předseda komise), mjr. Huberta Steffela a kpt. Oldřicha Pinkase. Praktické⁹¹ zkoušky byly rozděleny do tří základních okruhů: základní cviky poslušnosti; strážná služba při doprovodu zločince a stopování.⁹² Klasifikace byla vymezena následovně: „*Pro klasifikaci jednotlivých výkonů stanoví se tyto známky: 4-- velmi dobře a 3-- dobře. Každá jednotka značí jeden bod. K uznání schopnosti je zapotřebí ve skupině A nejmenšího počtu 40 bodů, ve skupině B- 34 a ve skupině C- 14 bodů.*“⁹³ Po absolvování zkoušek obdrželi všichni vůdci psů zvláštní vysvědčení, které potvrzovalo úspěšné vykonání závěrečných zkoušek. Po jejich skončení se dne 12. března 1923 všichni vůdci společně se psy odebrali na své kmenové stanice, kde konali službu a zároveň vyčkali na stanovisko MV. Po jeho vyjádření a souhlasu vůdců s podmínkami uvedenými ve výnosu č. 34.178/13-1921 nic nebránilo používání psů v četnické službě.⁹⁴

O průběhu závěrečných zkoušek MV podrobně informoval předseda zkušební komise pplk. Josef Ježek. Ty začaly dne 9. března ve 14 hodin v kryté jízdárně, patřící tamnímu velkostatkáři Buqoyovi, z důvodu nepříznivého počasí. Za tento den došlo k přezkoušení bodů 1 až 11 ze skupiny A, a bodů 2 až 11 ze skupiny B. Večer měl pplk. Ježek přednášku

⁹⁰ NA, ZČV Praha, inv. č. 883, ka 1070, Složka I. kurz pro výcvik policejních psů v Nových Hradech: č. j. 527 pob. (ZČV pro Čechy) a opisy hlášení od vrch. strážm. B. Fromma. NA, MV-SR, inv.č. 2470, sign. 16/109, ka 455, Spis č. 8739/1923 (MV).

⁹¹ Od III. kurzu v Nových Hradech byly podle výnosu MV č. 83.922/13 ze dne 12. prosince 1923 zavedeny i teoretické zkoušky, které zahrnovaly: základní znalosti z oboru anatomie psa; vědomosti o chovu, výcviku, ošetřování a vyživování; podmínky použití psa na stanici; znalosti z oboru daktyloskopie a služby pátrací se zřetelem na použití služebního psa. NA, MV-SR, inv.č. 2470, sign. 16/109, ka 455, Výnos č. 83.822/1923-13 (MV)

⁹² Viz příloha č. 3: Zkušební program závěrečných zkoušek 1. kurzu v Nových Hradech

⁹³ MV-SR, inv.č. 2470, sign. 16/109, ka 455, Spis č. 13.104/1923 (MV).

⁹⁴ MV-SR, inv.č. 2470, sign. 16/109, ka 455, Spis č. 13.104/1923 (MV).

o způsobu vyžádání psa, předpokladech jeho použití, dalším výcviku, jeho používání a udržování. Druhý den byla přezkoušena celá skupina C a zbývající body ze skupin A a B. Pplk. Ježek shledal výkony vůdců a jejich psů zcela uspokojivé, jejich vystoupení jako vzorné a samotný výsledek zkoušek jako velmi dobrý. Stejně tak je velice kladně hodnotili i přítomní členové „Klubu pěstitelů policejních a ušlechtilých psů v Praze“. Po skončení zkoušek vyhlásil kpt. Oldřich Pinkas výsledky. Uspěli všichni účastníci a také všichni dosáhli více než minimálního předepsaného počtu bodů v každé skupině. Poté na odůvodněnou prosbu pplk. Ježek udělil frekventantům čtyřdenní osvobození od služby na stanici, aby si mohli vše připravit pro držení služebního psa. Pouze strážm. Josef Fořt dostal sedmidenní osvobození, poněvadž byl nemocný. Dále pplk. Ježek informoval MV o svém příkazu vrch. strážm. Frommovi, aby zaúčtoval odměnu 100 Kč pro figuranta za oba dva dny. Tuto vysokou částku odůvodnil náročností vykonávané pozice. Zároveň také navrhl, aby MV vyjádřilo svůj dík za podporu kurzu velkostatkáři Buquoyovi, který nezištně umožnil jeho konání na svých pozemcích. Na závěr svého hlášení pplk. Ježek s potěšením konstatoval kladnou odezvu instituce služebních psů u četnictva. Zároveň také doporučil, aby se ještě před založením vlastního ústavu pro chov a výcvik četnictva konal v Nových Hradech další kurz pro přibližně 15 účastníků.⁹⁵

2.2.2.2 Výnosy usměrňující výcvik a chov

Dva měsíce po první kurzu v Nových Hradech byla vydána již zmíněna směrnice č. 27.500/1923-13, která upravovala používání služebního psa ve službě bezpečnostní a úkoly jeho vůdce.⁹⁶ Došlo zde ke snížení počtu služebních hodin ze 180 na 150 pro vůdce služebních psů. Z tohoto důvodu bylo výslovně stanoveno, že každý vůdce je povinen cvičit psa nejméně jednu hodinu každý den a brát ho s sebou na služební obchůzky. Zároveň měl být na každé stanici určen zástupce vůdce psa, nejlépe se dobrovolně hlásící četník. Ten musel být obeznámen se základy výcviku a používání psa, aby mohl vůdce psa v případě potřeby zastoupit.⁹⁷

Dále bylo dne 17. července 1923 výnosem MV č. 47.449/23-13 vydáno nařízení o tom, že každý vůdce a jeho pes musí absolvovat odborný výcvik v kurzu a následně se podrobit závěrečné zkoušce. Úspěšné absolvování kurzu bylo tedy podmínkou pro povolení používání služebního psa ve službě. Tímto tedy došlo ke zrušení nařízení z roku 1921,

⁹⁵ MV-SR, inv. č. 2470, sign. 16/109, ka 455, Spis č. 19.218/1923 (MV).

⁹⁶ Z hlediska bezpečnostní služby je tato směrnice rozebrána na začátku podkapitoly 2.3.

⁹⁷ NA, ZČV Praha, inv. č. 883, ka 1070, Složka I. kurz pro výcvik policejních psů v Nových Hradech: Výnos č. 27.500/1923-13 (MV).

kteřé pŕikazovalo tvrtletn zasílat seznamy zájemců o odbornou zkoušku. Napŕíšt byly zasílány seznamy zájemců o účast kurzu s vlastními psy. Zde byly uvedeny informace o žadatelích, tj. jméno, hodnost, věk a odkdy slouží u četnictva; údaje o jejich vlastních psech, tj. jméno, pohlaví, rasa, stíí; a pŕípadn poznámky. Nadřízen velitelství se následn pŕubžn vyjádřila k žadatelově pŕobš. Později v září 1923 bylo nařízeno, že zájemce musel vslovn prohlásit psa za vlastního a dt jej k dispozici etnick správě na minimln tŕi roky. Jak měli postupovat žadatel o vůdcovství erárních ps lze demonstrovat na pŕíkladu z obvodu ZV pro Čechy. Ti museli zmíněnému ZV pŕedložit žádost o pŕídlení k výcviku s odvoláním na jeho denní rozkaz . 43 ze dne 1. ervence 1923. Jejich pŕíhlšky měly obsahovat jméno a hodnost, kmenovou četnickou stanici, nejbližší poštovní a telegrafní úřad, telefon, nejbližší ŕelezniní stanici, odkdy slouží u četnictva a pŕípadn v poznámce mohli uvést žádost o pŕemístní na jinou stanici. Nadřízen velitelství se poté opět pŕubžn vyjádřila o schopnosti žadatele k této službě.⁹⁸

2.2.2.2.1 Úprava chovu ps

Již zmíněnou směrnici . 27.500/13 došlo ke stanovení výše pŕíspěvk, kterou hradila etnick správa za každého psa. Na výživu odchovaného psa obdržel vůdce 2 Kč na den, plus ještě dostal 20 hal jako pŕíspvek na ošetřování. Dále byl stanoven pŕíplatek 1 Kč pro kojící feny po dobu čtyř až šesti týdnů. Pro každ odstaven štěně pak 1 Kč 60 hal až do doby jeho výcviku. V této souvislosti je nutno zmínit, že daný výnos vslovn zakazoval krytí erárních a soukromých služebních fen bez souhlasu MV a jeho následných instrukcí. V pŕípad soukrom feny musel četnický majitel pŕedložit MV informace o rodokmenu psa, kteřý ji měl kryt. Zároveň byl také povinen odevzdat etnick správě jedno mld z vrhu, jako náhradu zvyšen náklad na výživu feny v době vrhu a po nm. Nicméně dne 24. ervna 1924 výnosem . 45.552/1924-13 MV zmnilo postup pro udílení povolení ke krytí soukromých fen. Nov musel žadatel pŕedložit žádost o povolení krytí feny s jejím rodokmenem (plus pŕípadn s rodokmenem kryjícího neerrního psa) místnímu exponovanmu četnickému štbnímu důstojníkovi. V pŕípad jeho absence žádost pŕevzalo nadřízen ZV. Následn byly dokumenty zaslány referentovi kpt. Oldřichu Pinkasovi, kteřý měl ve 13. oddělení MV na starosti záležitosti služebních ps. Ten vypracoval posudek o vhodnosti krytí a poslal jej zpět pŕedávající instituce, kteř posláze žádost povolila či zamítla. V pŕípad kladného vyjdřní měl být vdci na cestu vydán cestovní

⁹⁸ NA, ZV Praha, inv. . 883, ka 1070, Složka Policejní psi: . j. 9539 pob. (ZV pro Čechy), Denní rozkaz ZV pro Čechy . 43 – rok 1923 (. 6942 pob.), Denní rozkaz ZV pro Čechy . 76 – rok 1923 (. 11934 pob.).

průkaz, který nesměl být zaúčtován. U vůdců erárních fen byla tato cesta i nadále považována za služební.

Ve zmíněném výnosu č. 45.552/1924-13 MV dále stanovilo, že lze všechny březí feny používat v bezpečnostní službě až do padesátého dne jejich březivosti. Nicméně vůdce musel být poučen opatrnosti, např. feny nesměly skákat při vstupování a vystupování z dopravního prostředku. Teprve 14 dní před vrhem měla být fena ponechána v klidu, avšak nesměla být zcela zbavena pohybu. Po uplynutí šesti týdnů od vrhu mohla fena „nastoupit“ do služby bezpečnostní.⁹⁹

2.2.3 Chov a výcvik v letech 1925 až 1938

V letech 1925 až 1938 docházelo k ustalování a zdokonalování instituce služebních psů u četnictva. Veškerý chov a výcvik služebních psů se odehrával v nově zřízeném „Ústavu pro chov a výcvik služebních psů četnictva v Pyšelicích u Prahy“. Mimo kurzů pro četnictvo se zde odehrávaly i kurzy pro příslušníky finanční stráže a zaměstnanců Československých státních drah.¹⁰⁰

V průběhu let také mimo jiné docházelo k narůstání agendy týkající se služebních psů. Z tohoto důvodu vydalo MV dne 23. června 1927 výnos č. 38.993/13, v němž nařídilo, že služebním postupem mu nadále budou zasílány „*pololetní relace vůdců služebních psů o docílených výsledcích v uplynulém pololetí; návrhy na vyřadění neschopných psů ať pro nemoc či nevyhovující výkonnost, jakož i prosby a návrhy na zproštění služby vůdce služebního psa; hlášení o škodách, způsobených služebními psy; prosby a návrhy na koupi neb prodej psů jakož i hlášení o darování psů jednotlivci.*“¹⁰¹ Všechna ostatní hlášení, např. neschopnost a schopnost psů ke službě (onemocnění, úrazy, hárání a krytí fen), vrh mláďat, údaje o psech, závazky majitelů služebních psů, vysvědčení o zkouškách vyřazených psů, měla být zasílána příslušnému ZČV. To je postoupilo či případně o nich informovalo zmíněný ústav v Pyšelicích, kde vznikala soustředěná evidence služebních psů. O půlroku později byl tento výnos částečně doplněn výnosem MV č. 3333/1928 ze dne 27. ledna

⁹⁹ ERHART, Josef, pozn. 1, s. 396. NA, ZČV Praha, inv. č. 883, ka 1069, Složka Tiskopisy: č. j. 6262 pob. (ZČV pro Čechy). NA, ZČV Praha, inv. č. 883, ka 1070, Složka Policejní psi: č. j. 8771 pob. (ZČV pro Čechy). MV-SR, inv. č. 2470, sign. 16/109, ka 454, Spis č. 19403/1924 (MV).

¹⁰⁰ Některých kurzů se také dobrovolně zúčastnili policejní strážníci, např. Emil Šimmer. Blíže viz ŠIMMER, Emil. Poznatky policejního strážníka v ústavě pro chov a výcvik služebních psů četnictva, in: *Bezpečnostní služba: Časopis pro úřady, sbory a orgány bezpečnosti v Československé republice*, roč. 6, 1936, č. 14, s. 346, 347.; MV-SR, inv.č. 9000, sign. 13/36, ka 3923, Spis č. 18.264/1935 (MV).

¹⁰¹ NA, ZČV Praha, inv. č. 883, ka 1070, Složka Policejní psi: Denní rozkaz ZČV pro Čechy č. 12 ZČV – rok 1928 (č. 8075 pob.)

1928. Nicméně za rok a půl opět došlo k velké změně ve způsobu hlášení informací a to výnosem MV č. 38.061/1929 ze dne 26. června 1929. Na jeho podkladě došlo k přiřazení pyšelského ústavu pod správu ÚČPO. To tak převzalo veškerou agendu, která do té doby byla zasílána přímo MV. Jejím vyřizováním a odborným dohledem nad ústavem byl pověřen škpt. Oldřich Pinkas. Zároveň také měly být ÚČPO zasílány seznamy žadatelů o výcvik s vlastními psy a seznamy četníků, kteří projeví zájem o službu vůdce erárního psa. Tímto tak přebralo část administrativy od pyšelského ústavu, jenž spravoval a funkci vrchního cvičitele vykonával šštrážm. Adolf Horák už od roku 1925. Ten byl tímto výnosem opětovně jmenován do funkce.¹⁰²

2.2.3.1 Ústav pro chov a výcvik služebních psů četnictva v Pyšelicích

Jak bylo zmíněno výše, v letech 1925 až 1938 probíhal chov a výcvik služebních psů v pyšelském ústavu. Pro tyto účely došlo na konci roku 1924 k zakoupení budovy bývalé synagogy, která byla upravena pro potřeby chovu a výcviku služebních psů. Ještě před samotnou stavbou kotců odjel do německých Drážďan pplk. Josef Ježek, aby si prohlédl tamní státní ústav zabývající se policejními psy a načerpal tam zkušenosti. Ty pak byly v rámci možností aplikovány na ústav v Pyšelicích, který však oproti tomu drážďanskému měl menší rozlohu a cvičiště nepřiléhala přímo k budově. Přesto však získané poznatky byly cenné. Na jejich základě vydalo MV výnos č. 23.188/13 ze dne 14. listopadu 1928, kde stanovilo parametry kotců a bud pro služební psy. Boudy se měly sestávat z hoblovaných prken, které byly napuštěny roztokem karbolínu a musely mít odnímatelnou pultovou střechu. Kotce s předepsanými rozměry 2 x 2 x 1,8 m měly být vyrobeny z pletiva a osazeny dvířky se zámkem. V posledních předválečných letech se také uvažovalo o rozšíření ústavu pro potřeby četnictva a výstavbě nové budovy pro finanční stráž. Vzhledem ke změně situace ve státě se tak bohužel nestalo a později došlo pouze ke stavebním úpravám, tj. přístavbě skladiště a koupelny pro mužstvo; rozšíření sklepa a vybudování jámy na odpadky a smetí.¹⁰³

U četnictva byla v průběhu let 1925 až 1938 pro službu pátrací chována následující čistokrevná plemena: německý ovčák, erdelteriér, dobrman, knírač, boxer, rotvajler, tatranský ovčák, čuvač a komodor. Feny těchto ras pravděpodobně byly dopravovány do

¹⁰² NA, ZČV Praha, inv. č. 883, ka 1069, Složka Tiskopisy: Výnos č. 38.061/1929 (MV). NA, ZČV Praha, inv. č. 883, ka 1070, Složka Policejní psi: Denní rozkaz ZČV pro Čechy č. 12 ZČV – rok 1928 (č. 8075 pob.).

¹⁰³ NA, MV-SR, inv. č. 12881, sign. 13/24, ka 6080, Spis č. 88.960/1938, Spis č. 39.529/1939.

DLOUHÝ, Michal, pozn. 6, s. 244, 245.; JEŽEK, Josef, pozn. 27, s. 216.; RULC, Jiří et al., pozn. 7, s. 90.

pyšelského ústavu k vrhům mláďat.¹⁰⁴ Odrostlá štěňata společně s výstrojí posléze obdrželi v seznamu uvedení zájemci, kteří se dobrovolně přihlásili na pozici vůdce erárního psa. Ti je zhruba půlroku ošetřovali a poté s nimi absolvovali výcvikový kurz pro vůdce služebních psů.¹⁰⁵

Výcvik všech budoucích služebních psů probíhal v pyšelském ústavu pod přímým dohledem vrch. strážm. Adolfa Horáka. Zároveň zde také působil ošetřovatel erárních psů, který v době výcviku plnil i funkci figuranta. V průběhu let se na tomto postu vystřídali např. Antonín Bárta či Václav Truhlář. Výcvik nevyčvičených, maximálně tříletých, psů zde trval 12¹⁰⁶ až 14 týdnů, přičemž na tuto dobu byli cvičiteli přidělováni cvičitelé pomocní z řad vůdců služebních psů. Budoucí vůdci se v kurzech učili nejen práci se psem, jeho výživě a ošetřování, ale také znalostem z oboru pátrací a daktyloskopické služby, které mohli při používání psa uplatnit. Závěrečné zkoušky byly téměř totožné s těmi novohradskými. Skládaly se také z teoretické a praktické části. V té praktické musel vůdce se psem všechny části zvládnout minimálně s hodnocením dobře. Poté byl pes uznán schopným k bezpečnostní službě, zvěrolékař rozhodl o jeho vhodnosti k chovu a vůdce psa obdržel závěrečné vysvědčení. Pokud však praktické zkoušky nebyly splněny, pak mohl být pes dále cvičen či zcela vyřazen, pokud tak již neučinil mjr. Pinkas při předběžných zkouškách konaných při přehlídkách kurzu. Dále v Pyšelicích probíhaly čtyřtýdenní kurzy redrezury již vycvičených služebních psů, kteří „sloužili“ u četnictva tři až čtyři roky nebo byl nutný jejich opětovný výcvik např. po dlouhodobém onemocnění, při změně vůdce. I zde dočasně působili jako pomocní cvičitelé vůdci služebních psů. Po úspěšném absolvování redrezury však vůdci nedostávali žádné zvláštní vysvědčení, ale výsledek byl zaznamenán v kvalifikačních listinách vůdců a ve sloupci poznámka na první straně vysvědčení o první zkoušce psa.¹⁰⁷

¹⁰⁴ Jedná se zatím pouze o zcela neověřenou domněnku. Není jisté, zda všechny feny v ČSR nebo pouze ty, které byly umístěny v blízkosti ústavu. Je možné, že se jednalo pouze o erární feny a od vlastních fen bylo do ústavu odevzdáváno jedno štěně dle výnosu č. 27.500/1923-13. Pojmenování štěňat se pravděpodobně řídilo pravidly pro chovné stanice, ale i zde se zatím jedná pouze o mou domněnku.

¹⁰⁵ MV-SR, inv.č. 9000, sign. 13/36, ka 3923, Spis č. 24.437/1931 (MV). NA, ZČV Praha, inv. č. 883, ka 1069, Složka Tiskopisy: č. j. 2477 pob./1929 (ZČV v Praze). DLOUHÝ, Michal, pozn. 6, s. 244.

¹⁰⁶ Standartní doba trvání kurzu byla 12 týdnů (kurz mohl být v případě potřeby nastaven až na 14 týdnů). V roce 1933 od XXI. kurzu došlo z úsporných důvodů k jejímu zkrácení na 10 týdnů. K prodloužení na 12 týdnů došlo opět až v roce 1938 při zřízení XXXII. kurzu. NA, MV-SR, inv. č. 9000, sign. 13/36, ka 3923, Spis č. 16.135/13-1933 (MV). NA, MV-SR, inv. č. 12881, sign. 13/24, ka 6080, Spis č. 16.325/1938 (MV)

¹⁰⁷ NA, MV-SR, inv. č. 12881, sign. 13/24, ka 6080, Spis č. 36.831/1928-13. NA, ZČV Praha, inv. č. 883, ka 1070, Složka Redrezura III. 1929: Spis č. 31073/1929-13 (MV), č. j. 311 pob. (ZČV v Praze). JEŽEK, Josef, pozn. 27, s. 217.

Jako ukázka výcviků probíhajících v Pyšelích byl zvolen kurz probíhající zde od května do července 1925. Jedná se o zcela první kurz konaný v nově vzniklém ústavu, který byl v dokumentech označován jako pátý z důvodu návaznosti na kurzy pořádané v Nových Hradech.

2.2.3.1.1 První výcvikový kurz konaný v Pyšelích

Dne 12. května 1925 vydalo MV výnos č. 34.715/1925-13, kde všem ZČV oznamovalo zřízení dvouměsíčního kurzu v Pyšelích od 25. května 1925. Zároveň zde byli vyjmenováni vůdci psů, kteří měli být odesláni do daného kurzu. Pokud se někteří z nich nemohli dostavit, např. z důvodu březosti feny či studia na hodnostní škole, musela za ně být najata náhrada z řad dalších přihlášených strážmistrů vlastnících psy. Všichni účastníci kurzu byli povinni si s sebou vzít „*ono psa, kterého přihlásil[i] k výcviku, náhubek, obojek, poprsní postroj, krátkou a dlouhou vodící šňůru pro psa, kozlík na aportování, nádobu na krmení psa, kartáč s hřebenem na čištění psa a houni pod psa.*“¹⁰⁸ Jejich ubytování bylo zajištěno v budově ústavu společně se psy, z tohoto důvodu četníkům nenáležel příspěvek na nocležné. Strava byla formou vlastní menáže. Potravu pro psy zajišťoval cvičitel kurzu strážm. Adolf Horák. Tomu také měly být vypláceny příspěvky na výživu a ošetřování psů, kteří se společně se svými pány dostavili do kurzu. Výše příspěvku na výživu psů byla po dobu kurzu stanovena na 3 Kč denně. Strážm. Adolfu Horákovi činil denní cvičitelský přídavek 4 Kč 50 hal. Druhým pomocným cvičitelem jmenovalo MV strážm. Františka Doška I. Odvelení všech četníků, včetně strážm. Doška I., trvalo pouze dočasně a to po dobu konání kurzu. Všichni povolání četníci si svůj příchod museli naplánovat tak, aby se dne 24. května 1925 ohlásili na četnické stanici v Pyšelích. Z tohoto důvodu MV strážm. Horáka ke dni 15. května osvobodilo od služby na místní četnické stanici a přikázalo mu, aby vše připravil na jejich příchod a ubytování. Musel přitom dbát na to, aby v jedné světnici nebyli společně ubytováni vůdci psů, jejichž psi měli výbojnou povahu. Zároveň mu MV nakázalo, aby v první den kurzu všechny zúčastněné psy přezkoušel a ujistil se o jejich vhodnosti k výcviku. Svá zjištění pak měl přímo ohlásit MV. Dále byl strážm. Horák povinen zasílat MV čtrnáctidenní hlášení o průběhu výcviku a vést řádné účetní záznamy. Dovolené byly účastníkům kurzu udělovány pouze ve výjimečných případech.¹⁰⁹ Nejdůležitější informace z tohoto výnosu zveřejnila jednotlivá ZČV ve svých denních rozkazech.

¹⁰⁸ NA, ZČV Praha, inv. č. 883, ka 1070, Složka Pyšely V.: Výnos MV č. 34.715/1925-13 (MV).

¹⁰⁹ NA, ZČV Praha, inv. č. 883, ka 1070, Složka Pyšely V.: Výnos MV č. 34.715/1925-13 (MV).

Bohužel se mi v archivních fondech zatím nepodařilo dohledat hlášení o průběhu zkoušek a konaných inspekcích. Z dosud nalezených dokumentů vyplývá, že někteří povolání četníci se do kurzu z různých důvodů nedostavili. Jeden náhradník za nemocného četníka se dostavil až po 30. květnu, neboť všichni před ním oslovení odmítli z důvodu pozbytí zájmu nebo úmrtí psa. To vedlo ZČV pro Čechy k vydání upozornění, aby všichni zájemci uvedení v seznamech veškeré nové skutečnosti včas ohlásili ZČV. Celkem tedy kurz čítal 17 vůdců s vlastními psy.¹¹⁰ Každý z nich měl s sebou pouze jednoho psa, ačkoliv strážm. Josef Charvát žádal o umožnění výcviku se dvěma psy. K těmto vůdcům se na telefonický rozkaz ze dne 4. července 1925 připojil strážm. Josef Krejcar a strážm. Karel Čecháček. Ti po příchodu do Pyšel obdrželi erární feny a absolvovali zde s nimi redrezuru. Vůdcem erární feny Ady, kterou dostal strážm. Karel Řeháček, byl původně strážm. Josef Fořt. Ten s ní i v roce 1923 absolvoval první kurz konaný v Nových Hradech, avšak 25. června 1925 byl z prozatím neznámých důvodů, zproštěn služby vůdce služebního psa.¹¹¹

Dne 18. července 1925 výnosem č. 49.647/1925-13 MV stanovilo termín konání závěrečných zkoušek na dny 30. a 31. července 1925. Těch se také mohli jako diváci na vlastní útraty zúčastnit četníci zajímající se o chov a výcvik služebních psů zejména z obvodu ZČV pro Čechy. Předsedou zkušební komise MV jmenovalo pplk. Josefa Ježka, dalšími členy byli: škpt. Oldřich Pinkas a škpt. výk. Josef Povondra. Praktické zkoušky byly dány na starosti cvičiteli kurzu strážm. Adolfu Horákovi, jejich program byl stejný jako ten v Nových Hradech, tj. podle výnosu MV č. 13104/1923-13 ze dne 23. února 1923. Teoretické zkoušky měl řídit škpt. Oldřich Pinkas podle výnosu MV č. 83.922/1923-13¹¹² ze dne 12. prosince 1923. Po skončení zkoušek mělo být jejich účastníkům vydáno zvláštní vysvědčení o absolvování kurzu a jeho výsledku. Zároveň jim pplk. Josef Ježek mohl na požádání udělit osmidenní dovolenou, která do té řádné neměla být započítána. Pplk. Ježek byl také povinen předložit MV podrobnou zprávu o průběhu, výsledku a klasifikaci závěrečných zkoušek. Vůdcové společně se služebními psy měli dne 1. srpna 1925 odejít z Pyšel.¹¹³

¹¹⁰ Viz příloha č. 4: Přehled účastníků V. výcvikového kurzu v Pyšelicích

¹¹¹ NA, ZČV Praha, inv. č. 883, ka 1070, Složka Pyšely V.: Výnos č. 34.715/1925-13 (MV), č. j. 8633 pob./1925. NA, ZČV Praha, inv. č. 883, ka 1070, Složka Tiskopisy: Denní rozkaz od ZČV pro Čechy č. 47 – rok 1925 (č. 7207 pob.), Denní rozkaz od ZČV pro Čechy č. 55 – rok 1925 (č. 7898 pob.).

¹¹² Ve zprávě je špatně uvedeno číslo tohoto výnosu, tj. 83.822/13 namísto 83.922/13.

¹¹³ NA, ZČV Praha, inv. č. 883, ka 1070, Složka Pyšely V.: Výnos č. 49.647/1925-13 (MV).

Ačkoliv se hlášení o závěrečných zkouškách od pplk. Josefa Ježka prozatím nepodařilo dohledat, z výnosu MV č. 54614/1925-13 ze dne 26. srpna 1925 jasně vyplývá, že všichni účastníci kurzu i redrezury byli úspěšní. Vzhledem k tomu, že majitelé vlastních psů ještě před nastoupením do kurzu podepsali závazky, mohlo MV hned po úspěšných zkouškách převzít veškeré výdaje za výživu, ošetřování a pojištění psů. Z toho také vyplývá, že psi mohli být ihned po skončení kurzu používáni ve službě dle ustanovení směrnice č. 27.500/1923-13. Seznam stanic s nově vycvičenými se psy a jim přikázané obvody zveřejnilo každé ZČV ve svém denním rozkaze. To také mělo za povinnost tuto skutečnost nahlásit MV a současně zažádat o zaslání pojišťovacích formulářů.¹¹⁴

Z dochovaných materiálů vyplývá, že účastníci kurzu mohli po skončení závěrečných zkoušek přednést pplk. Josefu Ježkovi své prosby. Této možnosti využili celkem čtyři četníci, a to strážm. Karel Čecháček, strážm. Václav Hanzlík, strážm. Josef Krejcar, strážm. Václav Řezáč a strážm. Albert Šarm. Pplk. Ježek je poté předložil jednotlivým ZČV, která je případně postoupila exponovaným štábním četnickým důstojníkům k vyjádření názoru na základě proběhlých šetření. Prvně jmenovaný strážm. Čecháček žádal o přemístění do smíchovského okresu. Jako důvod udával, že v místě dosavadního zařazení nelze chovat psa. Jeho žádosti nadřízenými vyhověno nebylo s odůvodněním, že obvod stanice s erárním policejním psem v Kladně je velice rozsáhlý, a tudíž bylo nutné jeho rozdělení. V případě, že by v Rakovníku opravdu nebyly vhodné podmínky pro psa, pak měl být vůdce se psem přemístěn na jinou stanici v témže okresu. Ani žádost druhého četníka strážm. Václava Hanzlíka se nesečkala s kladnou odezvou. Ten prosil o přemístění do Bystřice u Benešova, kde dle svého názoru měl větší šanci sehnat větší byt pro svou rodinu. Exp. četn. št. důst. v Českých Budějovicích pplk. Settel jeho žádost nedoporučil s odůvodněním, že zmíněný byt bude obsazen velitelem tamní stanice a především, že v lednu 1925 již byl na vlastní žádost přemístěn do Čtyřech Dvorů. Prosba třetího vůdce služebního psa strážm. Josefa Krejcara byla splněna bez výhrad. Žádal totiž o ponechání v Jindřichově Hradci nebo alespoň v jeho okrese, kde četnická správa zamýšlela vybudovat četnickou stanici s erárním psem. Jeho obvod zahrnoval následující okresy: Tábor, Pelhřimov, Kamenice nad Lipou, Jindřichův Hradec, Milevsko a Třeboň. Čtvrtý žadatel strážm. Václav Řezáč prosil o přeložení do Čakovic, kde se v minulosti nacházela stanice s erárním psem a zbylo zde po něm vybavení. Nadřízení návrh zamítli s tím, že stav stanice v Čakovicích je kompletní a strážm. Řezáč může tutéž službu vykonávat i v brandýském

¹¹⁴ NA, ZČV Praha, inv. č. 883, ka 1070, Složka Pyšely V.: Výnos č. 54.614/1925-13 (MV).

okrese, pro který se zavázal. Poslední žádající vůdce psa strážm. Albert Šarm prosil o přemístění ze Žatecka na Kutnohorsko s odůvodněním, aby mohl více podporovat svou starou matku. Exp. četn. št. důst. v Plzni pověřil zjištěním strážmistrových poměrů velitele ČO kpt. Josefa Drahoráda. Šetřením bylo zjištěno, že matka strážm. Šarma vlastní hospodářství a ve společné domácnosti s ní žijí jeho dva sourozenci ze tří. Strážm. Šarm matku podporoval pouze příležitostně během dovolené. Dle názoru velitele ČO se jmenovaný strážmistr chtěl pouze dostat z německého kraje do českého. Z tohoto důvodu byla jeho žádost o přemístění zamítnuta.¹¹⁵

2.2.3.2 Výnosy usměrňující příspěvky na výživu

V období let 1925 až 1938 zůstávala i nadále v platnosti zmíněná první směrnice týkající se chovu, výcviku a použití služebních psů č. 27.500/1923-13, která byla některými výnosy MV částečně pozměněna. Jedna ze změn se týkala i příspěvků na výživu služebních psů. MV dne 26. srpna 1925 výnosem č. 51.067/1925-13 tuto podporu zvedlo. Na výživu služebního psa ve službě bezpečnostní bylo nově denně přispíváno 2 Kč 80 hal. Dále pak na kojící fenu ode dne odstavení činil denní příspěvek 6 Kč po dobu nejvýše šesti týdnů. Na stravu erárního štěněte do započítání jeho výcviku obdržel ošetřovatel, tj. budoucí vůdce erárního psa, 2 Kč denně. Ošetřovací příspěvek na psa vlastního i erárního zůstal nezměněn, tzn. 20 hal denně. Na návrh plk. Josefa Ježka byl v roce 1931 výnosem MV č. 25.661/1931-13 ze dne 13. dubna 1931 pozměněn příspěvek na výživu pro erární mládě. Od jeho odstavení do dovršení třech měsíců věku byly ošetřovateli vypláceny 2 Kč denně. Po té došlo k jejich zvýšení na 2 Kč 80 hal denně, které byly vydávány až do začátku výcviku psa.¹¹⁶

2.2.4 Presentace chovu a výcviku služebních psů četnictva

Podle Theodora (Bohuslava) Rottera si veřejnost služební psy velice oblíbila a žádala jejich rozšíření. K tomu zcela určitě přispěla propagace chovu a výcviku četnických psů. V četných případech se jednalo o novinové články o jejich úspěších při pátrání a účast na výstavách, o čemž je pojednáno níže. Nelze však opomenout ani filmové záznamy. V roce 1936 se Kancelář biografů v Praze obrátila na tamní ZČV s prosbou o zapůjčení služebního psa na jeden den natáčení filmu „Děti veliké lásky“.¹¹⁷ Jednalo se psa „Dragana z Tater“ ze stanice Trstené na Slovensku, jehož vůdcem byl strážm. Karel Chytil. ZČV v Praze

¹¹⁵ NA, ZČV Praha, inv. č. 883, ka 1070, Složka Pyšely V.: č. j. 10067 pob. (ZČV pro Čechy, 1925).

¹¹⁶ NA, ZČV Praha, inv. č. 883, ka 1070, Složka Policejní psy: Denní rozkaz ZČV pro Čechy č. 71 – rok 1925 (č. 10.465 pob.). NA, MV-SR, inv. č. 9000, sign. 13/36, ka 3923, Výnos MV č. 25.661/1931-13 (MV).

¹¹⁷ Děti veliké lásky (rež. Václav Kubásek, 1936)

postoupilo žádost ÚČPO, které ji postoupilo MV k rozhodnutí. MV dne 12. října 1936 vyjádřilo souhlas se zapůjčením služebního psa za předpokladu, že ZČV v Bratislavě povolí stržm. Chytilovi případně dovolenou. Dále si MV na Kanceláři biografů vymínilo náhradu škod a výloh, které by četnické správě mohly vzniknout případným zraněním či úmrtím psa během natáčení. V témže roce požádal „Foxův zvukový týdeník v Praze“¹¹⁸ o umožnění filmování závěrečných zkoušek, které se konaly 18. a 19. září 1936, za účelem propagace služby četnictva a finanční stráže. MV jim žádané povolení udělilo telefonicky dne 16. září 1936 z důvodu brzkého konání zkoušek. V roce 1937 zmíněná společnost chtěla opět natáčet výcvik, ale pro nízký počet frekventantů k tomu nedošlo. Z tohoto důvodu žádala dne 13. května 1938 o umožnění filmování výcviku XXXII. kurzu a zároveň cvičení s protiplynovými maskami. Na základě vyjádření náměstka velitele ÚČPO mjr. Pinkase výcvik s maskami do té doby dosud prováděn nebyl a především kurz byl dne 21. května 1938 rozpuštěn z důvodu vnějšího ohrožení státu. Mjr. Pinkas dále poukázal na to, že několik dní před rozpuštěním kurzu v pyšelském ústavu natáčel Jindřich Brichta, který povolení k filmování obdržel už v roce 1937, ale začal až v roce 1938. Jednalo se o kulturně–propagační film „Dobrý přítel“¹¹⁹ o výcviku a praktickém používání služebních psů. Odpověď MV se ředitelství „Foxova zvukového týdeníku v Praze“ na poprvé nepodařilo doručit, „jelikož nikdo neprokázal oprávnění k přijímání doporučených zásilek.“¹²⁰ Dopis byl tedy podruhé odeslán nedoporučeně.¹²¹

2.2.4.1 Kynologické výstavy

Vůdci služebních psů společně se svými „pomocníky“ často navštěvovali kynologické výstavy konané po celé Československé republice. Zároveň četničtí odborníci na kynologii byli členy tamních odborných komisí. Pro četnickou správu byly výstavy skvělou příležitostí k propagaci instituce služebních psů, a tudíž se je v rámci svých možností snažilo podporovat. Především ty, které se konaly v rámci jarních celostátních hospodářských výstav v Praze, jejichž pořadatelé každoročně požádali o subvenci. V roce 1921 pořádal „Výstavní výbor Československého loveckého a kynologického říšského svazu se sídlem v Praze“ ve dnech 13. a 14. května v rámci zmíněné hospodářské výstavy exhibici loveckých, ovčáckých a služebních psů spojenou s ukázkami cvičených psů

¹¹⁸ V pramenech je uveden i anglický název „Fox Movietone News“

¹¹⁹ Informace o titulu se nepodařilo zjistit.

¹²⁰ NA, MV-SR, inv. č. 12881, sign. 13/24, ka 6080, Spis č. 51.934/1938.

¹²¹ ROTTER, Theodor, pozn. 21, s. 330. NA, MV-SR, inv. č. 12.881, sign. 13/24, ka 6080, Spis č. 15.176/1937, Spis č. 39.485/12-1938 (MV), Spis č. 51.934/1938 (MV), Spis č. 63.619/1936 (MV), Spis č. 65.159-13-36 (MV).

služebních a vojenských. Při této příležitosti byl GVC gen. Vyčítal požádán o darování peněžitého obnosu či čestné ceny pro některé plemeno a třídu vystavených psů. Ten žádost svazu společně se svým návrhem zaslal MV. Ministerstvo tedy na jeho návrh přispělo částkou 300 Kč na zakoupení čestných cen. Zároveň dne 2. května 1921 výnosem č. 31.357/13 dovolilo udělit čtyřdenní dovolenou a vydat cestovní průkaz zájemcům z obvodu ZČV pro Čechy, kteří se na své vlastní útraty chtěli zúčastnit hospodářské výstavy či předvést svého služebního psa. Na přímluvu GVC dne 27. dubna 1922 bylo toto povolení rozšířeno i na ostatní ZČV v zemi.¹²² Stalo se tak v souvislosti s konáním hospodářské výstavy v Praze ve dnech 15. a 16. května 1922, kde výstavů psů zajišťoval spolek „Hubert“, „Klub pěstitelů policejních a ušlechtilých psů v Praze“ a „Ústřední spolek pro ochranu honby a chov loveckých psů v Čechách“. MV tentokrát přispělo částkou 1 500 Kč s ohledem na členství spousty četníků v „Klubu pěstitelů policejních a ušlechtilých psů“ a zároveň jeho nezištnou pomoc při budování instituce služebních psů. Další hospodářské výstavy v roce 1923 se ve dnech 20. a 21. května hromadně zúčastnili všichni absolventi I. kurzu pro výcvik služebních psů v Nových Hradech, za což dohromady obdrželi částku 1 550 Kč a figurant 200 Kč. S ohledem na podporu hospodářských výstav MV dne 7. října 1924 odmítlo žádost o příspěvek německého spolku „Verein für Dobermannpintsher“ se sídlem v Brně, který na své výstavě pořádal předvádění vycvičených policejních psů. Odůvodněno to bylo následovně: *„Žádosti nelze vyhověti. Ministerstvo vnitra poskytuje ceny na celostátní výstavy psů, spojené s předváděním cvičených psů policejních, které dosud byly zřizovány v Praze.“*¹²³ Zde je třeba zmínit, že MV své vyjádření vydalo až měsíc po uskutečnění výstavy, ačkoliv spolek žádal už 24. srpna 1924. Stejně tak MV opožděně vyřídilo žádost výboru pořadajícího „Čtvrtou krajinskou výstavu všech oborů lidské práce v Pacově“, který žádost podal 29. července 1924. Zde však mělo v plánu kladné vyřízení. Pravděpodobně z důvodu, že výbor žádal i o nejmenší možnou finanční podporu a jednalo se o chudý kraj.¹²⁴

I v dalších letech se konaly kynologické výstavy, kterých se účastnili příslušníci četnictva a případně předváděli služební psy. Mohli se jich však zúčastnit pouze na vlastní útraty,

¹²² Výstav psů se od roku 1923 mohli účastnit i vůdci erárních psů, avšak za podmínky, že četnické správě tím nevzniknou žádné výlohy. Pouze jim mohl být vydán nezaúčtovatelný cestovní průkaz, stejně jako vůdcům vlastních služebních psů. NA, MV-SR, inv. č. 2470, sign. 16/109, ka 454, Spis č. 53.886/1924 (MV).

¹²³ NA, MV-SR, inv. č. 2470, sign. 16/109, ka 454, Spis č. 58.252/1924 (MV).

¹²⁴ NA, MV-SR, inv. č. 2470, sign. 16/109, ka 453, Spis č. 35.421/1921(MV). NA, MV-SR, inv. č. 2470, sign. 16/109, ka 454, Spis č. 58.252/1924 (MV), Spis č. 53.642/1924 (MV). NA, MV-SR, inv. č. 2470, sign. 16/109, ka 455, Výnos č. 29.730/1922 (MV); Spis č. 35.122/1923 (MV); Spis č. 37.081/1922 (MV).

přičemž jim mohl být vydán nezaúčtovatelný cestovní průkaz na cestu tam i zpět. MV i nadále podporovalo především kynologické exhibice konané v rámci jarních hospodářských výstav v Praze.¹²⁵ Mnohdy zde také vystupovali účastníci ke konci chýlící se výcvikového kurzu v Pyšelích. Výše příspěvku se pohybovala zhruba kolem 1 500 Kč a většinou byla rozdělena na odměny za nejlépe vycvičené psy a na ceny pro nejlepší psy z řad používaných plemen v bezpečnostní službě. V roce 1932 došlo ke změně. Rozhodnutím vlády ze dne 14. ledna 1932 byla zastavena výplata jakýchkoliv odměn, příplatků a přídatků, na které žadatel neměl právní nárok. Z tohoto důvodu MV nemohlo již nadále podporovat kynologické výstavy. Nicméně nemělo námitek proti tomu, aby se jich účastnili dobrovolní zájemci z řad vůdců služebních psů, pokud jim to služební poměry dovolily. Zároveň na požádání obdrželi čtyřdenní nezapočítatelnou dovolenou. To samé platilo pro frekventanty kurzu v Pyšelích. Uvedené opatření zůstalo pravděpodobně v platnosti až do roku 1938, ačkoliv se mi dosud nepodařilo dohledat výnosy MV vztahující se k výstavám v tomto roce. Podle nalezených archivních záznamů se „Krajinské výstavy Podblanicka v Benešově u Prahy“ mohli zúčastnit dobrovolní zájemci z řad vůdců služebních psů pouze na vlastní náklady. Totéž platilo i pro zájemce z řad frekventantů pyšelského kurzu, kteří se chtěli zúčastnit předvádění vycvičených psů v Benešově u Prahy v roce 1937.¹²⁶

2.2.5 Členství vůdců v kynologických spolcích

Příslušníkům četnictva byla zakázána činnost v politických stranách a vstup do zájmových a sportovních organizací. V druhém případě však existovaly výjimky, které mohlo udělit pouze MV. Pro vůdce služebních psů a četnické zájemce o chov a výcvik psů to znamenalo, že povolení ke vstupu do kynologických spolků jim MV vydalo na základě jejich žádosti individuálně nebo všeobecným povolením zveřejněným ve *Věstníku četnictva*. Pravděpodobně prvním povolením byl souhlas ke vstupu do „Klubu pěstitelů policejních a ušlechtilých psů v Praze“ vydaný výnosem MV č. 31353/1921-13 ze dne 2. května 1921. Jedná se o klub, který v letech 1921 a 1922 umožnil konání zkoušek vlastních čistokrevných psů příslušníků četnictva pro účely bezpečnostní služby. V průběhu let byla vydávána další plošná povolení umožňující vstup příslušníků četnictva do kynologických spolků, např. v listopadu 1927 do „Klubu pěstitelů policejních psů a ušlechtilých psů

¹²⁵ V jejím rámci se v roce 1928 konala „I. mezinárodní výstava psů všech plemen“. Součástí výstavního výboru byl i škt. Oldřich Pinkas

¹²⁶ NA, MV-SR, inv. č. 9000, sign. 13/36, ka 3923, Spis č. 24.257/1932 (MV), Spis č. 26.301/1928 (MV), Spis č. 27.655/13-1932 (MV). NA, MV-SR, inv. č. 12881, sign. 13/24, ka 6080, Spis č. 19.638/1936 (MV), Spis č. 51.925/1937 (MV).

v Brně“; v srpnu 1931 do „Sportovního klubu pro policejní a ušlechtilé psy se sídlem v Praze“; v červenci 1933 do „Klubu pro dobrmanské pinče v republice Československé sídlem v Brně“.¹²⁷

Jako příklad individuální žádosti a její následné vyřízení lze uvést pro porovnání dvě prosby strážm. Josefa Kocho a strážm. Viktora Sluka, kteří s odstupem několika let žádali o povolení ke vstupu do německých kynologických spolků. Prvně jmenovaný strážm. Josef Koch ze stanice Řetenice žádal dne 5. července 1923 o povolení ke vstupu do kynologického spolku „Hauptverband der züchter deutscher Schäferhunde, /S. V./ und sonstiger Polizeihunderassen für das nördliche u. nordw. Böhmen, Sitz Teplitz–Schönau“¹²⁸ sídlícího v Teplících–Šanově za účelem získání zkušeností ve výchově služebního psa. K prosbě připojil i německy psané stanovky spolku. V průběžných hlášeníích se k žádosti kladně vyslovil velitel OČV a zástupce velitele ČO. Exp. četn. št. důst. v Mladé Boleslavi se vyjádřil negativně s odůvodněním, že by česká menšina vstup četníka do zmíněného spolku vnímala negativně. Z tohoto důvodu navrhoval, aby žadatel vstoupil do „Klubu pěstitelů policejních a ušlechtilých psů v Praze“. Následně ZČV pro Čechy se připojilo k jeho stanovisku, avšak žadatel trval na předložení žádosti MV. Dne 17. srpna 1923 byla prosba předložena k vyjádření GVC gen. Vyčítalovi. Ten se vyjádřil následovně: „byť bych i uznával správnost předpokladů exponovaného četn. štábního důstojníka v Mladé Boleslavi, jsem přece toho názoru, že nelze dobře prosbě nevyhověti v zájmu spravedlivého postupu vůči příslušníkům jiných národností než československé. Doporučoval bych však, aby eventuelní udělení vyžádaného povolení nebylo generelní, nýbrž bylo uděleno vždy od případu k případu.“¹²⁹ MV s názorem gen. Vyčítala souhlasilo a dne 12. září 1923 povolilo strážm. Josefu Kochovi vstup do kynologického spolku. Druhá žádost strážm. Viktora Sluka ze stanice Hrádek nad Nisou byla již vyřízena bez komplikací. Jmenovaný žádal o dovolení vstoupit do spolku „Verein für deutsche Schäferhunde in der Tschechoslowakei SV – Sitz Brünn“¹³⁰ resp. do jeho pobočky v Hrádku nad Nisou. Ke své žádosti připojil také i stanovky spolku. V průběžných hlášeníích

¹²⁷ MACEK, Pavel, UHLÍŘ, Lubomír, pozn. 9, s. 74. NA, MV-SR, inv. č. 2470, sign. 16/109, ka 455, Spis č. 20076/13-1922 (MV). Vstup do spolku – povolení (výnos č. 69.180-13/1927), in: *Věstník četnictva*, 1927, roč. 9, č. 16, s. 63. Vstup do spolku – povolení (výnos č. 52.287-13/1931), in: *Věstník četnictva*, 1931, roč. 13, č. 10, s. 62. Povolení ke vstupu do spolku (výnos č. 45.995-13/1933), in: *Věstník četnictva*, 1933, roč. 15, č. 8, s. 51.

¹²⁸ Česky: Svaz chovatelů německých ovčáků /S.V./ a jiných plemen policejních psů pro severní a severozápadní Čechy, se sídlem v Teplících–Šanově (přeložila M.V.)

¹²⁹ NA, MV-SR, inv. č. 2470, sign. 16/109, ka 455, Spis č. 58.251/1923 (MV).

¹³⁰ Česky: Spolek pro německé ovčáky v Československu SV– se sídlem v Brně.

se k ní kladně vyjádřilo i četnické oddělení v Liberci a exp. četn. št. důst. v Mladé Boleslavi. MV dne 28. června 1927 vyslovalo souhlas se vstupem strážm. Sluka do zmíněného spolku za podmínky, že členství nebude překážkou ve vykonávání četnické služby. Všeobecné povolení ke vstupu do tohoto spolku vydalo MV až v dubnu 1934.¹³¹

2.3 Služební psi na četnických stanicích v letech 1921 až 1938

K postupnému zvyšování počtu psů na četnických stanicích začalo docházet v květnu 1921, kdy MV vydalo již uvedený výnos č. 34178/1921-13 s názvem *Držba a výcvik vlastních policejních psům*, čímž povolilo všem ZČV udílet oprávnění k držení vlastních čistokrevných psů, rasy německý ovčák, dobrman a erdelteriér, na stanicích. Jejich následné použití ve službě bylo vázáno na úspěšné složení odborných zkoušek a souhlas MV. Zároveň na základě vládního nařízení č. 143/1922 došlo k osvobození služebních psů od obecních poplatků. V květnu 1923 byla vydána již zmíněná první směrnice č. 27.500/13 týkající se chovu, výcviku a používání služebních psů. Ta stanovovala, že vůdce služebního psa mohl vykonávat administrativní činnost pouze ve zvláštních případech, např. zaučení se. Nicméně byl povinen vypracovávat hlášení o použití služebního psa a vlastních službách. Zároveň musel založit a podrobně vést deník, kde chronologicky zaznamenával veškeré informace o denním výcviku služebního psa a případy jeho použití včetně výsledků. Pololetně pak musel MV, později Ústřednímu četnickému pátracímu oddělení (ÚČPO) zaslat hlášení o použití služebního psa ze předchozí pololetí. O vyslání služebního psa k případu rozhodoval velitel dané četnické stanice.¹³²

Postupně docházelo ke zřizování četnických stanic s erárními služebními psy. Na základě dohody mezi příslušným ZČV a zemským politickým úřadem byly tyto stanice umísťovány především do míst s nejvíce ohroženými bezpečnostními poměry a s dobrým železničním spojením. Obvykle se v každém soudním okrese měla nalézat jedna takováto stanice. Sídla stanic a jim přikázanými obvody byly vyhledávány v denním rozkaze.¹³³ Vůdce služebního psa z těchto stanic nesměl být komandován na soustředění nebo zesílení stanic. Pro četnické stanice vyžadující přítomnost služebního psa z těchto stanic vydalo

¹³¹ NA, ZČV Praha, inv. č. 883, ka 1069, Složka Spolky: Výnos MV č. 40.667/1927, č. j. 8862 průběžná hlášení. Povolení ke vstupu do spolku (výnos č. 29.169-13/1934), in: *Věstník četnictva*, 1934, roč. 16, č. 7, s. 47. NA, MV-SR, inv. č. 2470, sign. 16/109, ka 455, Spis č. 58.251/1923 (MV).

¹³² ERHART, Josef, pozn. 1, s. 395, 396, 397. JEŽEK, Josef, pozn. 27, s. 216. NA, ZČV Praha, inv. č. 883, ka 1070, Složka Pyšely V.: č. j. 9378 pob. (ZČV pro Čechy).

¹³³ Viz příloha č. 5: Denní rozkaz ZČV pro Čechy č. 56 ze dne 2. srpna 1926

ZČV pro Čechy dne 31. října 1927 denní rozkaz č. 75, kde nařídilo: „Četnické stanice v bývalých obvodech z jakýchkoliv důvodů zrušených stanic s policejními psy, vyžádají si v případě potřeby vždy kteréhokoliv erárního psa z místa, k nim nejpříznivějšího vlakového spojení. Není též závadným, stane-li se tak i bez tohoto důvodu, tedy nehledíc k vykázaným obvodom stanic s erárními psy v zájmu urychleného zakročení i v jiných naléhavých případech.“¹³⁴ Od roku 1929 začali také být vůdci se služební psi trvale přidělováni i na četnické pátrací stanice, nehledě na rozmístění stanic se služebními psy. Podle Josefa Ježka bylo nutné, aby na těchto stanicích byli umístěni dobří a spolehliví psi-stopaři. Zároveň pátrací stanice vybavená motorovým vozidlem byla mnohdy schopná dopravit psa na místo činu dříve, než příslušná četnická stanice. Z tohoto důvodu měli být služební psi při řešení velkých případů rovnou žádáni z „pátraček“, které by stejně daný případ řešily v oblasti jejich působnosti.¹³⁵

Veškeré záležitosti týkající se služebních psů byly do roku 1927 hlášeny MV, avšak vzhledem k narůstající agendě došlo k jejímu rozdělení mezi MV a příslušná ZČV. V roce 1929 byla instituce služebních psů přímo podřízena ÚČPO.¹³⁶

2.3.1 Předpisy a výnosy týkající se použití služebních psů a činnosti jejich vůdců

Služba vůdce služebního psa byla definována především předpisy a výnosy MV. Z nichž ty nejdůležitější byly souhrnně zveřejňovány v *Rukověti četnictva*¹³⁷ od Josefa Erharta a další z nich také ve *Věstníku četnictva*. Zpočátku se MV snažilo hledat inspiraci pro nové výnosy i zahraničí. Dne 3. prosince 1923 požádalo MV, na základě žádosti od gen. just. Hafnera, ministerstvo zahraničních věcí o zjištění, zda v cizích státech došlo k vydání zákonů a předpisů upravujících použití policejních psů v bezpečnostní službě. Oslovené ministerstvo se dotazovalo na velvyslanectví v Londýně, Berlíně, Paříži, Římě a ve Washingtonu. První tři velvyslanectví sdělila, že v daných zemích nebylo používání psů právně upraveno. V Itálii mohli mít královští karabiníci policejní psy na základě rozkazu a „v zájmu dobrého chodu věci“¹³⁸, avšak v únoru 1924 to ještě nebylo předpisově

¹³⁴ NA, ZČV Praha, inv. č. 883, ka 1070, Složka Policejní psi: Denní rozkaz ZČV v Praze č. 75 – rok 1927 (č. 12226 pob.).

¹³⁵ NA, ZČV Praha, inv. č. 883, ka 1070, Složka Pyšely V.: č. j. 9378 pob. (ZČV pro Čechy, 1925). ERHART, Josef, pozn. 1, s. 395, 396. JEŽEK, Josef, pozn. 27, s. 216. MACEK, Pavel, UHLÍŘ, Lubomír, pozn. 9, s. 60.

¹³⁶ Blíže viz podkapitola 2.2.3 Chov a výcvik v letech 1925 až 1938.

¹³⁷ ERHART, Josef, pozn. 1.

¹³⁸ NA, MV-SR, inv. č. 2470, sign. 16/109, ka 454, Spis č. 27.516/1924 (MV) - č. j. 27.516/1924.

upraveno. Poslední oslovené velvyslanectví ve Washingtonu svou odpověď pravděpodobně nezaslalo.¹³⁹

2.3.1.1 Vyžádání a nasazení služebního psa

Služební pes měl být použit pouze v důležitých případech, u kterých bylo možné očekávat kladný výsledek. Platilo pravidlo, že na místo činu může být vyžádán a poslán maximálně do 50 hodin od jeho spáchání. Žádající stanice, případně velitelství, bylo povinno v žádosti uvést následující informace: „*Jaký trestný čin, kde a kdy byl spáchán.; Zdali na místě činu byly zanechány stopy nebo předměty, které by pes mohl očichati.; Byly-li stopy zajištěny, či byly-li porušeny nebo zahlazeny, jmenovitě snad tím, že místo bylo hojně obecnstvem navštíveno.; Bylo-li veřejnosti zatajeno, že bylo žádáno o vyslání služebního psa.; Kam má býti pes vypraven (železniční stanice), bude-li pro vůdce poslán povoz či nikoliv, kde ho bude očekávati četnická hlídka příslušné četnické stanice.*“¹⁴⁰ Před příchodem služebního psa na místo činu museli četníci z příslušné stanice důsledně dbát na zajištění stop a jejich ochranu před zvědavým obecnstvem, aby nedošlo k jejich znehodnocení. Tyto instrukce byly dány výnosy MV č. 27.500/13-1923 ze dne 9. května 1923 a č. 55.316/13-1924 ze dne 18. srpna 1924.

Výnosem č. 27.212/13-1927 ze dne 21. dubna 1927 bylo přikázáno, aby se v případě organizování pátrání v širokém okruhu účastnili všichni vůdci se služebními psy z nejbližších stanic.¹⁴¹

2.3.1.1.1 Přeprava služebního psa po železnici

V případě, že byl služební pes vyžádán na vzdálenou četnickou stanici, tak většinou jeho vůdce využil služeb železniční dopravy. Zde platilo, že ve vlaku by jim měl být poskytnut zvláštní resp. prázdný oddíl III. třídy, jelikož pes před započítím pátrání neměl být ničím rozptýlen a ani znervózněn. Cesta sama pro něj byla dost stresující záležitostí. Z tohoto důvodu neradil zemský četnický velitel pro Čechy plk. Skorkovský jej během cesty oddělit od svého vůdce. V případě, že se ve vlaku žádný prázdný oddíl nevyskytoval, mohl vůdce dát psa do oddílu pro psy ve služebním voze nebo se s ním odebrat do služebního vozu. Toto nařízení bylo vydáno výnosem MV č. 63.537/13 ze dne 27. října 1920 na základě

¹³⁹ NA, MV-SR, inv. č. 2470, sign. 16/109, ka 454, Spis č. 27.516/1924 (MV).

¹⁴⁰ ERHART, Josef, pozn. 1, s. 396.

¹⁴¹ ERHART, Josef, pozn. 1, s. 396.

neshody mezi strážm. Františkem Španingerem a průvodčím Václavem Huňkem dne 6. července 1920 v dnešním Havlíčkově Brodě.¹⁴²

2.3.1.1.2 Přeprava služebního psa poštovním autobusem

Výnosy ministerstva pošt a telegrafů č. 19010/X-1910 z 1. dubna 1921 a č. 34514/X-23 ze dne 9. června 1923 bylo četnictvu povoleno používat ve službě zdarma používat poštovní autobusy. Totéž platilo i pro služební psy. V tomto případě nebylo nutné žádat o souhlas ostatní cestující v dopravním prostředku.¹⁴³

2.3.1.2 Vodění služebního psa

Výnosem MV č. 27.500/13-1923 ze dne 9. května 1923 a doplňujícím výnosem č. 40.130/13 z 26. června 1925 byla stanovena pravidla k vodění psů do služby a zároveň se tak mělo předejít možným úrazům jimi způsobených. Každý vůdce služebního psa si mohl vzít svého „pomocníka“ s sebou do obyčejné občůzkové služby. Bylo však nutno, aby byl veden v obcích a frekventovaných prostranstvích na krátkém řemenu a u nohy. Jeho vůdce jej směl uvolnit teprve až ve volném prostoru v noci, na nebezpečných a nepřehledných místech. Stále však musel mít psa ve své blízkosti, aby ho mohl v případě potřeby usměrnit či použít. V případě, že měl četník se služebním psem vejít do místnosti, tak byl povinen nejdříve psa vzít na krátkou šňůru a opatřit jej náhubkem. Stejně tak služební pes měl mít náhubek, i pokud pobíhal na volno v obydlených oblastech. V případě výkonu služby nebyl pes opatřen náhubkem, jestliže to nebylo výslovně nařízeno, např. z důvodu vysoké míry kousavosti. Vůdcům bylo také přikázáno, aby psům vždy věnovali velkou pozornost a uvazovali je na řemeny a řetízky, tak aby nedocházelo k ohrožování kolemjdoucích osob.¹⁴⁴

2.3.1.2.1 Výstroj služebního psa

Každý vůdce služebního psa byl povinen, pravděpodobně na základě výnosu MV č. 17.589/13 ze dne 28. května 1927, vést „Zvláštní inventář výstroje pro služební psy

¹⁴² Vůdce služebního psa strážmistr F. Španinger byl společně se svým služebním psem vyžádán k pátrání do Kutné Hory. Pro sebe i pro psa zakoupil jízdenku a šel s ním do vlaku. Bohužel zde však nenašel žádný volný oddíl III. třídy a proto se psem posadil mezi cestující. Průvodčí Václav Huňka jej vyzval, aby služebního psa dal do klece pro psy ve služebním voze a vrátil se zpět, nebo aby zůstal společně se psem ve služebním oddíle. Obě varianty četnický strážmistr odmítl a požádal o zásah přednostu stanice. Mezitím však vlak odjel a strážmistr Španinger tak nevykonal zadaný služební výkon. Šetřením bylo zjištěno, že průvodčí Huňka postupoval podle platných předpisů, a tudíž nepochybil. Strážmistr Španinger byl za své nesprávné chování pokárán.

NA, MV-SR, inv. č. 2470, sign. 16/109, ka 454, Spis č. 63.537/1920 (MV). ERHART, Josef, pozn. 1, s. 396.

¹⁴³ ERHART, Josef, pozn. 1, s. 407.

¹⁴⁴ ERHART, Josef, pozn. 1, s. 397. NA, ZČV Praha, inv. č. 883, ka 1069, Složka Tiskopisy: č. j. 6262 pob. (ZČV pro Čechy, 1923), Výnos č. 40.130/1925-13 (MV)

četnictva“, kde zaznamenával veškeré změny ve výstroji psa. Na titulní stránce inventáře byly v tabulce uvedeny informace o vůdci popř. vůdcích služebních psů, tj. domovská četnická stanice, hodnost, jméno a příjmení a případné změny nařízené rozkazem. Pod ní bylo zaznamenáno jméno a druh psa (erární či soukromý). Poté následovala dvoustrana s tabulkou, kde byl vypsán seznam věcí patřících do inventáře. Jednalo se o: „*stahovací obojek článkovitý; stahovací obojek kožený; ostnatý obojek „Torquatus“; náhubek drátěný; náhubek kožený; poprsní kožený postroj; malý kozlík potažený kůží; velký kozlík dřevěný; bič k dresůře; silný poniklovaný řetěz s 2 karabinkami; krátká kožená vodící šňůra; krátká kožená vodící šňůra s 2 karabinkami; 8 m dlouhá kožená vodící šňůra; 10 m dlouhá kožená vodící šňůra s 2 karabinkami; kartáč k čištění psa; hřeben k čištění psa; mísa na krmení psa zn. „Sprots“; zinková mísa na krmení psa; výzbroj pro vůdce služebního psa – opakovací pistole vz. 13 a vz. 22, čtn. revolver vz. 95; pomůcka Drásta–Knor, Tělověda, výcvik, choroby, chov a výživa psa pro úč. b. sl¹⁴⁵.; bouda pro psa a kotec pro psa “.¹⁴⁶ Tato tabulka tedy přesně zachycovala přesný fyzický stav jednotlivých předmětů, hlavně těch týkajících se výstroje psa. Pokud rozkazem nadřízené instituce došlo ke změně, pak byl stav opět přepočítán. Podle poučení na poslední straně inventáře, musel vůdce služebního psa změnu doložit opisem rozkazu, který opatřil průběžným číslem a připojil k seznamu. Další postup zacházení s inventářem v případě změny vůdce či zrušení stanice byl závislý na tom, zda se jednalo o psa erárního či soukromého.¹⁴⁷*

2.3.1.2.1.1 Pravidla pro odevzdání výstroje u erárního psa

Pokud došlo ke změně vůdce u erárního služebního psa, pak jeho bývalý vůdce musel předat psa společně se všemi předměty uvedenými v inventáři novému vůdci. Ten byl povinen potvrdit jeho správnost v případě, že žádná věc nechyběla. Pokud však podle inventáře nějaký předmět nebyl dohledán, pak to nový vůdce musel ohlásit nadřízenému ZČV resp. tamní správě skladiště.

V případě zrušení stanice s erárním psem musel vůdce, pokud nebylo stanoveno jinak, odevzdat veškeré výstrojní předměty společně s inventářem „Ústavu pro chov a výcvik služebních psů četnictva v Pyšelích“. Následně je správce tohoto ústavu převzal, překontroloval jejich stav a v případě shody stvrdil v inventáři převzetí. Poté převzatou výstroj zapsal do „Výkazu o příjmu výstrojních součástí“ a potvrzený inventář odeslal

¹⁴⁵ DRÁSTA, Jaroslav, KNOR, Stanislav, pozn. 5.

¹⁴⁶ NA, ZČV Praha, inv. č. 883, ka 1069, Složka Tiskopisy: Zvláštní inventář výstroje pro služební psy.

¹⁴⁷ NA, ZČV Praha, inv. č. 883, ka 1069, Složka Tiskopisy: Zvláštní inventář výstroje pro služební psy.

správě skladiště u nadřízeného ZČV. Tam také musel vůdce služebního psa zaslat výzbroj, tj. pistoli s příslušenstvím, a knihu od Jaroslava Drásta a Stanislava Knora *Tělověda, výcvik, choroby, chov a výživa psa pro účely bezpečnostní služby*.¹⁴⁸

2.3.1.2.1.2 Pravidla pro odevzdání výstroje u soukromého psa

Vůdce a zároveň majitel služebního psa zapisoval do inventáře pouze předměty, které dostal od ZČV. Jestliže tedy došlo ke zrušení stanice se soukromým psem, pak vracel pouze tyto zapůjčené exempláře. Postup byl stejný jako ve výše popsaném případě.¹⁴⁹

2.3.1.2.1.3 Opatření výstroje

Pro zajímavost lze uvést, že v roce 1933 potřebovalo ÚČPO dokoupit padesát souprav výstroje a potřeb pro ošetřování a krmení erárních služebních psů. V této souvislosti zaslalo MV hlášení, ke kterému přiložilo výpis z inventáře a nabídky tří firem nabízejících zhotovení výstrojních předmětů. Z těch byla nakonec vybrána ta nejnižší od sedláře Ladislava Dvořáka z Benešova u Prahy, který nabízel dodání výstrojních součástek za celkovou cenu 7 025 Kč. Dále vyrobení mís na potravu pro psy bylo zadáno firmě řemenáře a brašnáře Josefa Bláhy z Prahy III. Ten je zhotovil za 1 250 Kč, přičemž z této částky 20% četnická správa zaslala na úhradu jeho dlužných daní u berní správy v Praze na Smíchově. Obě firmy si nemohly účtovat daň z obratu, protože se jednalo o dodávku předmětů státu. Poslední požadované věci, tj. hřebeny z rohoviny a štetinové kartáče, opět zhotovil Klárův ústav slepců z Prahy III. za celkovou cenu 865 Kč. Pro všechny tři subjekty byla stanovena lhůta dodání do 17. června 1933. Ceny výrobků jsou uvedeny v hrubých částkách, od kterých bylo později odečteno kolkovné podle II. a III. stupnice. Zhotovené výrobky měly být před odesláním do Pyšel převzaty zástupcem MV.¹⁵⁰

Všechny firmy požadovaný termín dodržely, avšak firma Ladislava Dvořáka z Benešova se zpozdila s dodáním patnácti dlouhých vodících šňůr. Ty předala až 25. července 1933. Své zpoždění vysvětlila nedostatkem karabinek, jež byly německé výroby. Četnická správa nepožadovala žádné penále s odůvodněním, že pan Ladislav Dvořák byl drobný venkovský živnostník s kvalitními a levnými výrobky, a že tímto zpožděním četnické správě nevznikly žádné škody.¹⁵¹

¹⁴⁸ NA, ZČV Praha, inv. č. 883, ka 1069, Složka Tiskopisy: Zvláštní inventář výstroje pro služební psy.

¹⁴⁹ NA, ZČV Praha, inv. č. 883, ka 1069, Složka Tiskopisy: Zvláštní inventář výstroje pro služební psy. DRÁSTA, Jaroslav, KNOR, Stanislav, pozn. 5.

¹⁵⁰ NA, MV-SR, inv. č. 9000, sign. 13/36, ka 3923, Spis č. 26.836/1933 (MV).

¹⁵¹ NA, MV-SR, inv. č. 9000, sign. 13/36, ka 3923, Spis č. 56.790/1933 (MV).

2.3.1.3 Použití služebního psa jako zbraně

Užití psa proti cizí osobě nebylo upraveno žádným zákonem po celou dobu existence prvorepublikového Československa. Z tohoto důvodu bylo stanoveno, že služebního psa lze použít jako zbraně, jestliže proto byly splněny podmínky.¹⁵² Tím byl služební pes zařazen mezi mírnější prostředky využívané k zamezení útěku, avšak jeho nasazení se posuzovalo stejně jako použití zbraně. Z toho vyplývá, že psa mohlo být využito teprve tehdy, kdy nebylo možné prchající osobu jiným způsobem zadržet. Ještě před vysláním psa ji však musel vůdce upozornit na možné následky spojené s užitím psa.¹⁵³

Při použití psa mohlo dojít k poškození osoby nebo majetku. Na základě toho pak vznikl nárok na náhradu způsobené škody. To pak bylo posuzováno z hlediska občanského práva, ale také mohlo dojít k trestnímu stíhání osoby, která škodu zavinila. Z tohoto důvodu gen. just. Hafner doporučoval nařídit, aby „každý případ takového s poškozením spojeného použití policejního psa byl řádně vyšetřen a příslušným místům hlášen.“¹⁵⁴

2.3.1.3.1 Výzbroj vůdce služebního psa

Výzbroj vůdce služebního psa záležela na druhu jemu předepsané služby. Jednalo se o službu pátrací nebo běžnou obchůzku. Pokud musel četník konat službu pátrací společně se služebním psem, pak byl ozbrojen pouze pistolí. Doprovázející četník musel být vyzbrojen puškou.

V případě běžné obchůzkové služby musel vůdce mít pušku, i přesto že jej doprovázel pes. Pokud však nebylo dáno jinak či nešlo o případ, kdy i ostatní četníci mohli být vybaveni jen pistolí.¹⁵⁵

2.3.1.4 Zvěrolékařské prohlídky

Zvěrolékařské prohlídky služebních psů se odehrávaly u úředních zvěrolékařů v jejich sídle a byly zdarma. Vše bylo ošetřeno výnosem č. 37.027/13 ze dne 26. května 1927. MV zde stanovilo, že doprovod služebních psů ke zvěrolékaři je možné uskutečnit pouze při příležitosti jiné služební obchůzky. V případě, že to nebylo možné, pak návštěva zvěrolékaře musela být posuzována jako mimořádná služba. Za ni mohlo být vůdci psa

¹⁵² Totéž platilo pro ochranné psy zavedené roku 1933. RULC, Jirí et al., pozn. 7, s. 99.

¹⁵³ ERHART, Josef, pozn. 1, s. 308, 396. ROTTER, Theodor, pozn. 21, s. 330.

¹⁵⁴ NA, MV-SR, inv. č. 2470, sign. 16/109, ka 454, Spis č. 27.516/1924 (MV) – vyjádření gen. just. Hafnera.

¹⁵⁵ ERHART, Josef, pozn. 1, s. 254.

uznáno pouze stravné či případně výlohy za nejlevnější hromadné dopravní prostředky, pokud byl četník nucen je použít.¹⁵⁶

2.3.1.5 Dovolená a nemoc vůdce služebního psa

Výnosem MV č. 7778/24-13 ze dne 4. února 1924 bylo stanoveno, že vůdce a zároveň i majitel soukromého služebního psa si mohl vzít svého „čtyřnohého pomocníka“ s sebou na krátkou dovolenou trvající maximálně čtrnáct dní. Povolovalo se to však pouze ve výjimečných případech, kdy se nebylo možné určit vůdceva zástupce ze stavu dané stanice či v jiných zdůvodněných případech. Služebnímu psovi byl následně vydán cestovní průkaz, který však nesměl být zaúčtován.

Výše zmíněný výnos také předepisoval, že v případě dovolené nebo nemoci vůdce erárního psa, a nemoci vůdce soukromého psa musel být vždy určen zástupce.¹⁵⁷ Ten měl primárně pocházet z řad četníků se hlásících k výcviku psů nebo sekundárně z dalších dobrovolníků z řad četnického sboru. Pokud však soukromý služební pes poslouchal pouze svého majitele a nikoho jiného, musel být předložen návrh na jeho vyřazení ze seznamu psů majících povolení k používání v bezpečnostní službě.¹⁵⁸

2.3.2 Případy řešené s použitím služebního psa

Použití služebního psa na místě činu mělo svá pravidla. Ta byla stanovena již zmíněnými výnosy MV nebo rozkazy daného ZČV. Na místo činu se mohl vůdce se služebním psem dostavit pouze na úřední vyžádání, přičemž úhradu výloh si musel vyjednat předem. Při přijímání žádosti o vyslání služebního psa měl být přijímající přesně informován o době uplynulé od spáchání činu, počtu lidí se tam nacházejících, terénu apod. Vůdce služebního psa musel všechny tyto okolnosti zvážit a zároveň také vzít potaz počasí. V případě, že vše vyhodnotil kladně, mohl se i se psem vydat na cestu. V případě krátké vzdálenosti mohli jít pěšky, jinak bylo nutné použít dopravní prostředek. Zde nesměl být pes vystaven škodlivým vnějším vlivům, např. zápachu, hukotu motoru. Podle odborníků bylo velice důležité, aby pes před příchodem na místo činu nebyl „rozhozen“. Ještě před tím, než vůdce se psem dorazil na místo, museli být všechny stopy zajištěny a hlídány před poškozením. Po příchodu si vůdce měl opatrně prohlédnout terén, nechat odstranit veškeré

¹⁵⁶ NA, ZČV Praha, inv. č. 883, ka 1070, Denní rozkaz ZČV v Praze č. 42 – rok 1927 (č. 3281 h.r.). ERHART, Josef. pozn. 1, s. 397.

¹⁵⁷ Zde je odkazováno na výnos MV č. 27.500/13-1923 ze dne 9. května 1923.

¹⁵⁸ NA, ZČV Praha, inv. č. 883, ka 1070, Denní rozkaz ZČV pro Čechy č. 12 – rok 1924 (č. 1983 pob.).

rušivé podněty a nalézt vhodný předmět¹⁵⁹ pro stopování. Při samotném stopování musel vůdce psovi ponechat dostatečný čas na navěření stopy a doprovázející osoby měli jít s odstupem za vůdcem a služebním psem. Odborníci radili nechat psa při práci na řemeni, neboť to vedlo k jeho svědomitější práci. Pokud ztratil stopu, musel se společně s vůdcem vrátit obloukem k místu, kde ji našel naposledy a pak pokračoval dál. Po dokončení pátrání bylo vše zaznamenáno do hlášení pro ZČV a do vůdcova deníku.¹⁶⁰ V této souvislosti je však nutné zmínit, že služební pes byl pouze „pomocníkem“ četníka. „*Vypracoval-li policejní pes určitou stopu a staví-li na jejím konci některou osobu, jest to jen poukazem pro četníka, že psem stavěná osoba může býti ve spojení s místem činu, případně, že byla v jeho okolí a přišla nebo odešla cestou, kterou pes ukázal.*“¹⁶¹ Z toho vyplývá, že příslušník četnického sboru nemohl psem označenou osobu zatknout, provést u ní osobní či domovní prohlídku či jinak proti ní zakročít. Musel tedy pátrat dál po jiných důkazech a zjišťovat další důvody, které podpořily jeho podezření a opravňovaly ho k provedení výše zmíněných zákroků proti podezřelé osobě.¹⁶²

Jak již bylo zmíněno, vůdce služebního psa musel povinně vést deník, kde kromě informací o denním výcviku zaznamenával i zprávy o použití či nepoužití psa a jeho dosaženém výsledku. Ty pak každé pololetí byly služební cestou předloženy MV, či od roku 1929 ÚČPO. Na základě těchto hlášení v 1. pololetí roku 1925 zveřejnil škpt. Pinkas v časopise *Bratrství* v říjnu téhož roku článek *Výsledky služebních psů v I. polovině roku 1925*. Uvedl zde, že v období od 1. ledna do 30. června 1925 bylo v bezpečnostní službě používáno celkem 55 služebních psů. Z toho jich 50 ve 273 případech bylo vyžádáno, ale vysláno ve skutečnosti bylo pouze 228 psů. K jejich použití však došlo pouze ve 218 případech, přičemž úspěchu bylo dosaženo pouze v 89 z nich. Ve zbylých případech došlo, např. k porušení stopy lidmi či jejímu zmaření počasím.¹⁶³ Z tohoto důvodu škpt. Pinkas věnoval své další čtyři články pojednání o podmínkách pro úspěšnou práci psa na stopě.¹⁶⁴ Další statistické přehledy týkající se služebních psů lze nalézt ve fondu Zemské četnické

¹⁵⁹ V případě, že bylo potřeba předmět uchovat pro pozdější potřebu, došlo k využití metody pachové konzervy. Daná věc byla pomocí pinzety přenesena a zakonzervována, např. do čisté lahve. RULC, Jiří et al, pozn. 7, s. 392.

¹⁶⁰ STANĚK, Vilém, PODHORSKÝ, Jaroslav, pozn. 3, s. 155-156.

¹⁶¹ POVONDRA, Josef, PINKAS, Oldřich, pozn. 2, s. 47.

¹⁶² POVONDRA, Josef, PINKAS, Oldřich, pozn. 2, s. 47, 48.

¹⁶³ NA, ZČV Praha, inv. č. 883, ka 1069, Složka Tiskopisy: č. j. 6262 pob. (ZČV pro Čechy, 1923). NA, ZČV Praha, inv. č. 883, ka 1070, Složka Policejní psi: Denní rozkaz ZČV pro Čechy č. 12 - rok 1928 (č. 8075 pob.). PINKAS, Oldřich, *Výsledky služebních psů v I. polovině roku 1925*, in: *Bratrství: List československé milice*, 1925, roč. 8, č. 1, s. přílohy 1, 2.

¹⁶⁴ Blíže viz PINKAS, Oldřich, *Podmínky pro úspěšnou práci psa na stopě*, in: *Bratrství: List československé milice*, 1925, roč. 8, č. 3 (s. přílohy 9); č. 4 (s. přílohy 15, 16), č. 6 (s. přílohy 21), č. 14 (s. přílohy 55)

velitelství Praha v Národním archivu. Je zde také uložen statistický přehled výsledků služebních psů v letech 1923 až 1941¹⁶⁵, podrobné statistiky použití psů od roku 1929 a přehled jednotlivých plemen u četnictva od roku 1921.¹⁶⁶

2.3.2.1 Případy s kladným výsledkem použití

Pro potřeby této podkapitoly byly vybrány čtyři případy z obvodu všech ZČV, kdy použití služebního psa vedlo k jejich objasnění. Při výběru byl důraz mimo jiné kladen na to, zda autor hlášení uvedl i to, jak událost byla vyřešena. Řešené případy jsou zde seřazeny chronologicky.

2.3.2.1.1 Z obvodu Zemského četnického velitelství v Praze

Dne 6. listopadu 1933 si četnická stanice v Červeném Újezdě vyžádala od stanice v Borotíně služebního psa Adu za cílem pátrání po jedenácti odcizených krůtách u Antonína Purkrábka v Nových Dvorech. Na místo s ní v 7 hodin ráno dorazil i její vůdce a zároveň majitel strážm. Háka I. Ten ji hned po příchodu nasadil na stopu, kterou sledovala 1 km až za les u Nových Dvorů. Zde fena Ada našla tři krůty zadávané liškou, přičemž zbývající krůty běžely po lese. Na základě těchto skutečností četníci vyhodnotili, že se nejednalo o krádež, ale o lišku.¹⁶⁷

2.3.2.1.2 Z obvodu Zemského četnického velitelství v Brně

Ve 14 hodin dne 2. listopadu 1936 nastoupil službu strážm. František Rotter společně se svým služebním psem Bojem na četnickou stanici Odry, nacházející se v politickém okrese Opava. Při procházení tošovickým lesem si strážmistr všiml pytláka Karla Seiberta z Veselí. Ten zrovna se svou zbraní, tzv. flobertkou, o ráži 6 mm zastřelil srnu. Seibert netušil, že je pozorován. Po střelení srny dal zbraň pod kabát, vyšel z lesa a šel směrem k ní. Než k srně došel, zpozoroval strážm. Rottera se psem. Pytlák Seibert se okamžitě dal na útěk směrem k lesu. Četník, který byl vzdálen cca 50 až 60 m, vyslal svého služebního psa za prchajícím. Pes pytláka zadržel cca 10 m před lesem tím, že ho oběhl a zepředu na něj skočil. Karel Seibert zůstal stát a nebránil se, díky tomu nebyl zraněn. Přispěchavší strážm. Rotter mu odebral zbraň a devatenáct ostrých nábojů. Poté společně se služebním psem odvedl pytláka do vazby okresního soudu v Odrách.¹⁶⁸

¹⁶⁵ Viz příloha č. 6: Přehled výsledků služebních psů v letech 1923 až 1941

¹⁶⁶ Viz NA, ZČV Praha, inv. č. 883, ka 1069, Složka Výsledky a použití služebních psů.

¹⁶⁷ NA, ZČV Praha, inv. č. 884, ka 1072, Spis průb. č. j. 454 (ZČV v Praze, rok 1934).

¹⁶⁸ NA, ZČV Praha, inv. č. 884, ka 1073, Spis průb. č. j. 110/37 (ČO Opava).

2.3.2.1.3 Z obvodu Zemského četnického velitelství v Užhorodu

Erární služební pes Lasta z četnické pátrací stanice v Užhorodě byl před 21 hodinou dne 8. května 1938 vyžádán do obce Velké Lazy za účelem pátrání po zmizelém Vojtěchu Nagyovi, který byl synovcem statkáře Ploteniho. Služební pes byl nasazen na pátrání v hustém lese zvaném „Dlouhý vrch“. Vůdce ho udržoval na stopě pomocí klobouku hledaného chlapce. Toho se podařilo najít kolem půlnoci zcela vysíleného v roklině. Pes jej vyštěkal zrovna, když chlapec zavolal o pomoc. Ten den bylo po bouři a dešti v lese mokro.¹⁶⁹

2.3.2.1.4 Z obvodu Zemského četnického velitelství v Bratislavě

Dne 26. května 1938 byla na dvoře svého domu dvěma střelnými ranami zavražděna hostinská Johana Mihalová z Bytčice. Četnickou pátrací stanicí v Žilině o tom prostřednictvím státní dětské nemocnice v Bytčici pravděpodobně vyrozuměla četnická stanice v Lietavské Lúčce. Dne 27. května v 1 hodinu ráno se na místo mimo jiné dostavil služební pes Firzy se svým majitelem a vůdcem štrážm. Jozefem Ročovským. Firzy byl ve dvoře nasazen na stopu, kterou sledoval až na vozovku vedoucí podél potoka. Pachatel jej však přešel na druhou stranu a tam pes stopu ztratil. Podle dosud učiněných zjištění vedla směrem k bytu Františka Beláka. Toho také četnická stanice v Lietavské Lúčce zatkla pro podezření z vraždy zmíněné osoby a dne 28. května 1938 jej eskortovala do vazby u okresního soudu v Žilině. Zda se k činu doznal, nebylo v hlášení bohužel uvedeno.¹⁷⁰

2.3.2.2 Případy s negativním výsledkem použití

Ne vždy vedlo použití služebního psa k úspěchu. Byly i případy, kdy pes nemohl být nasazen nebo jeho užití přineslo negativní výsledek. Jeden z případů, který vedl k vyřazení psa pro neschopnost, se odehrál dne 30. prosince 1933. Erární služební pes Czardas byl svým vůdcem štrážm. Jindřichem Smékalem z četnické stanice Boskovice použit k zadržení prchajících pachatelů krádeže masa. Ti byli od něj vzdáleni cca 50 kroků. Pes však pachatele nezadržel a naopak se bázlivě vrátil ke svému vůdci.¹⁷¹ V nejkrajnějších případech mohl negativní výsledek skončit i smrtí služebního psa a jeho vůdce. Jedním z nejznámějších případů je smrt strážm. Aloise Taubera a jeho „pomocníka“ Arca, jehož

¹⁶⁹ NA, ZČV Praha, inv. č. 884, ka 1074, Spis průb. č. j. 3145 (ZČV v Užhorodu, rok 1938).

¹⁷⁰ NA, ZČV Praha, inv. č. 884, ka 1074, Spis č. j. 9643/38 (ZČV v Bratislavě)

¹⁷¹ NA, ZČV Praha, inv. č. 883, ka 1071, Složka č. j. 2/1-1938 (ÚČPO).

pomník je dnes umístěn v zahradě Muzea policie ČR.¹⁷² Níže jsou opět chronologicky uvedeny čtyři případy, které se odehrály v obvodech příslušných ZČV a nevedly k vyřazení psa či jeho smrti.

2.3.2.2.1 Z obvodu Zemského četnického velitelství v Užhorodu

Dne 11. února 1934 byla četnická pátrací stanice v Berehově telefonicky vyrozuměna o několikanásobné krádeži drůbeže, která se odehrála v působišti tamní četnické stanice, tj. v obci Vylok. V 9 hodin ráno na místo automobilem odjeli strážm. Brož a vůdce služebního psa Reka strážm. Polach. Hned po jejich příjezdu byl služební pes uveden na stopu, kterou na místě činu ve sněhu zanechali neznámí pachatelé. Tu sledoval do polí, přes zamrzlou řeku Tisu až ke státní hranici s Maďarskem. Zde četníci upustili od dalšího pátrání, neboť podle dohody mezi oběma státy nesměli „*mimo území svého státu konati úřední jednání bez zvláštní, za tím účelem mezi Smluvními Stranami sjednané dohody.*“¹⁷³ Českoslovenští četníci tedy pouze vyrozuměli své maďarské protějšky, kteří následně pokračovali v pátrání. Ti ještě ten den zjistili pachatele krádeže. Jednalo se, o blíže nespecifikovanou, cikánskou tlupu. Na závěr zprávy uvedl strážm. Sosna podrobnosti o počasí a o vypracované stopě. Ta byla cca 3 km dlouhá a 6 až 8 hodin stará.¹⁷⁴

2.3.2.2.2 Z obvodu Zemského četnického velitelství v Praze

Dne 16. června 1935 neznámý pachatel odcizil v bytě Viléma Grola v Josefově předměty v hodnotě 3 498 Kč. Místní četnická stanice si za účelem pátrání po pachateli krádeže vyžádala erárního služebního psa Korda ze stanice v Jaroměři. Ve 20 hodin nastoupil do služby společně s jeho vůdcem šstrážm. Janem Turkem. Po příchodu na místo činu byl šstrážm. Turkem pod oknem poškozeného, nasazen na stopu, kterou sledoval až do vozatajských kasáren. Zde ji však ztratil. Na základě zjištěných poznatků pojali četníci podezření proti vojínu Milanu Kroutilovi od dělostřeleckého pluku č. 4 sídlícího v Josefově. Ten byl později na základě dalších důkazů z krádeže usvědčen a odcizené věci u něj zabavila josefovská četnická stanice.¹⁷⁵

¹⁷² Příběh byl inspirací pro tvůrce seriálu Četnické humoresky, viz: Četnické humoresky – díl 9: Svatba (rež. Antonín Moskalyk, 1997).; Podrobněji ke smrti A. Taubera a Arca viz: RULC, Jiří et al, pozn. 7, s. 137-150., DLOUHÝ, Michal. *Humoresky vážně – kapitola Tragédie v Koterově*. 1. vyd. Praha: Jindřich Kraus – Pragoline, 2007. ISBN: 80-86546-58-6.

¹⁷³ ERHART, Josef, pozn. 1, s. 376.

¹⁷⁴ NA, ZČV Praha, inv. č. 884, ka 1072, Spis průb. č. j. 1483 (ČO Berehovo, rok 1934).

¹⁷⁵ NA, ZČV Praha, inv. č. 884, ka 1072, Spis průb. č. j. 16268 (ZČV v Praze, rok 1935).

2.3.2.2.3 Z obvodu Zemského četnického velitelství v Brně

Dne 26. října 1935 bylo před půlnocí četnické stanici v Bílovci telefonicky přikázáno ČO v Českém Těšíně dostavit se k pátrání po pachatelích. Ti výbuchem třaskavin kolem 22 hodiny poškodili hlavní železniční trať Košicko-bohumínské dráhy u 326.7 železničního kilometru v obvodu četnické stanice Louky nad Olzou. Na místo dorazil vůdce společně se psem Magnusem v 1 hodinu ráno a hned jej uvedl na stopu. Tu služební pes sledoval kolem tratě na polní cestu, po hrázi rybníka, poli až k řece Olši na hranici s Polskem. O pět hodin později byl Magnus opět uveden na zanechanou stopu, kterou stopoval po poli, přes silnici k řece Olši. Četníci dospěli k následujícímu závěru: „Podle dvou směrů sledování stopy dá se souditi, že pachatelé směrem prvního sledování stopy o 1 hod. na místo činu přišli a druhým směrem, kde byly nalezeny stopy od dvou pachatelů po celé délce sledované stopy, s místa činu odešli. Stopa byla v prvním případě asi 4 hod., v druhém asi 9 hod. stará a délka sledované stopy byla asi 800–1000 kroků.“¹⁷⁶ V době sepisování hlášení o použití psa nebyli pachatelé dosud zjištěni.¹⁷⁷

2.3.2.2.4 Z obvodu Zemského četnického velitelství v Bratislavě

V noci na 23. března 1937 bylo rolníkovi Františku Krčkovi ze Šamorína neznámými pachateli odcizeno 5 pytlů nevyloupané kukuřice (o váze cca 3 q) v hodnotě 200 Kč, které měl uloženy na dvoře v laťové ohradě. Poškozený se v 7.45 hodin dostavil na místní četnickou stanici, kde krádež oznámil a žádal o použití služebního psa. V 9 hodin tedy do služby nastoupil vůdce služebního psa štrážm. Alois Sosna a společně s erárním psem Kampem se vydal na místo činu. O půlhodiny později byl Kamp nasazen na stopu. Tu sledoval z místa činu přes dvůr na polní cestu, odkud pokračoval přes pole, s dobře znatelnými šlápotami pachatelů, na pěšinu vedoucí z obce Šamorín do Mliečna. Zde se služební pes na chvíli zastavil, jelikož zde narazil na větší množství pachů. Potom pokračoval dále až do Mliečna, kde z důvodu prudkého deště ztratil stopu. Podle jeho vůdce štrážm. Sosny byla vypracovaná stopa dlouhá 2,5 km a cca 10 hodin stará, počasí bylo deštivé a foukal silný severozápadní vítr.

Dalším pátráním četnictvo zjistilo, že pravděpodobnými pachateli krádeže byli potulní cikáni Juraj Stojka (přezdíváný Borovička) a Matěj Rafael (přezdíváný Mušul). Dne 15. dubna 1937 je četníci dopadli v Šamoríně a našli u nich i část odcizené kukuřice o hmotnosti cca 60 kg. Tu poškozený František Krček označil jako svůj majetek. Z tohoto

¹⁷⁶ NA, ZČV Praha, inv. č. 884, ka 1073, Spis průb. č. j. 43/36 (OČV Bílovec).

¹⁷⁷ NA, ZČV Praha, inv. č. 884, ka 1073, Spis průb. č. j. 43/36 (OČV Bílovec).

důvodu ji četníci zabavili a odevzdali do prozatímní úschovy obecnímu úřadu v Šamoríně. Oba podezřelé muže předali okresnímu soudu v Šamoríně.¹⁷⁸

2.3.3 Pojištění služebních psů

Pojištění služebních psů četnictva proti způsobeným škodám vždy ve sledovaném období sjednávalo MV na dobu určitou. V letech 1919–1923 využilo služeb pojišťovací společnosti „Danubius“. Poté od roku 1923 byli služební psi pojišťováni u „První české vzájemné pojišťovny v Praze“ vždy na 10 let.

2.3.3.1 Pojištění služebních psů v letech 1919 až 1923

Dne 1. března 1913 uzavřelo rakouské ministerstvo zeměbrany s pojišťovací společností „Danubius“ se sídlem ve Vídni smlouvu o pojištění policejních psů na deset let. Po rozpadu rakousko-uherské monarchie rozhodlo „Kolegium plnomocníků pro likvidaci ministerstva zeměbrany“ o tom, že uznání nebo obnovení pojišťovací smlouvy se zmíněnou společností ponechají na jednotlivých nástupnických státech. Československé ministerstvo vnitra tuto smlouvu uznalo pouze po dobu zbývajících do uplynutí stanovené desetileté lhůty, tj. do 28. února 1923. Stanovilo si podmínku, že nedojde ke změně pojišťovacích podmínek a bude zhotovena nová smlouva zahrnující pouze 27 policejních psů nacházejících se na území Československa ke dni 31. října 1918.¹⁷⁹

MV tedy uzavřelo novou pojistnou smlouvu č. 500.681 s pražskou pobočkou pojišťovací společnosti „Danubius“ se sídlem v Hyberské ulici č. p. 9 v Praze II. zpětně od 1. března 1919 do 1. března 1923. Všechna ZČV o tom informovalo výnosem č. 35.133/1919 ze dne 2. srpna 1919. Zde také uvedlo, že počet pojištěných služebních psů nelze považovat za konečný. V případě potřeby pojištění nového služebního psa vystavila pojišťovna dodatek k pojistce. Pokud služební pes naopak pošel nebo byl pro neschopnost odprodán, pak ústav připsal zbylou finanční částku k dobru. Z tohoto důvodu MV požadovalo, aby bylo vždy informováno o všech změnách.¹⁸⁰

Smlouvou bylo stanoveno, že pojišťovací společnost „Danubius“ vyplatí náhradu škody „pouze při poškození na těle a to při poškození jedné osoby až do 30.000 K, nejvýše však do 100.000 K, bylo-li touže událostí poškozeno neb usmrceno více osob.“¹⁸¹ Každé

¹⁷⁸ NA, ZČV Praha, inv. č. 884, ka 1074, Spis průb. č. j. 12.289/1937 (ZČV v Bratislavě).

¹⁷⁹ NA, MV-SR, inv. č. 2470, sign. 16/109, ka 453, Spis č. 23.807/1919 (MV).

¹⁸⁰ NA, ZČV Praha, inv. č. 883, ka 1069, Složka Psi 1918-30: Výnos č. 35.133/1919 (MV). NA, MV-SR, inv. č. 2470, sign. 16/109, ka 453, Spis č. 32.864/1921 (MV).

¹⁸¹ NA, ZČV Praha, inv. č. 883, ka 1069, Složka Psi 1918-30: Výnos č. 35.133/1919 (MV).

takovéto poškození museli oprávnění četníci zaznamenat do příslušného formuláře¹⁸² a odeslat dané společnosti nejpozději do osmi dnů od okamžiku, kdy škoda vznikla. V případě, že by došlo k opožděnému hlášení či nenahlášení pojistné události, tak by odpovědnost nesli příslušníci četnictva, kteří tak neučinili.¹⁸³

Jak bylo zmíněno výše, informace o pojištění služebních psů byla MV vydána jako výnos. ZČV v Praze jej v rozkazu pro všechna jemu podřízená četnická oddělení doplnilo o instrukce ohledně ohlášení škody a vyplnění příslušného formuláře neboli pojišťovací přihlášky. V případě vzniku pojistné události musel být formulář vyplněn vůdcem služebního psa, který zodpovídal za jeho správnost. Jeho nadřízený, tj. velitel četnické stanice, jej následně doporučeně odeslal pojišťovně „Danubius“. Zároveň také předložil nadřízenému ZČV podrobnou zprávu o události a ohlásil mu, kdy byl formulář odeslán pojišťovně. Velitel ČO následně dostal za úkol obsah této zprávy přezkoumat. V případě zjištěných nejasností mohl nařídit okresnímu četnickému velitelství (OČV) dodatečné prošetření události, které jej pak informovalo o svých závěrech. Výsledek šetření byl pak přiložen k původní zprávě. Tento rozkaz zůstal v platnosti i pro další pojistná období.¹⁸⁴

2.3.3.1.1 Pojistné případy

Nikdy se zcela nepodařilo zabránit škodám, které způsobili služební psi. Žádosti o náhradu škody tedy nebyly ničím výjimečným. Z tohoto důvodu jsou níže uvedeny dva ilustrativní případy, které se v období mezi lety 1919–1923 odehrály.

2.3.3.1.1.1 Žádost o náhradu škody na majetku ze dne 21. března 1919

Dne 21. března 1919 zaslala četnická stanice v Benešově hlášení ZČV v Praze o události, která se odehrála předchozí den. Kolem 16 hodiny se na stanici dostavil místní stavitelský kreslič Emanuel Tichý a oznámil, že byl ve dvoře potrhán služebním psem Circem. Benešovská četnická stanice totiž sousedila s domem, kde byly umístěny kanceláře zaměstnavatele poškozeného stavitele Františka Maříka. Bouda služebního psa stála nedaleko vrat, které oba domy spojovaly. Bouda byla ohrazena prkenným plotem a služební pes zde byl přivázán 1,20 m dlouhým řetězem. Circe prokousal do přepážky otvor, kterým prolezl a dostal se tak za ni cca na 30 cm. Při procházení dvorem Emanuel Tichý přicházel k boudě ze strany, z níž si nemohl povšimnout, že se v ní pes nenachází.

¹⁸² Každá četnická stanice se služebním psem obdržela dva výtisky těchto formulářů. Zbytek byl uložen u nadřízeného ZČV, odkud si jej četnické stanice musely včas vyžádat.

¹⁸³ NA, ZČV Praha, inv. č. 883, ka 1069, Složka Psi 1918-30: Výnos č. 35.133/1919 (MV).

¹⁸⁴ NA, ZČV Praha, inv. č. 883, ka 1069, Složka Psi 1918-30: Výnos MV č. 35.133/1919. NA, ZČV Praha, inv. č. 883, ka 1070, Složka Policejní psi: č. j. 18.507/1919 (ZČV pro Čechy).

Dostal se tak do jeho těsné blízkosti Circe, který mu protrhl kalhoty a zimník ve výši kolen. Poškození obou oděvů mělo rozměr cca 5 cm na obě strany. Žádné zranění na těle pan Tichý neutrpěl a za potrhaný oděv požadoval náhradu v hodnotě 50 Kč.

Na základě této události vydalo ZČV v Praze dne 26. března 1919 podnět k jejímu přešetření. Výsledek šetření OČV se shodoval s popisem případu od benešovské četnické stanice i s tím, že šlo o náhodu ne o pochybení. OČV dále v hlášení ze dne 17. dubna 1919 uvedlo, že podle vyjádření krejčího Josefa Kladivy, jenž oba oděvy spravoval, finanční požadavek není přehnaný. Jelikož se událost stala beze svědků, bylo k hlášení připojeno prohlášení poškozeného Emanuela Tichého.

Dne 21. dubna 1919 si ČO v Benešově vyžádalo doplnění hlášení. Chtělo vědět, v jakém stavu se nalézala dřevěná přepážka boudy služebního psa před incidentem a po něm. OČV předalo rozkaz k vyšetření a dne 29. dubna 1919 informovalo ČO. Podle jeho hlášení byl plot kolem boudy postaven v květnu roku 1918 ze zdravých 2 cm silných prken. Jejich šířka byla 11 cm a mezi nimi se nacházely mezery široké 8 cm. Služební pes Circe rozkousal druhé prkno přepážky shora v hloubce 6 cm a délce 30 cm, čímž vznikl otvor o průměru zhruba 14 cm. Služební pes jej pravděpodobně prokousal mezi 13 a 16 hod., neboť strážm. Ota Habenicht si při krmení ničeho nevšiml. Po nahlášení události byl prokousaný otvor okamžitě vyplněn drátěnou sítí.

Po skončení vyšetřování navrhlo ZČV v Praze vyplacení částky 50 Kč poškozenému Emanuelovi Tichému. Oddělení č. 13 ministerstva vnitra s tím souhlasilo a požádalo o povolení k zaúčtování částky do položky „věcné výlohy“ v rozpočtu četnictva. Jak totiž bylo zmíněno výše, pojištění služebních psů se týkalo pouze újmy na zdraví.¹⁸⁵ MV souhlasilo. Zároveň přikázalo, aby odškodnění bylo panu Tichému vydáno proti písemnému a dvou svědků podepsanému prohlášení, že už nebude požadovat další finanční náhradu.¹⁸⁶

2.3.3.1.1.2 Žádost o náhradu škody za újmu na zdraví ze dne 25. ledna 1922

Druhý incident se odehrál dne 25. ledna 1922 ve Slezské Ostravě, kdy četnický služební pes Donn kousl úředníka nemocenské pokladny Josefa Krupu do pravého ramene.

¹⁸⁵ V této době byla stále ještě v platnosti pojišťovací smlouva sepsaná mezi rakouským ministerstvem zeměbrany a pojišťovnou „Danubius“. Nová pojišťovací smlouva mezi československým ministerstvem vnitra a zmíněným ústavem byla sepsána až v srpnu 1919 s platností zpětně k březnu 1919.

¹⁸⁶ NA, MV-SR, inv. č. 2470, sign. 16/109, ka 453, Spis č. 18.473/1919 (MV).

Poškozený požadoval vyplatit celkem 80 Kč, tj. 30 Kč jako náhradu za lékařské ošetření a 50 Kč za způsobenou bolest. Na základě této události zaslalo ZČV v Opavě dotaz MV, kterak má danou záležitost urovnat a upozorňovalo na to, že četnickí psi byli až do převratu pojištěni. MV odpovědělo, že dle výnosu č. 35.133/1919, který obdržela všechna podřízená ZČV, jsou všichni psi ve službě pojištěni. A dále upozornilo, že všechny takovéto případy musí být do osmi dnů ohlášeny pojišťovací společnosti „Danubius“ pomocí řádně vyplněného formuláře. Bohužel se dosud nepodařilo zjistit, zda a jaká částka byla poškozenému Josefu Krupovi pojišťovnou vyplacena. Je pravděpodobné, že těch 80 Kč vyplatila četnická správa z částky 850 Kč, kterou obdržela za pozdější odprodej psa.¹⁸⁷

2.3.3.2 Pojištění služebních psů v letech 1923 až 1933

Ještě před vypršením planosti předchozí smlouvy oslovilo MV přední pražské pojišťovací instituce, aby mu podaly návrh na pojištění služebních psů četnictva. Jednalo se o pojišťovny: „Slavia“; „Čechoslavia“; „Republikánská lidová pojišťovna“; „Legie“ a „První česká vzájemná pojišťovna v Praze“. Nejvýhodnější nabídku předložila „První česká vzájemná pojišťovna v Praze“ se sídlem ve Spálené ulici č. p. 24 v Praze II., která nabízela roční pojistnou částku 399 Kč 36 h na dvacet psů. Díky tomu s ní MV uzavřelo pojistnou smlouvu č. 61226 na deset let, tj. od 1. března 1923 do 1. března 1933. Pojištění byli všichni psi erární a psi vlastní, kteří měli povolení od MV ke konání bezpečnostní služby nebo se zrovna účastnili kurzu ve výcvikovém středisku v Nových Hradech.¹⁸⁸

Pojistné plnění v případě újmy na zdraví bylo stejné jako u předchozí smlouvy. Navíc bylo nově uzavřeno pojištění o náhradě škody způsobené na cizím majetku a to do výše 10 000 Kč. Pojištěnec se musel na této náhradě spolupodílet 20%, nejméně 20 Kč. Stejně zůstaly i podmínky pro oznámení pojistné události, tj. musela být ohlášena nejdéle do osmi dnů od jejího uskutečnění přesným vyplněním stanoveného formuláře.¹⁸⁹ Za škody vzniklé neoznámením či nesprávným oznámením události opět zodpovídaly odpovědné osoby z řad četnictva. Nově bylo také výslovně stanoveno, že o každé škodě musí být podrobně informováno MV. Od roku 1933 tato agenda přešla pod ÚČPO. Nicméně MV bylo i nadále

¹⁸⁷ NA, MV-SR, inv. č. 2470, sign. 16/109, ka 455, Spis č. 10.825/1922 (MV), Spis č. 14.175/1922 (MV).

¹⁸⁸ NA, MV-SR, inv. č. 2470, sign. 16/109, ka 455, Spis č. 5738/1923 (MV), Výnos č. 15.177/1923 (MV).

¹⁸⁹ Každá četnická stanice měla obdržet jeden formulář k nahlášení újmy na zdraví a jeden formulář k nahlášení škody na majetku. Zbytek formulářů byl uschován u nadřízeného ZČV, které si nové mohlo vyžádat u MV. V případě zrušení stanice se služebním psem byly formuláře vráceny zpět nadřízenému ZČV. Pokud však došlo pouze k přemístění stanice, pak si je vůdce psa vzal s sebou na novou stanici. S pojistkou bylo postoupeno celkem 25 formulářů.

informováno o pojistných událostech, protože pouze ono mohlo podepsat pojišťovně kvitanci.¹⁹⁰

V době uzavírání této nové pojišťovací smlouvy se ke dni 20. února 1923 na území Čech a Slezska nacházelo celkem šest stanic se služebními psy a na území Slovenska jeden dočasný psinec. Ve výcvikovém středisku v Nových Hradech se v této době cvičilo třináct budoucích služebních psů. Z toho devět z Čech, dva z Moravy, jeden ze Slezska a jeden ze Slovenska.¹⁹¹

2.3.3.2.1 Pojistné události

I v pojistném období let 1923–1933 se objevovaly žádosti o náhradu škody. V následujících dvou podkapitolách jsou uvedeny dva případy, kdy služební pes osobě způsobil újmu na zdraví. Ten první z nich je i zároveň ukázkou obrany vůdce v praxi.

2.3.3.2.1.1 Žádost o náhradu škody za újmu na zdraví ze dne 28. června 1923

Dne 28. června 1923 byl vrch. strážm. Václav Hlína v 16 hodin četnickou stanicí v Nýřanech požádán, aby se společně se svým služebním psem Brokem dostavil k tzv. „Čečenské hájovně“ nacházející se v obci Gbelány. Došlo zde k loupeži, při níž bylo jedné ženě odcizeno 2 600 Kč. Vrch. strážm. Hlína na místo ihned vyrazil společně se strážm. Václavem Víznerem. Okradená žena se však na místo činu nedostavila. Vůdce služebního psa tedy počkal na místě, zatímco strážm. Vízner ji šel hledat. Vrch. strážm. Hlína čekání po třech hodinách vzdal a rozhodl se jít k cihelně, v níž bydlela rodina Landauova. Tato německá rodina měla v okolí velice špatnou pověst a také byla známá svým přechováváním cikánů. Po příchodu na místo se vrch. strážm. Hlína zeptal paní Landauové, zda u nich před krátkou dobou nebyli četníci a jaká rodina u jejich obydlí táboří. Žena mu odpovídala velice vyhýbavě a po chvíli na dvorek přišel i její manžel, který jej začal německy urážet. V překladu „*Nechte nás na pokojí pakáže mizerná, vy kradete více jak my a cikáni.*“¹⁹² Četník překvapený urážkou a hrubostí muže vytasil svůj služební revolver a jménem zákona jej vyzval k uklidnění. Paní Landauová však vstoupila mezi oba muže. Jednou rukou odstrkovala svého manžela a druhou vztáhla proti četníkovi. V okamžiku kdy tak učinila, skočil po její ruce služební pes a strhnul ji k zemi. Svým zásahem jí způsobil cca 4 cm dlouhou a 4 mm hlubokou ránu na levé paži. Jan Landau mezitím utekl do domu. Vrch. strážm. Hlína poslal ženu k lékaři. Druhý den oba manžele za urážku

¹⁹⁰ NA, MV-SR, inv. č. 2470, sign. 16/109, ka 455, Výnos č. 15.177/1923 (MV).

¹⁹¹ NA, MV-SR, inv. č. 2470, sign. 16/109, ka 455, Výnos č. 15.177/1923 (MV).

¹⁹² NA, MV-SR, inv. č. 2470, sign. 16/109, ka 455, Spis č. 51.791/1923 (MV).

strážce nahlásil okresnímu soudu ve Stodě. Týž den odeslal hlášení pro MV a incident oznámil „První české vzájemné pojišťovně v Praze“. Pojišťovna celý případ prozkoumala a dospěla k názoru, že poškozená nemá nárok na případnou náhradu škody. Svým jednáním si nehodu zavinila sama.¹⁹³

2.3.3.2.1.2 Žádost o náhradu škody za újmu na zdraví ze dne 28. dubna 1932

Další případ, který vedl k žádosti o náhradu škody za újmu na zdraví, se odehrál dne 28. dubna 1932. Služebním psem z četnickém pátrací stanice v Novém Jičíně byl lehce zraněn dělník Josef Kutschera ze Šenova u Nového Jičína. K jeho zranění došlo zcela náhodou při výcviku psa a nikdo za to nenesl vinu. „*Vůdce odcházel od psa a nezpozoroval, že z blízkých dveří zahrádky vychází poškozený, jehož se pes nepochybně lekl, po něm skočil a způsobil mu na zápěstí pravé ruky /zubem/ nepatrnou odřeninou.*“¹⁹⁴ Poškozený Josef Kutschera zpočátku o náhradu škody vůbec nežádal. Situace se změnila až dne 7. května 1932. V ten den si při výkonu svého povolání zraněnou ruku popálil kyselinou. Na základě svého úrazu pobíral pouze nemocniční příspěvek, který činil 12 Kč denně. Josef Kutschera se tedy rozhodl zažádat o náhradu škody způsobenou služebním psem. Skrze najatého advokáta požadoval vyplatit 300 Kč a vyhrožoval soudním vymáháním požadované částky. Pojišťovna poškozenému vyplatila 200 Kč. Po uzavření pojistné události MV vyplatilo pojišťovně kolkovné v hodnotě 4 Kč.¹⁹⁵

2.3.3.3 Pojištění služebních psů v letech 1933 až 1943

Třetí pojistná smlouva uzavřená ve sledovaném období byla uzavřena také u „První české vzájemné pojišťovny v Praze“, s jejíž cenami bylo MV spokojeno. Výši pojistné částky 14 Kč 80 h ročně za jednoho psa považovalo za velmi nízkou a po propočtení rozdílů, mezi pojistnými částkami a vyplacenými náhradami, i za výhodnou. Z tohoto důvodu uzavřelo s pojišťovnou smlouvu č. 223.654 „*o pojištění zákonité odpovědnosti z držby služebních psů četnictva*“¹⁹⁶ pro dvě stě četnických služebních psů a dospělých mláďat opět po dobu na deset let, tj. od 1. března 1933 do 1. března 1943.¹⁹⁷

Pojistné plnění v případě újmy na zdraví a škody na majetku zůstalo obdobné jako v předcházejícím období. Stejná byla i částka, kterou měl v rámci spoluúčasti uhradit pojistník v případě náhrady škody na majetku. Nezměnila se ani lhůta, během níž musela

¹⁹³ NA, MV-SR, inv. č. 2470, sign. 16/109, ka 455, Spis č. 51.791/1923 (MV).

¹⁹⁴ NA, MV-SR, inv. č. 9000, sign. 13/36, ka 3923, Spis č. 85.480/1932 (MV).

¹⁹⁵ NA, MV-SR, inv. č. 9000, sign. 13/36, ka 3923, Spis č. 85.480/1932 (MV).

¹⁹⁶ NA, MV-SR, inv. č. 9000, sign. 13/36, ka 3923, Spis č. 72.983/1933 (MV).

¹⁹⁷ NA, MV-SR, inv. č. 9000, sign. 13/36, ka 3923, Spis č. 72.983/1933 (MV).

být vzniklá událost nahlášena pojišťovně pomocí správně vyplněného formuláře.¹⁹⁸ O každé škodě muselo být podrobně informováno ÚČPO, ale roční pojistné za všechny služební psy stále platilo MV. Nově byly přímo zmíněny osoby, které v první řadě odpovídaly za škodu způsobenou nesprávným vyplněním formuláře či nenahlášením pojistné události. Jednalo se o vůdce služebního psa a velitele příslušné četnické stanice. Z důvodu zamezení vysokého počtu škod způsobených služebními psy, bylo každému vůdci psa přikázáno, aby dbal co největší opatrnosti při výcviku a používání psa ve službě.¹⁹⁹

2.3.3.3.1 Pojistné případy

Nehody způsobené služebními psy se nevyhnuly ani tomuto období. Pro potřeby této podkapitoly byly vybrány dva případy, které opět ilustrují řešení pojistných událostí ve sledované době.

2.3.3.3.1.1 Žádost o náhradu škody za újmu na zdraví ze dne 12. července 1936

Podle hlášení ze dne 14. července 1936 od strážm. Václava Řeháka II. pro ÚČPO se příhoda odehrála, dne 12. července 1936 kolem 16 hodiny v lese zvaném „Kozaj“. Les se nacházel nedaleko obce Volové na Podkarpatské Rusi. Nehoda se stala při cvičení služebního psa Lamenta. Zmíněný četník jej zde cvičil ve stopování, když se najednou z levé strany potoka cca 300 m vysoko v lese ozvala rána z pušky. Služební pes okamžitě vyrazil do stráně. V témže okamžiku vyšla z křoví Marie Lipejová ze Zapredílu, jež nesla svému muži svačinu. Pes Lament se tak zcela nešťastnou náhodou srazil s paní Lipejovou, kterou kousl do paže pravé ruky. Vůdce psa strážm. Řehák v hlášení doslova uvedl: „*služeb. psa nemohl jsem dříve od Lipejové na stopovací šňůře strhnouti, jelikož vysoká tráva a husté křoviny mě zabránily ve výhledu.*“²⁰⁰ Po přivolání psa k sobě poskytl strážmistr zraněné první pomoc a doprovodil ji k lékaři MUDr. Evženu Martonovi v obci Volová. Lékař ji ošetřil a propustil do domácího léčení, které odhadl na cca osm dní. Na závěr svého hlášení informoval strážm. Řehák nadřízené o tom, že služební pes Lament byl dne 16. června 1936 očkovan proti vzteklině a o odeslání předepsaného formuláře „První české vzájemné pojišťovně v Praze“.

¹⁹⁸ Každá četnická stanice obdržela pět výtisků formulářů. Zbytek byl uložen u příslušného ZČV, které si v případě nedostatku mohlo vyžádat další u ÚČPO. V případě zrušení stanice se služebním psem byly formuláře vráceny zpět nadřízeném ZČV. Pokud však došlo pouze k přemístění stanice, pak si je vůdce psa vzal s sebou na novou stanici.

¹⁹⁹ NA, MV-SR, inv. č. 9000, sign. 13/36, ka 3923, Výnos č. 12.837/1933 (MV).

²⁰⁰ NA, ZČV Praha, inv. č. 883, ka 1070, Spis č. 100/36 – hlášení strážm. Řeháka.

Velitel četnické stanice ve Volovém následně celou událost prošetřil a dne 15. července 1936 informoval nadřízené orgány o pravdivosti údajů v hlášení vůdce služebního psa strážm. Řeháka. Zároveň jej doplnil o informaci, že paní Lipejová byla malé postavy a při střetu se psem nezůstala okamžitě stát, nýbrž se oháněla rukama. To byl také důvod, proč ji pes Lambert kousl.

ÚČPO se k celému případu vyjádřilo následovně: „*Vůdce měl psa na stopovací šňůře. Když byla tato volná, nenapjatá, mohl, kdyby byl býval pohotovější, psa zadržeti a nedovolovati mu útěk ve směru střelby.*“²⁰¹ Vůdce služebního psa strážm. Karel Řehák II. byl poučen, aby napříště byl opatrnější. Poškozené Marii Lipejové byla pojišťovnou vyplacena náhrada 350 Kč a posléze ministerstvo vnitra vyplatilo zmíněnému ústavu kolkovné v hodnotě 7 Kč.²⁰²

2.3.3.3.1.2 Žádost o náhradu škody na majetku ze dne 5. července 1937

Druhá pojistná událost se odehrála u četnické stanice Velká v hodonínském okrese. Vůdce služebního psa Lexe byl na dovolené a tak psa dostal na starosti jeho zástupce šstrážm. Alois Křištof. Ten však bohužel neměl ve svém domě vhodné místo, kam by mohl Lexe umístit a tak jej uzavřel na dvoře domu nepřítomného vůdce psa. Ačkoliv Lex byl zde zvyklý, tak se dne 5. července 1937 zhruba kolem 20 hodiny prokousal tyčkovým plotem ze dvora na zahradu. Zde přeskočil plot a dostal se na ulici, kde napadl dělníka Ladislava Kozaného. Naštěstí mu pouze roztrhl levý rukáv kabátu. Pojišťovna poškozenému vyplatila náhradu škody o částce 65 Kč. Četnická správa byla povinna se dle dohody v tomto případě podílet 20 Kč. Plus navíc musela uhradit 2% z kolkovného, tj. 90 haléřů. Z čehož plyne, že četnická účtárna zaúčtovala celkem 20 Kč 90 hal do položky č. 14 „Různé výdaje – výlohy za chov a výcvik služebních psů“. Spis o průběhu vyšetřování a informace o případném napomenutí šstrážm. Křištofa se zatím dohledat nepodařilo.²⁰³

2.4 Ochranní psi na četnických stanicích v letech 1933 až 1938

V roce 1922 kpt. Pelant ve svém článku *Organizace pátrací služby četnictva* v časopise *Bratrství*, kde se zabíral úpravou této služby, zmínil mimo jiné i psy i soukromé průvodní psy. Podle jeho názoru mělo být příslušníkům četnictva povoleno je používat s tím, že by

²⁰¹ NA, ZČV Praha, inv. č. 883, ka 1070, Spis č. 100/36 – vyjádření ÚČPO.

²⁰² NA, ZČV Praha, inv. č. 883, ka 1070, Spis č. 100/36. NA, MV-SR, inv. č. 12881, sign. 13/24, ka 6080, č. 59.458/1936 (MV).

²⁰³ NA, MV-SR, inv. č. 12881, sign. 13/24, ka 6080, Spis č. 59.014/1937 (MV).

byly úředně stanoveny povolené rasy. Dále tuto myšlenku kpt. Pelant nerozváděl. O rok později, tj. 26. září 1923, navrhoval zavedení průvodních psů²⁰⁴ velitel ČO v Mladé Boleslavi. Ten v nich spatřoval možnost ochrany četníka při občůzkové službě v noci a v nepřehledném terénu. Zároveň tak reagoval na situaci ve svém obvodu, kde se nacházela spousta četníků vlastních psy. Většina z nich se však nemohla nebo nechtěla zúčastnit výcvikového kurzu, např. z majetkových důvodů či nemožnosti doložit čistokrevnost psa. Na základě toho velitel ČO navrhoval zavedení průvodních psů do pochůzkové služby. Jejich použití by bylo vázáno na úspěšné složení zvláštních zkoušek a následně vydaném povolení. Expon. št. četn. důst. v Mladé Boleslavi zmíněný návrh doporučil pro odlehle a nebezpečné kraje za předpokladu, že použití přezkoušeného psa bude povoleno nadřízeným ZČV v denním rozkazu. Dne 12. října 1923 předložil zástupce zemského četnického velitele pplk. Šustr zprávu MV, které ji postoupilo GVC gen. Vyčítalovi. Ten se vyjádřil následovně: „*Mám za to, že nelze se prozatím navrženou otázkou podrobněji zabývat, poněvadž jest instituce policejních psů pro kriminální potřebu u četnictva teprve v začátcích a jest tudíž nutno soustřediti veškerou činnost v tomto smyslu nejprve na řádné vybudování této instituce. Teprve pak, až se tak stane, mohlo by se snad uvažovati o návrhu předloženém velitelem četnického oddělení v Mladé Boleslavi.*“²⁰⁵ MV vyjádřilo souhlas se stanoviskem GVC a podotklo, že k použití psa na obranu četníka nebyla dosud vytvořena opora v legislativě.²⁰⁶ K tomu došlo pravděpodobně v roce 1924 či 1925, kdy bylo stanoveno, že použití služebního psa se rovná použití zbraně.

O realizaci návrhu a zavedení průvodních resp. ochranných psů začalo MV uvažovat až v květnu 1933. Důvodem byla zvyšující se kriminalita a množící se fyzické útoky na příslušníky četnického sboru při konání služby. Těch od vzniku Československé republiky zahynulo celkem 61 ke květnu 1933. Zároveň tak MV chtělo využít záliby velké části četníků v chovu a případně výcviku psů.²⁰⁷

²⁰⁴ Průvodní psi měli být alternativou ke služebním psům, kteří na základě úspěšného složení zkoušek mohli být používáni v kriminální i pochůzkové službě.

²⁰⁵ NA, MV-SR, inv. č. 2470, sign. 16/109, ka 454, Spis č. 58.742/1924 (MV) – vyjádření GVC.

²⁰⁶ PELANT, Organizace pátrací služby četnictva (2. pokračování), in: *Bratrství: List československé milice.*, 1924, roč. 4, č. 24, s. 2, 3.; NA, MV-SR, inv. č. 2470, sign. 16/109, ka 454, Spis č. 58.742/1924 (MV).

²⁰⁷ NA, MV-SR, inv. č. 9000, sign. 13/36, ka 3923, Spis č. 32.208/1933 (MV).

2.4.1 Jednání o zavedení ochranných psů

Dne 10. května 1933 vydalo MV výnos č. 32.208, kde zveřejnilo svůj záměr zavést ochranné psy především na četnických stanicích s těžko přehledným a lesnatým terénem, a na stanicích v pohraničí. Na čistokrevnosti psů zde vůbec nezáleželo, pouze na splnění stanovených, zatím blíže nespecifikovaných, podmínek. Nicméně MV již zde avizovalo, že majitelé ochranných psů budou hradit veškeré výlohy ze svých vlastních prostředků. Na závěr výnosu si ministerstvo vyžádalo od všech ZČV předložení návrhů a v úvahu přicházející stanice do 1. července 1933.²⁰⁸

2.4.1.1 Vyjádření Zemského četnického velitelství v Bratislavě

Za ZČV v Bratislavě se dne 24. června 1933 vyjádřil jeho velitel gen. Adamička. Radil přidělit ochranné psy do míst, kde byly pro jejich činnost splněny podmínky. Na pět četníků měl připadat jeden speciálně vycvičený pes přesně dané rasy. Toho by podle stanovených směrnic a po ukončení výcviku, vyzkoušel velitel ČO. Na základě výsledku by pak dané ZČV povolilo použití psa ve službě. Zkušenosti měli majitelé ochranných psů získávat na stanicích se státními služebními psy či na četnických pátracích stanicích. Dle gen. Adamičky, který si uvědomoval značnou zadluženost velké části četnického sboru, by měla četnická správa přispívat na výživu psa a hradit (alespoň částečně) povinné pojištění – doporučoval jej sjednat s pojišťovnou „Slavií“. Pokud by toto nebylo možné, pak radil v určitých oblastech zavést ochranné psy na zkoušku za předpokladu, že by byli majetkem sloužících četníků. Tím by ale četnická správa neměla takový vliv v této záležitosti. Dále doporučoval, aby na ochranné psy byly v některých případech uplatňovány stejné výhody jako na psy služební, např. při dopravě veřejnými prostředky, osvobození od obecních dávek. O použití psa ve službě by rozhodoval velitel stanice.²⁰⁹

2.4.1.2 Vyjádření Zemského četnického velitelství v Užhorodě

Dne 26. června 1933 se vyslovalo i ZČV v Užhorodě. To také souhlasilo se zavedením ochranných psů a podalo návrh služeb, při kterých by mohl pes být použit např. pochůzky za pytláky, služby na státní hranici, pronásledování cikánských a jiných tlup. Naopak se nedoporučovalo užití ochranného psa při eskortě, střežení vězňů, asistenci a místní službě. Pes by musel být vycvičen k absolutní poslušnosti a v obci veden na krátké šňůře. O použití psa ve službě by rozhodoval velitel stanice a vše by zaznamenával do staniční

²⁰⁸ NA, MV-SR, inv. č. 9000, sign. 13/36, ka 3923, Spis č. 32.208/1933 (MV).

²⁰⁹ NA, MV-SR, inv. č. 9000, sign. 13/36, ka 3923, Spis č. 48.947/1933 (MV): č. j. 7967/33, č. j. 47.160-13-1933.

služební knihy. Povolení k držení ochranného psa by obdržel každý spolehlivý četník na stanici, přičemž při vícečlenné hlídce by byl použit pes velitele hlídky.²¹⁰

2.4.1.3 Vyjádření Zemského četnického velitelství v Brně

Svůj pohled na zavedení ochranných psů formuloval dne 30. června 1933 gen. Putna ze ZČV v Brně. Ten velmi vítal nápad na zavedení ochranných psů, ale shledával velký problém ve finanční otázce. Podle jeho názoru nejnižší náklad na psa by činil 100 až 150 Kč měsíčně bez pojištění. Z toho vyplývá, že ochranného psa by si mohli pořídit pouze majetnější četníci a jejich život by byl tedy chráněn více. Z tohoto důvodu gen. Putna navrhoval, aby stát platil veškeré výdaje nebo alespoň přispěl značnou částkou. Uvědomoval si však, že v dané „finančně kritické“ době nelze od státu něco takového očekávat a tudíž doporučoval se zavedením ochranných psů počkat na příhodnější dobu. I přes toto své stanovisko navrhl generál určitá opatření k fungování ochranných psů u četnictva. Psa by mohl vlastnit kterýkoliv četník bez ohledu na umístění stanice, ale musel by za něj sám platit pojištění u pojišťovny, se kterou se dohodlo ministerstvo vnitra. Výcvik psa i jeho majitele by probíhal podle knihy od Jaroslava Drásta a Stanislava Knora *Tělověda, výcvik, choroby, chov a výživa psa pro účely policejní služby*²¹¹ a pokud by to bylo možné, tak ve spolupráci s kynologickými spolky. Za samozřejmost gen. Putna považoval vycvičení ochranného psa tak, aby byl za všech okolností ovladatelný, dovedl upozornit hlídku na nebezpečí a případně pomohl odvrátit útok atd. Zda je ochranný pes schopen služby by posoudil při přezkoušení velitel nadřízeného četnického oddělení. Na základě jeho doporučení by příslušné ZČV vydalo povolení k užívání psa ve službě a velitel příslušné četnické stanice by rozhodoval o jeho použití. Gen. Putna nedoporučoval příliš omezit používání ochranných psů, aby četníci neztratili zájem. Z tohoto důvodu radil povolit vodění psů ve stejných případech, jako když je četník povinen mít při sobě ve službě karabinu podle výnosu MV z listopadu 1927 č. 69.165/27-13. Jednalo se např. o provádění eskort, obchůzky v pohraničí a kontrolování potulných tlup mimo osady.²¹²

2.4.1.4 Vyjádření Zemského četnického velitelství v Praze

Jako poslední se dne 5. července 1933 vyjádřil v zastoupení za zemského četnického velitele plk. Holna ze ZČV v Praze. Doporučoval, aby každý četník mohl vlastnit

²¹⁰ NA, MV-SR, inv. č. 9000, sign. 13/36, ka 3923, Spis č. 48.947/1933 (MV): č. j. 1514, č. j. 46.133-13-1933.

²¹¹ DRÁSTA, Jaroslav, KNOR, Stanislav, pozn. 5.

²¹² NA, MV-SR, inv. č. 9000, sign. 13/36, ka 3923, Spis č. 48.947/1933 (MV): č.j. 3663/1933, č. j. 46.785-13-1933.

ochranného psa bez ohledu na umístění stanice, jelikož psa považoval za nejučinnější ochranný prostředek. Na druhou stranu si však uvědomoval špatnou finanční situaci podřízených četníků zejména těch z pohraničních a smíšených oblastí. Další problém shledával v tom, že pokud by svobodný četník byl odvolán např. na soustředění či dovolenou, neměl by se kdo o psa starat, zatímco u ženatého četníka by to bylo snazší. Z těchto důvodů navrhl plk. Holna dvojí řešení. Na stanice v ohrožených krajích radil pořídit erární ochranné psy, kteří měli být vycvičeni ve výcvikovém centru v Pyšelích ve speciálním zkráceném kurzu. Jeden nebo dva by byli trvale umístěni na stanici a doprovázeli by hlídky. Jednalo by se především o pohraniční stanice v lesnatých oblastech Krkonoš, Šumavy a Rudohoří. Jestli by toto nebylo možné, pak navrhoval dát každému žádajícímu četníkovi povolení k držbě psa, pokud by zaručil, že se o něj patřičně postará. Tento ochranný pes by pak byl výhradně jeho vlastnictvím a doprovázel by do služby pouze jeho. Psa by si žádající mohl zakoupit přímo v chovné stanici v Pyšelích, jednalo by se o přebytečná mláďata, nebo zprostředkováním skrze kynologické spolky. Dále plk. Holna uvedl, že by byl velmi vhodný státní příspěvek. Pokud by to nešlo, pak radil alespoň sjednání hromadné pojistky a osvobození vlastníků psů od obecní dávky ze psa. O použití psa ve službě by rozhodoval velitel stanice, jenž by vše zaznamenával do staniční služební knihy a četníkovy služební knížky pod zkratkou OP.²¹³

2.4.1.5 Vyjádření Ústředního četnického pátracího oddělení

Všechna tato vyjádření od ZČV zaslal plk. Ježek z vojenské skupiny 13. oddělení ministerstva vnitra dne 5. srpna 1933 na ÚČPO a žádal jej o jeho stanovisko. Odpověď sepsal dne 9. srpna 1933 náměstek zastupující velitele ÚČPO mjr. Pinkas. Podle jeho názoru vše již směřovalo k zavedení ochranných psů do četnické služby, proto se soustředil na praktickou stránku věci. Navrhoval používat pouze zdatné a učenlivé psy, nejlépe stejné rasy jako služební psi. Ti měli být absolutně poslušní, obratní, snadno a za všech okolností ovladatelní. Jejich hlavním úkolem se mělo stát doprovázení četníků na obchůzkách, při kterých by prohledávali okolní nepřehledný terén a tak zajišťovali četníkovu bezpečnost. Z tohoto důvodu mjr. Pinkas navrhoval jejich umístění na stanicích s neuspořádaným terénem, tj. v horách a lesnatých oblastech; v pohraničí; v oblastech se zvýšenou kriminalitou; ostatních. Dále doporučoval použití psů při doprovodu nebezpečných zločinců. Držení a používání psů na četnických stanicích mělo být povoleno každému

²¹³ NA, MV-SR, inv. č. 9000, sign. 13/36, ka 3923, Spis č. 48.947/1933 (MV): č.j. 11.853/33, č. j. 48.947-13-1933.

z žádajících četníků, avšak přitom by nesmělo dojít k ohrožení bezpečnosti příchozích návštěv na stanici.

Z hlediska výcviku považoval mjr. Pinkas za nejlepší řešení školení ochranných psů a jejich majitelů ve speciálních kurzech pod dohledem zkušených odborníků. Tento způsob výcviku však nebylo možné realizovat z finančních důvodů, proto navrhl jiný a především levnější způsob. Nezkušeným četnickým zájemcům o ochranného psa měli pomáhat radou i skutkem vůdci služebních psů, kynologické spolky a v neposlední řadě i odborná literatura. Každopádně ochranný pes před přezkoušením musel ovládat cviky poslušnosti a obratnosti; obranu napadeného vůdce; zadržení a střežení prchající osoby a musel být schopen odmítnout potravu od cizího člověka. Největší důraz při přezkoušení měl být kladen na absolutní poslušnost ochranného psa. Přezkoušení, podle návrhu mjr. Pinkase, by prováděl příslušný velitel četnického oddělení za doprovodu nejbližše zařazeného vůdce služebního psa. Největší pozornost měli věnovat míře poslušnosti psa. Po úspěšném absolvování zkoušek bylo možné brát ochranného psa se souhlasem velitele do služby. Jeho zajištění při vodění doporučoval mjr. Pinkas upravit stejně jako u psů služebních a to na základě výnosu ministerstva vnitra č. 27.500-13 ze dne 9. května 1923.

Dále se mjr. Pinkas věnoval otázce pojištění ochranného psa. Vzhledem k tomu, že majitel měl platit veškeré výdaje sám, doporučoval „*usnadnění držby*“²¹⁴. To mělo spočívat v tom, že četnická správa by sjednala nejvýhodnější pojištění pro ochranné psy u některé z pojišťoven. Jako příklad uváděl „První českou vzájemnou pojišťovnu v Praze“, kde byli pojištěni služební psi četnictva.

Na závěr své zprávy ještě mjr. Pinkas navrhl, že jako ochranní psi by mohli být používáni i již vyřazení služební psi. Ti by byli umístěni bez náhrady na stanici, která by o ně požádala a jejíž příslušníci by si nemohli dovolit zakoupit vlastního psa.²¹⁵

2.4.1.6 Vyjádření hospodářské skupiny 13. oddělení ministerstva vnitra

Dne 10. srpna 1933 zaslal plk. Ježek žádost hospodářské skupině 13. oddělení ministerstva vnitra „*k nezávaznému zjištění nejvýhodnějšího pojištění ochranných psů v rámci zásad, vytčených výnosem ze dne 10. V. 1933, čís. 32.208-13, s tím, že v přítomné době nelze ani aproximativně určit počet v úvahu přicházejících psů.*“²¹⁶ Hospodářská skupina se

²¹⁴ NA, MV-SR, inv. č. 9000, sign. 13/36, ka 3923, Spis č. 48.947/1933: č. j. 139 sl. p. – 1933.

²¹⁵ NA, MV-SR, inv. č. 9000, sign. 13/36, ka 3923, Spis č. 48.947/1933: č. j. 139 sl. p. – 1933.

²¹⁶ NA, MV-SR, inv. č. 9000, sign. 13/36, ka 3923, Spis č. 48.947-13-1933 (MV) – hospodářská skupina.

vyjádřila dne 8. září 1933. Podle jejího názoru se jednalo o soukromé vlastnictví, a tudíž nedoporučovala, aby MV s pojišťovny jednalo. Navrhovala, aby tak učinil „Masarykův četnický vzdělávací a podpůrný fond“ ve smyslu ustanovení §4 bodu f.²¹⁷

2.4.2 Zavedení ochranných psů

S přihlédnutím k výše uvedeným návrhům bylo dne 10. října 1933 výnosem MV č. 48.947/13-1933 povoleno braní ochranných psů do služby. Tím došlo k úplnému zrušení doposud platného ustanovení § 10 četnické služební instrukce platící ještě z dob habsburské monarchie. MV tak svolilo k tomu, aby si četník ve zcela mimořádných případech, tj. pokud byla ohrožena veřejná bezpečnost nebo jeho bezpečnost při výkonu služby, mohl na občůzku s sebou vzít ochranného psa. Plemeno nebylo přesně specifikováno, ale ministerstvo doporučovalo stejnou rasu jako u psů služebních. Důležité bylo, aby ochranný pes splňoval požadavek absolutní poslušnosti a ovladatelnosti v každé situaci. Dále musel pes dokázat splnit následující úkoly: zajištění bezpečnosti jeho vůdce prohledáváním terénu a nepřehledných míst; ochránění vůdce před útoky cizích osob. Povolení k použití ochranného psa ve službě vydával velitel četnické stanice, poté co se přesvědčil o spolehlivosti psa. Udělené povolení pak zapsal na závěr předepsané služby do staniční služební knihy. Nutno podotknout, že ochranní psi byli považováni, podle ustanovení §2 odst. 1 vzorných pravidel o vybírání dávky ze psů, za psy služební a tudíž nebyli jejich majitelé povinni za ně hradit obecní dávku ze psů.²¹⁸

Dva roky po zavedení ochranných psů byl dne 4. dubna 1935 výše uvedený výnos upraven novelizovaným zněním č. 14.318/13-1935. MV zde pojem mimořádné případy nahradilo specifikací míst, kdy četník s sebou mohl mít psa z bezpečnostních důvodů. Jednalo se o: pohraničí; kraj nepřehledný, lesnatý, málo zalidněný a noční dobu. Dále bylo upřesněno povolení pro braní obranného psa do služby. Stále jej vydával velitel stanice případ od případu, avšak na základě vyjádření velitele ČO nebo nejblíže zařazeného vůdce příp. majitele služebního psa. Po dokončení výcviku ochranného psa musel jeden z nich provést přezkoušení.²¹⁹

²¹⁷ NA, MV-SR, inv. č. 9000, sign. 13/36, ka 3923, Spis č. 48.947-13-1933 (MV) – hospodářská skupina.

²¹⁸ NA, MV-SR, inv. č. 9000, sign. 13/36, ka 3923, Výnos MV č. 48.947/13-1933 (MV).; ERHART, Josef, pozn. 1, s. 397.

²¹⁹ ERHART, Josef, pozn. 1, s. 270.

2.4.3 Pojištění ochranných psů

Majitelé ochranných psů mohli své „pomocníky ve službě“ pojistit u pojišťovny „Slávie“ na základě úmluvy mezi touto pojišťovnou a „Masarykovým četnickým podpůrným a vzdělávacím fondem v Praze“. Předmětem této úmluvy bylo „*dobrovolné hromadné pojištění příslušníků čs. četnictva proti následkům zákonné odpovědnosti plynoucí jim z držby ochranných psů, jichž držba jim byla povolena ministerstvem vnitra.*“²²⁰ Uzavřené pojištění se vztahovalo na škody způsobené držbou ochranných psů, např. poškození majetku cizích osob. Pojistné na jeden kalendářní rok činilo 15 Kč za jednoho psa. Pro účely této úmluvy byl pozměněn odstavec 1, článek 3. pojistných podmínek a to tak, že pojištěný četník musel z každé poskytnuté náhrady škody a všech placených nákladů uhradit 20 Kč ze svých prostředků. Nejvyšší finanční částky, které mohly být vyplaceny, byly rozděleny takto: 30 000 Kč v případě usmrcení či poranění jedné osoby; 100 000 Kč pokud došlo k usmrcení nebo poranění více osob; 10 000 Kč jestliže došlo k poškození cizího majetku.²²¹ Informace o pojištění ochranných psů byly uvedeny ve výnosu ministerstva vnitra k č. 20736/34 ze dne 4. května 1934 a ve „Věstníku četnictva č. 7/1934“.²²²

2.5 Osobnosti četnické kynologie

Tato podkapitola je věnována vybraným osobnostem z řad četnictva, které značnou měrou přispěly k rozvoji a propagaci kynologie u četnictva především ve sledovaném období. Všichni četníci jsou řazeni podle data narození. Výjimku tvoří Theodor (Bohuslav) Rotter, jenž se kynologii věnoval už za dob habsburské monarchie a je považován za jednoho ze zakladatelů četnické kynologie. U všech osob je kladen důraz především na jejich přínos četnické kynologii.

2.5.1 Theodor (Bohuslav) Rotter

Theodor Rotter se narodil 28. března 1873 v Českém Krumlově. Po absolvování středního vzdělání v Českých Budějovicích pokračoval ve studiu na kadetní škole v Praze. Tu v roce 1893 ukončil s dobrými výsledky a následně 18. srpna nastoupil jako důstojník k vojenskému pluku. Později Theodor Rotter přestoupil k četnictvu, kde zpočátku v hodnosti rytmistra vykonával funkci velitele četnického oddělení na Kladně.²²³ V roce

²²⁰ NA, MV-SR, inv. č. 9000, sign. 13/36, ka 3923, Spis č. 20.763/34 – úmluva.

²²¹ NA, MV-SR, inv. č. 9000, sign. 13/36, ka 3923, Spis č. 20.763/34. ERHART, Josef, pozn. 1, s. 397.

²²² Viz příloha č. 7: Pojištění ochranných psů u pojišťovny „Slavia“

²²³ Podle zjištění autorů M. Dlouhého a J. Rulce se osobnost Theodora Rottera objevuje i v knize od Jaroslava Haška *Osudy dobrého vojáka Švejka za světové války*.

1908 se cestou z dovolené zúčastnil kurzu pro výcvik policejních psů v německém Saarbrückenu, který byl určen pro pruské četnictvo a vedl jej policejní komisař Konrad Most. Po návratu do vlasti se Theodor Rotter rozhodl z vlastních prostředků zakoupit dva ovčácké psy „Vlka a Vlčku“ a s pomocí dvou četníků je cvičil pro použití v četnické službě. V roce 1910 na popud jeho a spolku „C. a k. rakousko–uherského spolku pro policejní psy“ ke zkušebnímu umístění tří psů na četnické stanice. Rok na to, jak bylo již zmíněno, vydal Theodor Rotter první služební předpis *Anleitung zur Dressur von Polizeihunden*²²⁴. V roce 1915, z pozice velitele četnického oddělení v Písku, zřídil major Rotter první státní četnický psinec v Čechách. I zde se intenzivně zabýval výcvikem a chovem policejních psů. O dva roky později byl pověřen odbornou inspekcí stanic s policejními psy.

V době 1. světové války sloužil Theodor Rotter krátkodobě např. v Černé Hoře, kde na jeho návrh došlo k zavedení četnických psů. Po návratu do Čech působil po zbytek války jako štábní důstojník na ZČV v Praze. Po vzniku Československa přechodně používal jméno Bohuslav²²⁵ a v roce 1919 odešel s hodností podplukovníka do penze. I nadále se však věnoval kynologii a používání psů a to nejen v bezpečnostní službě. Na toto téma napsal řadu odborných textů a publikací např. *České pastýřství a plemena pastýřských psů*²²⁶; *Výchova a výcvik psa pro účely služební a sportovní*²²⁷, přičemž tato kniha byla schválena jako služební pomůcka pro četnictvo, finanční stráž a zaměstnance Československých státních drah. Theodor Rotter byl také činný i v kynologických spolcích, mimo jiné se podílel na založení „Svazu organizací kynologických“ (později přejmenován na „Československý svaz kynologický“). Dále se angažoval ve snahách na udržení a obnovení chovu pražského krysaříka. Bohužel se celá dokumentace k tomuto plemeni před jeho smrtí ztratila. Stejně tak ke konci života přišel o svůj veškerý majetek. Theodor Rotter zemřel v roce 1944.²²⁸

2.5.2 Josef Ježek

Josef Jan Matěj Ježek, který stál u zrodu československé služební kynologie u četnictva, se narodil 2. srpna 1884 v Žamberku, jako prostřední ze tří sourozenců. Po dokončení obecné školy pokračoval ve studiu na gymnáziu. To však nedokončil, neboť se dal zapsat do

²²⁴ ROTTER, Theodor, pozn. 20.

²²⁵ Z tohoto důvodu je v této práci v letech 1919 a 1920 uváděn jako Theodor (Bohuslav) Rotter.

²²⁶ ROTTER, Theodor. *České pastýřství a plemena pastýřských psů*, Předmostí: Domov, 1943.

²²⁷ ROTTER, Theodor. *Výchova a výcvik psa pro účely sportovní a služební*, Kroměříž: J. Gusek, 1938.

²²⁸ NA, GVČ, inv. č. 168, ka 155, Osobní záznamy Theodora Rottera. DLOUHÝ, Michal, pozn. 6, s. 320. JEŽEK, Josef, pozn. 12, s. 2- 4. ROTTER, Theodor, pozn. 21, s. 329. RULC, Jirí et al., pozn. 7, s. 31, 100, 125, 126.

Zeměbranecké kadetní školy ve Vídni. Po jejím úspěšném dokončení se byl přidělen k 22. zeměbraneckému pěšímu pluku v Černovicích na dnešní Ukrajině. V roce 1909 ukončil své působení v armádě v hodnosti poručíka a na vlastní žádost přešel k četnictvu, tj. k Zemskému četnickému velitelství v Černovicích. Zde se v roce 1910 oženil s Olgou ze Semaku dcerou vysokého hodnostáře řeckokatolické církve, která o sedm let později zemřela. Do roku 1917 Josef Ježek několikrát změnil působiště a byl i povýšen. V červnu 1917 byl převelen na ministerstvo zeměbrany do Vídně, kde až do konce války působil v četnickém oddělení jako konceptní důstojník.

Po vzniku samostatného Československa se Josef Ježek v hodnosti kapitána stal velitelem četnického oddělení v Jindřichově Hradci. Po té od března do listopadu 1919 byl poslán k ZČV do Bratislavy, aby zde pomohl vybudovat četnictvo. V listopadu po svém návratu do Čech byl přidělen jako pobočník přednosty na 13. oddělení MV, které mělo na starosti četnictvo. Josef Ježek se zde zabíral mimo jiné otázkou rozvoje četnické pátrací služby a její organizací. V roce 1921, již v hodnosti podplukovníka, se zasloužil o založení četnického oddělení u poznávacího úřadu policejního ředitelství v Praze. Roku 1925 se stal přednostou 13. oddělení ministerstva vnitra. I z této pozice se neustále snažil o zlepšování četnické pátrací služby. Jako vášnivý kynolog se podílel na založení „Ústavu pro chov a výcvik služebních psů četnictva v Pyšelích“, jehož činnost velmi podporoval. Toto mu bylo později vyčítáno. Zároveň byl také osočován z toho, že výživu služebních psů upřednostňoval před sociálními otázkami četnictva. Jednalo se samozřejmě o lež, kterou mu pomáhal popřít i jeho kolega a přítel pplk. Oldřich Pinkas. Kromě rozvoje četnické kynologie se Josef Ježek také podílel na přeměně četnického oddělení na ÚČPO, založení odborného časopisu Bezpečnostní služba, zahájení vysílání bezpečnostního rozhlasu či na zavedení četnických leteckých hlídek.

Roku 1936 byl již jako generál Josef Ježek převelen do Bratislavy, kde necelý rok zastával funkci zemského četnického velitele pro Slovensko. Zde se angažoval za záchranu rasy tatranský čuvač a jeho používání u četnictva. Od února 1937 působil generál Ježek jako zemský četnický velitel pro Čechy. Z tohoto postu povýšil dne 3. června 1939 na ministra vnitra protektorátní vlády a posléze i na generálního velitele četnictva. V lednu 1942 se však dostal do sporu s K. H. Frankem, což vedlo k Ježkovu odvolání. Do konce války tedy pracoval jako referent Západočeské kaolinky. Po válce byl v květnu 1945 zatčen a v lednu 1947 odsouzen za zločin proti státu. K jeho potrestání však nedošlo, protože mu podařilo

dokázat svou pomoc českým občanům v době okupace. Poté pracoval jako referent v jedné pražské firmě, avšak stále byl Josef Ježek perzekuován. V dubnu 1954 byl zatčen za údajnou činnost proti státnímu zřízení a ve vykonstruovaném procesu v červenci 1954 odsouzen na doživotí. Josef Ježek byl z vězení propuštěn až na základě amnestie v květnu 1960. V březnu o devět let později zemřel v Praze.²²⁹

2.5.3 Oldřich Pinkas

Oldřich Pinkas se narodil dne 3. září 1886 v Tachlovicích, v okrese Kladno. Po vystudování gymnázia v Praze, pokračoval ve studiu češtiny a němčiny na filozofické fakultě v Praze. Před ukončením školy jej však zastihla válka a musel narukovat. Po skončení války se k učitelské profesi již nevrátil a dne 9. července 1919 nastoupil do služeb četnictva jako druhý pobočník zemského četnického velitele v Bratislavě. V říjnu téhož roku se oženil s Marií roz. Černou, s níž společně vychoval tři²³⁰ syny. V červnu 1920 s úspěchem absolvoval školu pro četnické důstojníky a nedlouho poté byl přeřazen jako konceptní důstojník ve 13. oddělení ministerstva vnitra. Zde působil jeho přítel, již zmíněný, Josef Ježek. Pravděpodobně i na jeho popud, sepsal Oldřich Pinkas společně s Josefem Povondrou příručku *Pokyny pro službu pátrací a daktyloskopickou bezpečnostních orgánů*²³¹. Velmi se také věnoval četnické kynologii, z tohoto důvodu byl členem „Klubu pěstitelů policejních a ušlechtilých psů v Praze.“ V roce 1922 odjel do německého Státního ústavu pro chov a výcvik psů. Zde získal spoustu poznatků a zkušeností, které později zúročil při budování podobné instituce v Československu a určitě také ve svých odborných článcích, které uveřejňoval, např. v časopisech Bratrství, Bezpečnostní služba. V říjnu 1924 byl kapitán Oldřich Pinkas povýšen do hodnosti štábního kapitána.

V květnu 1933 byl v hodnosti majora Oldřich Pinkas převelen k ÚČPO jako zástupce velitele. Svými nadřízenými byl vždy velice kladně hodnocen. Jako příklad lze uvést hodnocení z roku 1936: „*Neobyčejně svědomitý a snaživý důstojník, bohatých odborných vědomostí ve všech oborech služby pátrací, výtečný instruktor a zvláště na slovo vzatý odborník a znalec v odvětví kynologie.*“²³² Díky své vlídné a ochotné povaze získal i přezdívku „otec Pinkas“. Dne 26. července 1939 se major Pinkas stal velitelem ÚČPO,

²²⁹ DLOUHÝ, Michal, pozn. 6, s. 316, 317. RULC, Jirí et al., pozn. 7, s. 100, 129-133.

²³⁰ M. Dlouhý uvádí ve své knize Století četnické kriminalistiky pět dětí. V osobní listu a v penzijním spise jsou uvedeny pouze tři děti – Oldřicha, Jiřího a Mojmíra.

²³¹ POVONDRA, Josef, PINKAS, Oldřich, pozn. 2.

²³² NA, GVC, inv. č. 168, ka 148, Osobní záznamy Oldřicha Pinkase.

přičemž v březnu 1940 byl povýšen do hodnosti podplukovníka. Zde pplk. Pinkas působil až do 20. června 1942, kdy byl přeložen do trvalé výslužby s vyměřeným důchodem 33 300 Kč ročně. I po svém odchodu do důchodu zůstal činný v oblasti kynologie. Po skončení války působil Oldřich Pinkas jako cvičitel ve Svazarmu a byl i rozhodčím pro výkon a exteriér. Zároveň byl mimo jiné členem „Ústředního kynologického klubu“, „Ústřední kynologické rady Československého kynologického svazu“ a redakční rady časopisu *Kynologie*. Za svou práci byl Oldřich Pinkas v roce 1957 vyznamenán ústředním výborem Svazarmu. Získal nejvyšší ocenění a to Zlatý odznak za obětavou práci a rozvoj kynologie v Československu. Oldřich Pinkas zemřel dne 19. února 1960 v Praze.²³³

2.5.4 Adolf Horák

Adolf Horák se narodil dne 9. března 1890 v Červeném Kostelci nedaleko Náchoda. Po dokončení základního vzdělání se vyučil řezníkem–uzenářem²³⁴. Vojenskou základní službu vykonával mimo jiné v Bělehradě, kde v roce 1916 se zúčastnil kurzu pro četníky na zkoušku. Po skončení války nastoupil ke dni 1. prosince 1918 k československému četnictvu, přičemž v roce 1919 opět s úspěchem absolvoval kurz četníků na zkoušku v Praze. V září 1920 byl povýšen do hodnosti strážmistra. Pravděpodobně už v této době se u Adolfa Horáka projevoval zájem o používání psů v četnické službě, neboť v roce 1921 si nechal zaevidovat svou vlastní chovatelskou stanici „Walhalla“. Z tohoto důvodu se přihlásil se svým psem Lordem do kurzu pro výcvik vůdců policejních a služebních psů v Nových Hradech. Po jeho úspěšném absolvování byl ke dni 1. března 1923 přiřazen na četnickou stanici Milevsko jako vůdce služebního psa. O rok později, tj. 1. prosince 1924, byl přeložen do Pyšel. Zde se výnosem MV č. 34715/13/25 ze dne 15. května 1925 stal cvičitelem v „Ústavu pro chov a výcvik služebních psů v Pyšelích“. V této pozici setrval až do 1. února 1945, kdy byl přeložen do výslužby z důvodu neplnění rozkazů a provádění různých sabotáží. Během svého působení v Pyšelích byl třikrát povýšen, naposledy v červnu 1931 do hodnosti vrchního strážmistra. Jeho nadřízení ho popisovali jako muže dobrého charakteru, energického a pilného, avšak mírně vznětlivého. Jeho činnost v Pyšelích byla v roce 1936 okomentována následovně: „*Vrch. strážm. Horák*

²³³ NA, ZČV Praha, inv. č. 897, ka 1155, Osobní list důstojníka O. Pinkase. NA, GVČ, inv. č. 168, ka 148, Osobní záznamy Oldřicha Pinkase. NA, ZČV Praha, inv. č. 901, ka 1498, č.j. 5031 penzijní spis O. Pinkase. DLOUHÝ, Michal, pozn. 6, s. 319. RULC, Jiří et al., pozn. 7, s. 120-123.

²³⁴ J. Rulc ve své knize *Dějiny československé služební kynologie* uvádí, že A. Horák byl vyučený kuchař–řezník. Toto tvrzení se pravděpodobně zakládá na jeho osobním rozhovoru s dcerou A. Horáka. V osobních záznamech dochovaných ve fondu GVC v Národním archivu je však uvedeno, že A. Horák byl vyučen jako řezník–uzenář.

vyniká jako odborník kynologický a jako vedoucí instruktor při výcviku služ. psů. Je velmi svědomitý.“²³⁵

Vrch. strážm. Adolf Horák se velkou měrou podílel na propagaci četnické kynologie mezi veřejností. Aktivně se účastnil kynologických výstav a také publikoval odborné články v časopisech, např. Bezpečnostní služba, Svět zvířat. Podílel se i na tvorbě rozhlasových pořadů pojednávajících o kynologii u bezpečnostních složek. Za svou činnost obdržel několikrát pochvalné uznání i od ZČV pro Čechy. Po skončení války se chtěl superarbitrováný Adolf Horák vrátit zpět na své místo cvičitele v pyšelském ústavu. To se mu však nepodařilo, poněvadž byl uznán trvale neschopným služby ze zdravotních důvodů. Po svém odchodu do důchodu zůstal se svou druhou manželkou Boženou roz. Machovcovou a dvěma dcerami v Pyšelích a patřil mezi časté návštěvníky pyšelského ústavu. Adolf Horák zemřel dne 28. října 1960.²³⁶

²³⁵ NA, GVČ, inv. č. 168, ka 118, Osobní záznamy Adofa Horáka.

²³⁶ NA, GVČ, inv. č. 168, ka 118, Osobní záznamy Adolfa Horáka.; NA, ZČV Praha, inv. č. 901, ka 1375, č. 5424 penzijní spis A. Horáka. NA, MV-SR, inv. č. 2470, sign. 16/109, ka 455, Spis č. 14676/1923 (MV). RULC, Jiří a kol., pozn. 7, s. 113-115.

3 Stručný vývoj služební kynologie u četnictva po roce 1938

V únoru 1938 se u četnictva nacházelo celkem 144 erárních a 36 vlastních policejních psů. Ke dni 10. března 1938 bylo v Československu umístěno celkem 177 četnických stanic se služebními psy.²³⁷ Nedlouho po vzniku tohoto součtu byl dne 21. března 1938 v Pyšelích zahájen poslední prvorepublikový XXXII. výcvikový kurz. Společně s četnictvem se jej účastnili i vybraní příslušníci finanční stráže. Konečné zkoušky se měly odehrát ve dnech 10. a 11. června 1938. K tomu však nedošlo. Dne 21. května 1938 byl kurz rozpuštěn, neboť večer 20. května 1938 došlo k vyhlášení ostrahy hranic a pohotovosti pro jednotky Stráže obrany státu (SOS). V srpnu 1938 ÚČPO navrhlo obnovení kurzu ke dni 29. srpna 1938 a jeho prodloužení o týden. MV však toto odmítlo. Dne 3. listopadu rozhodlo, že znovuzahájením kurzu se začne zabývat později. Stejně jako k přerušení kurzu došlo také k odsunutí plánů na rozšíření výcvikového střediska v Pyšelích. Vzhledem k odstoupení části československého území v září 1938 bylo na četnických stanicích z prozatím neznámých důvodů ponecháno pět četnických psů. Z toho jedno mládě a jeden vlastní služební pes, jehož vůdce zběhl. Ve spise je dále u dvou psů uvedeno, že byli ponecháni „dne 22. září 1938 na okupovaném území“.²³⁸ Později po ztrátě Podkarpatské Rusi bylo k českému a moravskému ZČV evakuováno celkem 12 erárních psů.²³⁹

Po vzniku Protektorátu Čechy a Morava zůstal v platnosti čs. zákon o četnictvu a služební instrukce, tzn. pravidla pro používání služebních psů ve službě zůstala nezměněna. Zároveň zůstala prozatím stejná i organizační struktura četnictva. V roce 1942 však u ní došlo k podstatné změně. ÚČPO bylo sloučeno s Všeobecnou kriminální ústřednou při pražském policejním ředitelství, což vedlo k jeho praktickému zániku. Dále mimo jiné došlo ke zrušení všech četnických pátracích stanic, které byly působišti psovodů²⁴⁰ a služebních psů. Zde umístění četníci byli přeloženi na četnické stanice či k nově zřízeným motorizovaným rotám. Za protektorátu došlo také obnovení výcvikových kurzů služebních psů v pyšelském ústavu. Podle Theodora Rottera, který navštívil závěrečné zkoušky XXXVI. kurzu, instituce služebních psů od svého vzniku výrazně pokročila až

²³⁷ Viz příloha č. 8: Přehled počtu stanic se psy k 10. březnu 1938

²³⁸ NA, ZČV Praha, inv. č. 883, ka 1069, Složka Stav erárních služ. psů četnictva a erár. mlád'at – evakuace.

²³⁹ NA, MV-SR, inv. č. 12881, sign. 13/24, ka 6080, Spis č. 16.325/12-1938 (MV), Spis č. 38.221/12-1938 (MV), Spis č. 69.168/12-1938 (MV). MACEK, Pavel, UHLÍŘ, Lubomír. pozn. 9, s. 114. NA, ZČV Praha, inv. č. 883, ka 1069, Složka Stav erárních služ. psů četnictva a erár. mlád'at – evakuace.

²⁴⁰ Namísto pojmu „vůdce služebního psa“ byl opětovně zaveden termín „psovod“, který se používá dodnes. NA, MV-SR, inv. č. 12881, sign. 13/24, ka 6080, Spis č. 58.284/1939 (MV).

k bodu dokonalosti. Zkoušky navštívil mimo jiné i generál říšskoněmecké pořádkové policie pro Protektorát Čechy a Morava gen. Oelhafen a říšskoněmecký kynolog Bazille. Oba se o jejich průběhu a výsledku vyslovili s velkým uznáním. Pyšelský ústav zpočátku stále vedl vrch. strážm. Adolf Horák. Pak jej v letech 1943 a 1944 řídil plk. Maxmilian von Beutler. V roce 1945 dostal ústav na starosti mjr. Josef Štůla.²⁴¹

Roku 1945 bylo politicky spolehlivé četnictvo a policie sjednoceno do Sboru národní bezpečnosti (SNB), jehož podřízená složka Veřejná bezpečnost (VB) později dostala na starosti služební kynologii. Stav služebních psů byl od 50. let doplňován převážně vlastním chovem, přičemž první chovná stanice SNB vznikla v Prackovicích nad Labem roku 1953. Výcvik psů probíhal ve výcvikovém středisku v Bratislavě a v Býchorech, kam došlo k jeho přesunutí z pyšelského ústavu v roce 1952. Služební psi byli rozděleni do dvou kategorií podle jejich způsobu výcviku a druhu služby, tj. na obranné a pátrací psi. V 80. a 90. letech došlo k nárůstu trestných činů souvisejících s nelegálním obchodem s drogami, výbušninami apod. Z tohoto důvodu bylo přistoupeno ke speciálnímu výcviku psů-specialistů a jejich používání k vyhledávání, např. zbraní, drog, lidských ostatků.²⁴²

Nelze se stručně nezmínit ani o služebních psech od Pohraniční stráže (PS), která spíše navazovala na tradici finanční stráže. Psi se zde také zpočátku dělili dle způsobu využitelnosti ve službě na pátrací a hlídkové. Později od 60. let bylo více kategorií, tj. pátrací, hlídkoví, prověřovací, hlídací, nevyčvičení, chovní psi a štěňata. V 60. a 70. letech mělo chov a výcvik služebních psů na starosti Hlavní velitelství PS. Výcvik tedy probíhal v Poddůstojnické škole pro psovody v Libějovicích. Chov byl původně realizován u všech brigád PS, později však došlo k jejich sdružování. V roce 1972 byla PS převedena zpět k vojsku MV. Z tohoto důvodu převzala VB všechny chovatelské stanice do své správy. Jednalo se o stanice např. Libějovice a Domažlice. Pro zajímavost lze zmínit, že právě u PS došlo v roce 1955 k zahájení projektu křížení německého ovčáka a karpatským vlkem, z čehož vznikl československý vlčák.²⁴³

²⁴¹ ROTTER, Theodor: Závěrečné zkoušky XXXVI. kursu v Ústavu pro chov a výcvik služebních psů četnictva v Pyšelicích, in: *Bezpečnostní služba*, roč. 9, 1941, č. 9, s. 258-260. DLOUHÝ, Michal, pozn. 6, s. 54, 55. RULC, Jiří et al, pozn. 7, 109, 110.

²⁴² RULC, Jiří et al., pozn. 7, s. 156, 157, 159, 161, 217. MACEK, Pavel, UHLÍŘ, Lubomír, pozn. 10, s. 38, 128, 129.

²⁴³ RULC, Jiří et al, pozn. 7, s. 211, 212, 213, 217, 258. MACEK, Pavel, UHLÍŘ, Lubomír, pozn. 10, s. 128, 129.

Od roku 1993 je chov a výcvik služebních psů realizován u Policie České republiky. V současné době spadá pod „Ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia České republiky“ respektive pod „Odbor služební kynologie a hipologie“. Chovná stanice s názvem „od Policie České republiky“ se nachází v Domažlicích. Zde je v současnosti umístěno 18 chovných fen, přičemž ročně je zde odchováno cca 100 štěňat. Výcviková centra fungují celkem tři a dělí se na střediska s všestranným výcvikem a speciálním výcvikem. Všestranný výcvik zahrnující pachové práce, poslušnost a obranné práce je realizován ve středisku Býchorech a Dobroticích. Psi po absolvování kurzu a přezkoušení jsou zařazeni do kategorie hlídkový nebo pátrací pes. V Dobroticích je prováděno i školení psů obecních policií a vězeňské služby. Speciální výcvik se zaměřuje na specifické pachové činnosti. Pes je během něho cvičen k vyhledávání a rozpoznávání určitých látek (to je nazýváno metodou pachové identifikace), např. zbraně, výbušniny, drogy. Tento druh výcviku se odehrává ve střediscích Dobrotice a Plzeň-Bílá Hora. V Dobroticích se zaměřují na vyhledávání osob v dopravních prostředcích, což je nejčastěji využíváno cizineckou policií. V Plzni-Bílé Hoře se nachází cvičná kóje pro výcvik psů v metodě pachové identifikace a mimo jiné i sklad pachových konzerv. Psů jsou umístěni na oddělení služební kynologie u všech krajských policejních ředitelství, cizinecké policie a ochranné službě. Podle písmena j §52 zákona o policii ČR č. 273/2008 Sb. ze dne 17. července 2008 je služební pes považován za donucovací prostředek.²⁴⁴

²⁴⁴ Odbor služební kynologie a hipologie, in: *Policie České republiky* [online], [vid. 22. 3. 2016], dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/odbor-sluzebni-kynologie-a-hipologie-904727.aspx>; Zákon č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky, in: *Sbírka zákonů české republiky*, 2008, částka 91, s. 4098, ISSN: 1211-1244.

Závěr

Cílem této diplomové práce bylo seznámit s kynologií u československého četnictva v letech 1918 až 1938, kdy byla řízena přímo MV či později ÚČPO. Pro četníky tato instituce znamenala rozšíření možností ve službě pátrací, avšak po celou dobu sledovaného období byl pes vnímán pouze jako „podpůrný prostředek“ pro získání dalších důkazů. Úspěchy služebních psů závisely především na jejich vlastnostech, a na dovednostech a zkušenostech jejich vůdců z řad příslušníků četnictva. I veřejnost si tuto instituci oblíbila, přičemž někdy i sama vyžadovala nasazení služebního psa. Zpočátku však její přílišná zvědavost mnohdy poničila stopy zanechané pachateli na místě činu, a tudíž použití služebního psa bylo nemožné. Během doby dvaceti let však tato instituce prošla obrovskou proměnou, nicméně se nikdy nedočkala uzákonění a stanovení přesného vymezení v rámci práva.

Počátky instituce služebních psů u četnictva nebyly nejlehčí. Od roku 1851 platil výslovný zákaz vodění psů do služby, avšak situace se začala měnit na počátku 20. století. V této době došlo k založení „C. a k. rakousko–uherského spolku pro policejní psy“ a rytmistr četnictva Theodor Rotter začal cvičit své dva ovčácké psy pro použití v bezpečnostní četnické službě. O rok později už došlo ke zkušebnímu umístění tří psů na četnické stanice v Ostravě, Karvíně a Fryštátu. Jejich zavedení vzbudilo zájem i na dalších četnických stanicích, což vedlo k rozšíření počtu stanic se psy. V roce 1911 vydal Theodor Rotter první služební předpis *Anleitung zur Dressur von Polizeihunden*, který mimo jiné stanovoval pravidla pro používání psů ve službě. Avšak nikdy, za celou dobu trvání habsburské monarchie, nedošlo k ustanovení jednotných předpisů. Vše bylo stanovováno výnosy od jednotlivých zemských četnických velitelství. V roce 1915 došlo k založení prvního četnického psince v Písku pod vedením rytmistra Rottera. Po skončení války však došlo k jeho zrušení a odprodeji zde pobývajících psů.

Po uklidnění situace v nově vzniklém Československu začalo MV zvažovat obnovení instituce služebních psů a zahájilo jednání s četnictvem. Výsledkem bylo její znovuzavedení a MV si stanovilo za cíl umístit do každého politického okresu alespoň jednoho služebního psa. K jeho naplnění však vedla dlouhá cesta. Z tohoto důvodu vydalo MV výnos č. 34.178/1921-13, kterým povolovalo držení a výcvik vlastních čistokrevných psů na četnických stanicích. Pokud je jejich majitelé chtěli po dokončení výcviku začít používat ve službě, tak se společně se psem museli podrobit komisionální zkoušce

pořádané pod patronací „Klubu pěstitelů policejních a ušlechtilých psů v Praze“. Od roku 1923 byl chov a výcvik služebních psů realizován zcela „pod taktovkou“ četnické zprávy. Došlo k založení vlastního chovu čistokrevných erárních psů, avšak četníci stále mohli používat i své vlastní psy. V letech 1923 a 1924 probíhal jejich chov a výcvik v Nových Hradech pod vedením vrch. stržm. Bedřicha Fromma. Tady proběhly celkem čtyři kurzy, poté došlo k přemístění instituce do Pyšel. Zde v budově bývalé synagogy došlo ke zřízení „Ústavu pro chov a výcvik služebních psů v Pyšelicích“. V letech 1925 až 1938 se za dohledu hlavního cvičitele vrch. stržm. Adolfa Horáka uskutečnilo zhruba 28 výcvikových kurzů trvajících podle potřeby 10 až 14 týdnů. Zúčastnit se jich mohli psi maximálně tři roky staří. Kurzy se dělily na teoretickou a praktickou část, která zahrnovala základní cviky poslušnosti; stopování; službu strážní a obranu vůdce. Dále se v Pyšelicích konaly jednoměsíční kurzy redrezury určené pro starší psy používané delší dobu ve službě. Závěrečných zkoušek se často účastnily přední osobnosti četnické kynologie, např. mjr. Oldřich Pinkas či gen. Josef Ježek, který je považován za jejího zakladatele. Výsledky chovu a výcviku byly často prezentovány na kynologických výstavách, přičemž MV každoročně až do roku 1932 přispívalo na odměny pro psy prezentované v rámci národní hospodářské výstavy v Praze. Vůdci služebních psů také mohli být členy kynologických spolků a to buď na základě vlastní žádosti schválené MV, nebo jím vydaného plošného povolení.

Četnické stanice s erárními služebními psy byly na území Československa zřizovány od roku 1923. Nacházely se především v místech se špatnými bezpečnostními poměry a dobrým železničním spojením, přičemž v každém soudním okrese měla být jedna taková stanice. Od roku 1929 byl pak vůdce se služebním psem zahrnut také do systematizovaného stavu četnických pátracích stanic nehledě na umístění četnických stanic s erárními psy. Činnost vůdců a jejich „pomocníků“ se řídila především nařízením MV. Nejdůležitější výnos č. 27.500/1923-13 byl vydán v roce 1923 a jednalo o se o první směrnici stanovující pravidla pro výcvik, chov a používání služebních psů na stanicích. Některé její část byly v průběhu let pozměňovány. Použití psa ve službě se rovnalo použití zbraně, přičemž jeho použití bylo řazeno do kategorie mírnějších prostředků. Všichni služební psi používaní ve službě museli být pojištěni. Nejprve u společnosti „Danubius“ a později od roku 1923 u „První české vzájemné pojišťovny v Praze“. Od roku 1933 se také na četnických stanicích začali objevovat ochranní psi, čímž byl zcela zrušen

zákaz používání psů ve službě. Tito psi mohli být používáni v mimořádných případech, kdy byla ohrožena bezpečnost veřejnosti či četníků konajících službu.

Po roce 1938 bylo pokračováno v chovu a výcviku služebních psů u četnictva v pyšelském ústavu a používání psů na četnických stanicích. V roce 1945 instituce přešla do správy SNB a později pod její podřízenou složku VB. Ta v 70. letech převzala také všechny chovné stanice od zrušené PS. Od této doby byl tedy chov policejních psů realizován v Prackovicích nad Labem, v Libějovicích, v Domažlicích atd. Výcvik psů a psovodů probíhal ve výcvikových střediscích v Bratislavě a v Býchorech. Od 80. let zde začali být nově také cvičeni psi-specialisti určení k vyhledávání drog, lidských ostatků apod. V současné době má organizaci chovu a výcviku policejních psů na starosti „Odbor služební kynologie a hipologie“, který spadá pod „Ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia České republiky“. Vlastní policejní chov je umístěn v Domažlicích a výcviková střediska se nachází v Býchorech, Dobroticích a v Plzni-Bílé Hoře. Policejní psi jsou dnes hojně využíváni u krajských policejních ředitelství, u cizinecké policie a v ochranné službě.

Jak z uvedených řádků vyplývá, služební kynologie u bezpečnostních složek prošla od svých počátků značným vývojem. Přes všechna úskalí a překážky se podařilo vybudovat velice kladně hodnocenou instituci, která dodnes navazuje na četnickou kynologickou tradici. Policejní pes je dnes nepostradatelným pomocníkem nejen u Policie České republiky, ale i u jiných bezpečnostních složek.

Seznam použité literatury a pramenů

1 Použité prameny

1.1 Národní archiv v Praze

1.1.1 Fond č. 1009 – Generální velitel četnictva

- inv. č. 111, sign. 2079, ka 51, Spis č.j. 2079/20 (GVČ).
- inv. č. 168, ka 118, Osobní záznamy Adolfa Horáka.
- inv. č. 168, ka 148, Osobní záznamy Oldřicha Pinkase.
- inv. č. 168, ka 155, Osobní záznamy Theodora Rottera.

1.1.2 Fond č. 1075_2 – Ministerstvo vnitra I. – stará registratura

- inv. č. 2470, sign. 16/109, ka 453
 - Spis č. 18.473/1919 (MV).
 - Spis č. 23.807/1919 (MV).
 - Spis č. 28.770/1919 (MV).
 - Spis č. 1942/1921 (MV).
 - Spis č. 32.864/1921 (MV).
 - Spis č. 35.421/1921 (MV).
 - Spis č. 50.063/1921 (MV).
 - Spis č. 55.852/1921 (MV).
 - Spis č. 79.190/1921 (MV).
- inv. č. 2470, sign. 16/109, ka 454
 - Spis č. 7151/1920 (MV).
 - Výnos č. 63.537/13-1920 (MV).
 - Spis č. 19.403/1924 (MV).
 - Spis č. 27.516/1924 (MV).
 - Spis č. 53.642/1924 (MV).
 - Spis č. 53.886/1924 (MV).
 - Spis č. 58.252/1924 (MV).
 - Spis č. 70.792/1924 (MV).
- inv. č. 2470, sign. 16/109, ka 455
 - Spis č. 90.863/1921 (MV).
 - Spis č. 20.076/13-1922 (MV).
 - Výnos č. 2427/1922 (MV).
 - Spis č. 10.825/1922 (MV).
 - Spis č. 14.175/1922 (MV).
 - Výnos č. 29.730/1922 (MV).
 - Spis č. 37.081/1922 (MV).
 - Spis č. 47.598/1922 (MV).
 - Spis č. 67.144/1922 (MV).
 - Spis č. 67.270/1922 (MV).
 - Spis č. 69.605/1922 (MV).
 - Spis č. 79.248/1922 (MV).
 - Spis č. 83.137/1922 (MV).

- Spis č. 749/1923 (MV).
 - Spis č. 1603/1923 (MV).
 - Spis č. 14.676/1923 (MV).
 - Spis č. 5738/1923 (MV).
 - Spis č. 7060/1923 (MV).
 - Spis č. 7690/1923 (MV).
 - Spis č. 8739/1923 (MV).
 - Spis č. 13.104/1923 (MV).
 - Výnos č. 15.177/1923 (MV).
 - Spis č. 19.218/1923 (MV).
 - Spis č. 35.122/1923 (MV).
 - Spis č. 5045/1923 (MV).
 - Spis č. 51.791/1923 (MV).
 - Spis č. 58.251/1923 (MV).
 - Spis č. 58.742/1924 (MV).
 - Spis č. 83.822/1923-13 (MV).
 - Ke spisu č. 50.063/1921 (MV).
- inv. č. 9000, sign. 13/36, ka 3923
 - Spis č. 26301/1928 (MV).
 - Výnos č. 24.437/1931 (MV).
 - Výnos č. 25.661/1931-13 (MV).
 - Spis č. 24.257/1932 (MV).
 - Spis č. 27.655/13-1932 (MV).
 - Spis č. 85.480/1932 (MV).
 - Výnos č. 12.837/1933 (MV).
 - Spis č. 16.135/13-1933 (MV).
 - Spis č. 26.836/1933 (MV).
 - Spis č. 32.208/1933 (MV).
 - Spis č. 48.947/1933 (MV).
 - Spis č. 56.790/1933 (MV).
 - Spis č. 72.983/1933 (MV).
 - Spis č. 20.763/34 (MV).
 - Spis č. 18.264/1935 (MV).
- inv. č. 12881, sign. 13/24, ka 6080
 - Spis č. 36.831/1928-13 (MV).
 - Spis č. 19.638/1936 (MV).
 - Spis č. 59.458/1936 (MV).
 - Spis č. 63.619/1936-13 (MV).
 - Spis č. 65.159-13-36 (MV).
 - Spis č. 15.176/1937 (MV).
 - Spis č. 51.925/1937 (MV).
 - Spis č. 59.014/1937 (MV).
 - Spis č. 16.325/1938 (MV).
 - Spis č. 38.221/12-1938 (MV).
 - Spis č. 39.485/12-1938 (MV).

- Spis č. 51.934/1938 (MV).
- Spis č. 69.168/12-1938 (MV).
- Spis č. 88.960/1938 (MV).
- Spis č. 39.529/1939 (MV).
- Spis č. 58.284/1939 (MV).

1.1.3 Fond č. 1084 – Zemské četnické velitelství Praha

- inv. č. 883, ka 1069
 - Složka: Policejní psi 1911–1915:
 - Výnos č. 34.178/1921-13 (MV).
 - Rozkaz č. j. 5797 pob. (ZČV pro Čechy, 1921).
 - Složka: Psi 1918–30:
 - Výnos č. 35.133/1919 (MV).
 - Výnos č. 64.324/19 (MV) a rozkaz č. 2243 (ZČV pro Čechy, 1919).
 - Výnos č. 45.766/20-13 (MV).
 - Rozkaz č. j. 10110 pob. (ZČV pro Čechy, 1920).
 - Složka: Spolky:
 - Výnos MV č. 40.667/1927 a č. j. 8862 průb. hlášení.
 - Složka: Tiskopisy:
 - Výnos č. 40.130/1925-13 (MV).
 - Výnos č. 38.061/13 (MV).
 - Rozkaz č. j. 2477 pob. (ZČV v Praze, 1929).
 - Zvláštní inventář výstroje pro služební psy (tiskopis).
 - Složka: Stav erárních služebních psů četnictva a erárních mláďat:
 - Spis – Psi evakuovaní z Podkarpatské Rusi.
 - Seznam erárních psů, kteří byli zanecháni na okupovaném území.
- inv. č. 883, ka 1070
 - Spis č. 100/36.
 - Složka: Expon. štábní četnický důstojník v Českých Budějovicích – Policejní psi:²⁴⁵
 - Rozkaz č. j. 18.507/1919 (ZČV pro Čechy).
 - Rozkaz č. j. 9539 pob. (ZČV pro Čechy, 1923).
 - Rozkaz č. j. 8771 pob. (ZČV pro Čechy, 1924).
 - Denní rozkaz ZČV pro Čechy č. 43 – rok 1923 (č. 6942 pob.).
 - Denní rozkaz ZČV pro Čechy č. 76 – rok 1923 (č. 11934 pob.).
 - Denní rozkaz ZČV pro Čechy č. 12 – rok 1924 (č. 1383 pob.).
 - Denní rozkaz ZČV pro Čechy č. 47 – rok 1925 (č. 7202 pob.).
 - Denní rozkaz ZČV pro Čechy č. 55 – rok 1925 (č. 7898 pob.).
 - Denní rozkaz ZČV pro Čechy č. 71 – rok 1925 (č. 10465 pob.).

²⁴⁵ Z důvodu dlouhého názvu je v poznámkovém aparátu diplomové práce používán název zkrácený, tj. Policejní psi.

- Denní rozkaz ZČV pro Čechy č. 42 – rok 1927 (č. 3281 h.r.).
- Denní rozkaz ZČV pro Čechy č. 75 – rok 1927 (č. 12226 pob.).
- Denní rozkaz ZČV pro Čechy č. 12 – rok 1928 (č. 8075 pob).

- Složka: I. kurz pro výcvik služebních psů v Nových Hradech – 1923:
 - Výnos MV č. 746/1923-13 (MV).
 - Hlášení č. j. 527 pob. (ZČV pro Čechy, 1923).
 - Rozkaz č. j. 6262 pob. (ZČV pro Čechy, 1923).

- Složka: Pyšely V.:
 - Výnos MV č. 34.715/1925-13 (MV).
 - Telefonický rozkaz č. j. 8633 pod. (ZČV pro Čechy, 1925).
 - Výnos č. 49.647/1925-13 (MV).
 - Spis č. 54.614/1925-13 (MV).
 - Rozkaz č. j. 9378 pob. (ZČV pro Čechy, 1925).
 - Spis č. j. 10067 pob. (ZČV pro Čechy, 1925).

- Složka: Redrezura III. (1929):
 - Výnos MV 31073/1929-13.
 - Rozkaz č. j. 311 pob. (ZČV v Praze, 1929).

- inv. č. 883, ka 1071
 - Složka č. j. 2/1-1938 (ÚČPO).

- inv. č. 884, ka 1072
 - Spis průb. č. j. 454 (ZČV v Praze) – použití psa čs. Borotín (2. pol. 1933).
 - Spis průb. č. j. 1483 (ČO Berehovo) – použití psa čps. Berehovo (1. pol. 1934).
 - Spis průb. č. j. 16268 (ZČV v Praze) – použití psa čs. Jaroměř (1. pol. 1935).

- inv. č. 884, ka 1073
 - Spis průb. č. j. 110/37 (ČO Opava) – použití psa čst. Odry (2. pol. 1936).
 - Spis průb. č. j. 43/36 (OČV Bílovec) – použití psa čs. Bílovec (2. pol. 1935).

- inv. č. 884, ka 1074
 - Spis průb. č. j. 3145 (ZČV v Užhorodu) – použití psa čps. Užhorod (1. pol. 1938).
 - Spis č. j. 9643/38 (ZČV v Bratislavě) – použití psa čps. Žilina (1. pol. 1938).
 - Spis průb. č.j. 12.289/1937 (ZČV) – použití psa čs. Šamorín (1. pol. 1937).

- inv. č. 897, ka 1155, Osobní list důstojníka O. Pinkase.
- inv. č. 901, ka 1498, č. j. 5031 penzijní spis O. Pinkase.
- inv. č. 901, ka 1375. č. 5424 penzijní spis A. Horáka.

1.2 Národní knihovna České republiky

- *Bratrství: List československé milice*, 1922, roč. 4, č. 24.
- *Bratrství: List československé milice*, 1922, roč. 4, č. 47.
- *Bratrství: List československé milice – příloha Četnická hlídka*, 1925, roč. 8, č. 1.

1.3 Muzeum Policie České republiky

1.3.1 Dobová literatura

- ERHART, Josef. *Rukověť četnictva*. Praha: Nákladem mjr. četn. Josefa Erharta, 1937.
- POVONDRA, Josef, PINKAS, Oldřich. *Pokyny pro službu pátrací a daktyloskopickou bezpečnostních orgánů*. 2. vyd. Kroměříž: J. Gusek, 1923.
- STANĚK, Vilém, PODHORSKÝ, Jaroslav. *Pes: úplný výcvik policejního psa: Německý ovčák, Dobermann, Airedale-terrier, Rottweiler, Boxer, Knírač, Tatranský ovčák*. Pardubice: B. Turek, 1934.

1.3.2 Periodika

- *Bezpečnostní služba: časopis pro úřady, sbory a orgány bezpečnostní v Československé republice*, roč. 2, 1932, č. 1.
- *Bezpečnostní služba: časopis pro úřady, sbory a orgány bezpečnostní v Československé republice*, roč. 2, 1932, č. 14.
- *Bezpečnostní služba: časopis pro úřady, sbory a orgány bezpečnostní v Československé republice*, roč. 7, 1937, č. 11.
- *Bezpečnostní služba: časopis pro úřady, sbory a orgány bezpečnostní*²⁴⁶, roč. 9, 1941, č. 9.
- *Věstník četnictva*, 1920, roč. 1, č. 21.
- *Věstník četnictva*, 1927, roč. 9, č. 16.
- *Věstník četnictva*, 1931, roč. 13, č. 10.
- *Věstník četnictva*, 1933, roč. 15, č. 8.
- *Věstník četnictva*, 1934, roč. 16, č. 7.

1.4 Knihovna Národního archivu v Praze

- DRÁSTA, Jaroslav; KNOR, Stanislav. *Tělověda, výcvik, choroby, chov a výživa psa pro účely policejní služby*, Kroměříž: J. Gusek, 1926.
- MATOUŠEK, Václav. *Policejní pes: Jeho výchova a výcvik pro ochrannou i policejní službu*, Praha: A. Neubert, 1922.

2 Sbírka zákonů

- Zákon č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky, in: *Sbírka zákonů české republiky*, 2008, částka 91, s. 4098, ISSN: 1211-1244.

3 Internetové zdroje

- Odbor služební kynologie a hipologie, in: Policie České republiky [online], [vid. 22. 3. 2016], dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/odbor-sluzebni-kynologie-a-hipologie-904727.aspx>

²⁴⁶ V roce 1941 došlo ke změně názvu periodika na *Časopis policie a četnictva: Protektorátu Čechy a Morava*, avšak toto číslo stále nese název *Bezpečnostní služba časopis pro úřady, sbory a orgány bezpečnostní*.

4 Odborná literatura

- DLOUHÝ, Michal. Století četnické kriminalistiky: Historie kriminalistiky u četnictva na území České republiky. 1. vyd. Cheb: Svět křídel, 2014. ISBN: 978-80-87567-42-5.
- MACEK, Pavel, UHLÍŘ, Lubomír. *Dějiny policie a četnictva I.: Habsburská monarchie (1526–1918)*. 1. vyd. Praha: Themis, 1997. ISBN: 80-85821-52-4. S. 71.
- MACEK, Pavel, UHLÍŘ, Lubomír. *Dějiny policie a četnictva II.: Československo (1918–1939)*. 1. vyd. Praha: POLICE HISTORY, 1999. ISBN: 80-902670-0-9.
- MACEK, Pavel, UHLÍŘ, Lubomír. *Dějiny policie a četnictva IV.: Československo (1945–1989)*. 1. vyd. Praha: POLICE HISTORY, 2011. ISBN: 978-80-866477-55-8.
- RULC, Jiří, ŠTAUDINGER, Juraj, NEVOLNÝ, Peter. *Dějiny československé služební kynologie: Vznik a historický vývoj četnické a policejní kynologie, jakož i ostatní služební kynologie na území Československa*. 1. vyd. Praha: CanisTR, 2014. ISBN: 978-80-904210-8-0.

Seznam příloh

Příloha č. 1: *Celkový dojem z prvních zkoušek vlastních policejních psů – V. Matoušek*
(NA, MV-SR, inv. č. 2470, sign. 16/109, ka 455, Spis č. 89067/1921)

Příloha č. 2: *Přehled účastníků I. výcvikového kurzu v Nových Hradech*
(NA, ZČV Praha, inv. č. 883, ka 1070, Složka I. kurz pro výcvik policejních psů v NH – seznam účastníků kurzu.; NA, MV-SR, inv. č. 2470, sign. 16/109, Spis č. 9341/1923)

Příloha č. 3: *Zkušební program závěrečných zkoušek I. kurzu v Nových Hradech*
(MV-SR, inv.č. 2470, sign. 16/109, ka 455, Spis č. 13104/1923)

Příloha č. 4: *Přehled účastníků V. výcvikového kurzu v Pyšelicích*
(NA, ZČV Praha, inv. č. 883, ka 1070, Složka V. kurz Pyšely – seznam účastníků)

Příloha č. 5: *Denní rozkaz od ZČV pro Čechy č. 56 ze dne 2. srpna 1926*
(NA, ZČV Praha, inv. č. 883, ka 1069, Denní rozkaz č. 56)

Příloha č. 6: *Přehled výsledků služebních psů v letech 1923 až 1941*
(NA, ZČV Praha, inv. č. 883, ka 1069, Výsledky služebních psů četnictva)

Příloha č. 7: *Pojištění ochranných psů u pojišťovny „Slavia“*
(Věstník četnictva, 1934, roč. 16, č. 7, s. 48, 49)

Příloha č. 8: *Přehled počtu stanic se psy k 10. březnu 1938*
(NA, ZČV Praha, inv. č. 883, ka 1069, Složka Stav erárních služ. psů četnictva a erár. mláďat – evakuace)

PŘÍLOHY

Příloha č. 1

V Praze dne 1. prosince 1921.

Celkový dojem.

Snaha vůdců dobrá, ale nedostatečné orientování ve výchově a výcviku. Z toho vysvítá, že vůdci ve vedení si chybně počínají, povely nedostatečné, neustálené, zvláště některý povel užíván jest při docela od sebe odlišných cvičení^{ch} a tu psům plete pojmy při práci. Takřka všem psům chybí appel a při mnohých by neškodilo by byly více v ruce vůdcově.

Hledání by mělo býti více cvičeno a ještě jednou zkoušeno.

Co se týče psů, až na malé výjimky, na dnešní dobu, kdy jsou psi již dosti u nás propěstovan^í, příliš slabí, zvláště někteří dělají špatný dojem. Ve skrže bojácní.

Vůdcům chybí řádná škola.

Roční doba nevhodná, území přiměřené.

Matoušek
obvod. pol. inspekt.

Příloha č. 2

Četník	Kmenová stanice (ZČV)	Jméno psa (rasa)	Poznámky
<i>Vlastní psi</i>			
Vrch. strážm. Josef Bartoníček	Louny (ZČV pro Čechy)	Drina (německý ovčák)	<i>Kurz předčasně ukončen</i>
Vrch. strážm. František Slabý	Březnice (ZČV pro Čechy)	Dary (něm. ovčák)	
Strážm. Karel Brosche	Šumbark (ZČV pro Slezsko)	Hescel / Lord (dobrmanský pinč)	<i>Výměna psa</i>
Strážm. František Dvořák	Kutná Hora (ZČV pro Čechy)	Zora / Riga (něm. ovčák)	<i>Výměna psa</i>
Strážm. Emanuel Fabricius	Volyně (ZČV pro Čechy)	Ryo (něm. ovčák)	
Strážm. Mořic Klement	Rodek u Prostějova (ZČV pro Moravu)	Trol (něm. ovčák)	
Strážm. František Pinz	Vimperk (ZČV pro Čechy)	Arco (něm. ovčák)	
Strážm. Jan Rychlík	Moravská Ostrava (ZČV pro Moravu)	Erbín (něm. ovčák)	
Strážm. Bohumil Voráč	Mnichova Lhota (ZČV pro Slovensko)	Liduška / Tasso (něm. ovčák)	<i>Výměna feny z důvodu krytí psem Arcem</i>
<i>Erární psi</i>			
Strážm. Josef Čížek	Střelohoštice (ZČV pro Čechy)	Resi (erdelteriér)	
Strážm. František Dršek	Rosochatec (ZČV pro Čechy)	Klaus (něm. ovčák)	
Strážm. Josef Fořt	Podbořany (ZČV pro Čechy)	Ada (něm. ovčák)	
Strážm. Felix Kotásek	Soběslav (ZČV pro Čechy)	Arno (něm. ovčák)	
Strážm. Josef Topič	Kladno (ZČV pro Čechy)	Gisa (něm. ovčák)	

čís. 1304 - 13 - 22 *Zustane ve spisu*

ZKUSĚBNÍ PROGRAM

pro zkoušky policejních psů a jejich vůdců v kursu pro výcvik policejních psů v Nových Hradech v Čechách ve dnech 9. a 10. března 1923.

Skupina A.

1/ Základní cviky poslušnosti.

1/ Vodění na šňůře s obraty, zastavením, obyčejnou chůzí i klusem,
 2/ Sednout.
 3/ Lehnout.
 4/ Zastavení na povel./pes stojí nebo leží/.
 5/ Přiběhnouti na rozkaz.
 6/ Volné sledování při chůzi s obměnami jako sub 1/.
 7/ Hlídní předmětů.
 8/ Odmítání potravy z cizí ruky.
 9/ Volné lehnout/na 15 minut/
 10/ Aportování. *úč. přes kosačky!*
 11/ Skok vysoký přes prkennou stěnu 150 cm vysokou, přes živý plot, případně přes příkop, možno-li naplněný vodou.
 12/ Splh přes prkennou stěnu 2 m vysokou

Nejmenší počet bodů---40.

Skupina B.

Služba strážná při doprovodu zločince a obrana vůdce.

1/ Prohledání území/revírování/. *uč.*
 2/ Prohledání ukrytu a zastěkání/dopadeného.
 3/ Hlídní zatčeného/pes buď stojí nebo leží/.
 4/ Doprovod zatčeného/pes sleduje vůdce volně při noze/.
 5/ Hájení vůdce, kterého zatčený napadne. Odolání útoku.
 6/ Nechat provázeného s pokojem, chová-li se klidně.
 7/ Pronásledování a zastavení uprchlíka.
 8/ Navyklost/střelba
 9/ Otuzilost vůči uderu.
 10/ Odvolání psa od klidně stojícího muže, kterého na útěku zastavil.
 11/ Odvolání psa, pronásledujícího uprchlíka.

Nejmenší počet bodů---34.

Skupina C.

~~Výkony nosení~~ Stopování.

1/ Vypracování stopy podle zvěštění na otisku nohy. Stopa musí být aspon půl hodiny stará a aspon 400 m dlouhá, ne přímá, nýbrž klikatá, v jednom bodu v pravém úhlu lomená. Stopovaný ztratí cestou nějaký vlastní předmět. Na řemenu neb bez něho, dle volby vůdce.
 2/ Hledání ztracených předmětů na čerstvé cizí stopě, na řemenu, stopa aspon 300 m dlouhá.
 3/ Hledání předmětů, patřícího cizímu člověku, mezi *řidlemi* jinými předměty, patřícími cizím lidem, podle zvěštění na otisku nohy, bez řemenu, stopa 25 m.
 4/ Vyhledání muže ve skupině cizích lidí po zvěštění na předmětu, na řemenu.

Nejmenší počet bodů---14.

Příloha č. 4

Četník	Kmenová stanice (ZČV)	Jméno psa (rasa)	Poznámky
<i>Vlastní psi</i>			
Vrch. strážm. František Andrlé	Týn nad Vltavou (ZČV pro Čechy)	Baldur (německý ovčák)	
Vrch. strážm. František Luzum	Kotrbach (ZČV pro Slovensko)	Agino (něm. ovčák)	
Vrch. strážm. Josef Požár	Dolný Kubín (ZČV pro Slovensko)	Orlík (něm. ovčák)	
Strážm. František Binter	Turnov (ZČV pro Čechy)	Argo	<i>Do kurzu nastoupil po 30.5. 1925</i>
Strážm. Vilém Drahorád	Nové Město nad Metují (ZČV pro Čechy)	Lord (něm. ovčák)	
Strážm. Václav Hanzlík	Čtyři Dvory (ZČV pro Čechy)	Bill (erdelteriér)	
Strážm. František Charvát	Stračov (ZČV pro Čechy)	Asta (něm. ovčák)	
Strážm. Josef Charvát	Holjatyn (ZČV pro Podkar. Rus)	Rolfi (něm. ovčák)	
Strážm. Jan Kouba II.	Mikulov (ZČV pro Čechy)	Lona (něm. ovčák)	
Strážm. Václav Kučera IV.	Honsberk (ZČV pro Čechy)	Brigitta (něm. ovčák)	
Strážm. Tomáš Kubeš	Katovice (ZČV pro Čechy)	Bora (erdelteriér)	
Strážm. Jaroslav Pícha	Boží Dar (ZČV pro Čechy)	Andra (něm. ovčák)	
Strážm. Karel Přádek	Bílky (ZČV pro Podkar. Rus)	Bill (něm. ovčák)	
Strážm. Rudolf Ryba	Pacov (ZČV pro Čechy)	Rigo (erdelteriér)	
Strážm. Richard Rychlík	Chýnov (ZČV pro Čechy)	Stella (erdelteriér)	
Strážm. František Řezáč	Stará Boleslav (ZČV pro Čechy)	Aida (dobrman)	
Strážm. Albert Šarm	Libočany (ZČV pro Čechy)	Gurt (rotvajler)	
<i>Erární psi - redrezura</i>			
Strážm. Karel Čecháček	Rakovník (ZČV pro Čechy)	Ada	<i>Příchod na telefonický rozkaz ze dne 4. 7. 1925</i>
Strážm. Josef Krejcar	Jindřichův Hradec (ZČV pro Čechy)	Lola	

Zemské četnické velitelství pro Čechy.

D e n n í r o z k a z č. 56.

V Praze dne 2.srpna 1926.

8.
Stanice s pol.
psy, rozšíření
obvodů.

Č.7054 pob.-Obvody jednotlivých okresních soudů přidě-
lují se k pátrací službě těmto stanicím s pol.psy:

Stanici v Chroustovicích obvody s.o.Vysoké Mýto, ~~Lanškroun~~
Lanškroun, Ústí nad Orlicí, Litomyšl a Holice v Čechách;

stanici v Novém Městě nad Metují s.o.Nové Město nad Met
Opočno u Náchoda, Česká Skalice a Náchod;;

stanici v Mělníku s.o.Mělník, Štětí a Lovosice;

stanici v Chýnově s.o.Tábor, Soběslav a Ml.Vožice;

stanici v Bechyni s.o.Bechyně, Týn nad Vltavou a
Milevsko;

stanici v Pacově s.o.Pacov, Pelhřimov, Kamenice nad Líp.
a Počátky;

Změna obvodů: Pro výhodnější vlakové spojení přidělují
se s.o.Kutná Hora, Uhlířské Janovice stanici s pol.psem
ve Zbručí nad Sáz., které se odnímají stanici v ~~Mrtíně~~
v Mrtíně.-

V zastoupení zemského četn.vel.
podplukov. Holna, v.r.

Exp. štáb. četn. důstojník v Čes. Budějovicích.

Došlo v Čes. Budějovicích, dne 4/8. 1926.

Čís. j. příloh.

Příloha č. 6

Ústřední četnické pátrací oddělení.

V ý s l e d k y
služebních psů četnictva.

Rok	Pololetí	Počet psů	Použito v případech	Celkem za rok	Úspěch	Částečný úspěch	Celkem	Úhrnem za rok	Procent
1923	I.								
	II.	35	160	160	28	27	55	55	34.4
1924	I.	46	169	384	35	22	57	145	37.8
	II.	62	215		47	41	88		
1925	I.	55	223	404	59	30	89	166	41
	II.	58	181		77	--	77		
1926	I.	68	164	404	32	47	79	197	48.7
	II.	79	240		34	84	118		
1927	I.	84	362	761	35	114	149	336	44.1
	II.	115	399		36	151	187		
1928	I.	104	476	952	35	165	200	381	40
	II.	121	476		41	140	181		
1929	I.	102	264	701	17	87	104	261	37.2
	II.	124	437		22	135	157		
1930	I.	124	600	1124	29	185	214	395	35.1
	II.	147	524		40	141	181		
1931	I.	138	454	1145	32	150	182	443	38.7
	II.	145	691		32	229	261		
1932	I.	165	673	1496	37	211	248	570	38.1
	II.	172	823		35	287	322		
1933	I.	165	776	1508	91	222	313	585	38.7
	II.	194	832		79	193	272		
1934	I.	199	758	1488	124	160	284	591	39.7
	II.	215	730		90	217	307		
1935	I.	164	485	1448	70	134	204	631	43.5
	II.	193	963		147	280	427		
1936	I.	176	630	1386	150	191	341	640	46.1
	II.	194	756		113	186	299		
1937	I.	191	421	785	88	126	214	425	54.1
	II.	206	364		77	134	211		
1938	I.	174	324	521	62	99	161	254	48.5
	II.	157	197		36	57	93		
1939	I.	112	149	342	19	58	77	168	49.1
	II.	123	193		41	50	91		
1940	I.	132	116	375	21	45	66	186	49.6
	II.	131	259		47	73	120		
1941	I.	126	134	420	28	40	68	210	50.-
	II.	173	286		67	75	142		

Náhrada za používání vojenských střelnic četnictvem.

Výnos min. vnitra ze dne 21. dubna 1934, čís. 27.862-13.

Paušální příspěvek četnictva na udržování terčového materiálu činí pro vojenskou střelnici

v Benešově	420 Kč a
v Táboře	420 Kč.

Dle toho buď opravena tabulka, vydaná výnosem ze dne 2. března 1932, čís. 16.198 ve Věstníku č. 3 z r. 1932.

Pojištění příslušníků četnictva jako majitelů ochranných psů proti následkům zákonné odpovědnosti.

Výnos ze dne 4. května 1934, k čís. 20.763-13/34.

Masarykův četnický vzdělávací a podpůrný fond v Praze uzavřel se vzájemnou pojišťovací bankou Slavií v Praze úmluvu o pojištění příslušníků četnictva jako majitelů ochranných psů proti následkům zákonné odpovědnosti (povinného ručení), která zní:

Ú m l u v a

mezi Masarykovým četnickým podpůrným a vzdělávacím fondem v Praze, v dalším krátce „Fondem“ s jedné strany a Slavií, vzájemně pojišťovací bankou, Generálním ředitelstvím v Praze II., Havlíčkovo náměstí 23, v dalším krátce „Slavií“ se strany druhé ohledně pojišťování proti následkům zákonné odpovědnosti příslušníků čs. četnictva jako majitelů psů.

Č l á n e k 1.**Předmět úmluvy.**

Předmětem této úmluvy jest dobrovolné hromadné pojištění příslušníků čs. četnictva proti následkům zákonné odpovědnosti, plynoucí jim z držby ochranných psů, jichž držba jim byla povolena ministerstvem vnitra.

Č l á n e k 2.**Rozsah pojištění.**

Pojištění vztahuje se ve smyslu a rozsahu připojených všeobecných pojistných podmínek pro pojištění povinného ručení na nároky, jež by na příslušníky čs. četnictva k pojištění přihlášené byly vznášeny z důvodů poškození cizích osob na těle nebo majetku, přivoděného držbou ochranných psů.

Odst. 1, čl. 3. připojených pojistných podmínek pozměňuje se takto:

— Pojistník jest povinen z každé poskytnuté náhrady škody a ze všech placených nákladů nésti při škodách na věcech Kč 20— ze svého.

Č l á n e k 3.**Pojistné částky.**

Pojištění uzavírá se až do nejvyšších pojistných částek:

- Kč 30.000— pro případ usmrcení nebo poranění jedné osoby,
- Kč 100.000— pro případ usmrcení nebo poranění více osob jednou příhodou a
- Kč 10.000— pro případ poškození cizího majetku.

Č l á n e k 4.

Přihlášení k pojištění.

Za účelem přihlášení se k tomuto pojištění budou rozeslány všem četnickým stanicím přihlášky vydané „Slavii“, jež budou přihlašujícími se příslušníky čs. četnictva vlastnoručně vyplněny a podepsány.

Přihlášky tyto navrátí četnické stanice hromadně přímo „Slavii“ a odešlou současně přijaté pojistné za všechny přihlásivší se na účet poštovní spořitelny „Slavie“.

Jako pojištění platí oni příslušníci čs. četnictva, kteří zaslali „Slavii“ vlastnoručně podepsané přihlášky a pojistné uhradili na její účet.

Pojištění pro jednotlivé příslušníky čs. četnictva počíná 12. hodinou po dni, ve kterém odeslali pojistné na účet „Slavie“.

Č l á n e k 5.

Pojistné.

Pojistné činí Kč 15.— včetně poplatků za jednoho psa.

Drží-li někteří z příslušníků čs. četnictva psů více, činí vyplývající pojistné násobek podle počtu psů.

Pojistné jest vyměřeno na dobu kalendářního roku, jest nedělitelné a nezmenšuje se, přihlásí-li se některý z příslušníků čs. četnictva během kalendářního roku.

Přestal-li býti některý z příslušníků čs. četnictva během kalendářního roku držitelem psa, nebo bylo-li pojištění z jakéhokoliv důvodu zrušeno, nemá nároku na vrácení pojistného.

Č l á n e k 6.

Potvrzení o pojištění.

Každému z příslušníků čs. četnictva k pojištění přihlášenému vydá „Slavia“ potvrzení, obsahující všechny náležitosti pojistky, o tom, že jest pojištěn.

Č l á n e k 7.

Trvání úmluvy.

Úmluva tato vstupuje v platnost dnem 1. ledna 1934 na dobu neurčitou, při čemž obě strany, t. j. „Fond“ a „Slavia“ mají právo ji vypovědět po uplynutí prvních dvou let, každoročně nejpozději do 1. října.

Úmluva tato vyhotovena byla ve dvou stejnopisech, podepsaných oběma stranami, z nichž každá podrží jeden.

V Praze dne 1. března 1934.

SLAVIA,
vzájemně pojišťovací banka
Generální ředitelství.

Podpis.

Podpis.

Za „Masarykův četnický vzdělávací a podpůrný fond“.

V Praze dne 5. března 1934.

Jednatel:

Ředitel:

vrchní strážmistr **Sobotka**, v. r.

Major úč. **Dokoupil**, v. r.

Předseda:

Generál **Knobloch**, v. r.

Tiskopisy přihlášek k tomuto pojištění, složenky a výtisk všeobecných podmínek pro pojištění zákonné odpovědnosti, byly připojeny k Věstníku četn. č. 5 z roku 1934.

Ústřední četnické pátrací oddělení Praha.

Praha, 10. března 1938.

S t a v

četnických stanic se služebními psy ke dni 10. března 1938.

1/ Čechy: 61,

2/ Moravskoslezská země: 43,

3/ Slovensko: 44,

4/ Podkarpatská Rus: 29.

S t a v

četnických stanic s erárními mláďaty ke dni 10. března 1938.

1/ Čechy: 17,

2/ Moravskoslezská země: 13,

3/ Slovensko: 9,

4/ Podkarpatská Rus: 8.

5/ Ústav Pyšely: 11.